

Opdrachtgever

Inspectie SZW

Onderzoek

Einddatum – 31 maart 2015

Categorie

Werkwijze en dienstverlening

Gemeentelijk beleid voor jongeren met een WWB-uitkering

Conclusie

Door middel van de beleidsinventarisatie heeft de Inspectie onderzocht in hoeverre gemeenten specifiek beleid hanteren voor jongeren en hoe dat eruitziet, in hoeverre dat beleid vertaald is in werkinstructies en in hoeverre het gemeentelijk beleid in lijn is met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid. Het gemeentelijk beleid is op een aantal manieren onderzocht. De kern van deze nota van bevindingen is gebaseerd op een enquête onder de beleidsmedewerkers van de gemeenten. Daarnaast zijn er gemeentelijke werkinstructies voor het eerste contact, het opstellen van plan van aanpak en scholingsplicht bestudeerd.

Uit het onderzoek blijkt dat tweederde van de gemeenten een specifiek beleid gericht op jongeren heeft. Daarmee wordt 80% van de jongeren met een WWB-uitkering bereikt. Het jongerenbeleid richt zich veelal op de scholingsplicht of op speciale vormen van begeleiding. Uit het onderzoek blijkt dat tweederde van de gemeenten een specifiek beleid gericht op jongeren heeft. Daarmee wordt 80% van de jongeren met een WWB-uitkering bereikt. Het jongerenbeleid richt zich veelal op de scholingsplicht of op speciale vormen van begeleiding.

In relatie tot het aspect 'samenwerking' is gekeken naar het bestaan en het gebruik van jongeren- en leerwerkloketten. Ruim de helft van de gemeenten maakt gebruik van een jongerenloket. Minder dan de helft van de gemeenten heeft een werkinstructie voor het eerste contact. Instructies voor plan van aanpak en scholingsplicht komen minder vaak voor (minder dan een derde van de gemeenten). De meeste gemeenten (85%) geven aan dat de arbeidsmarktregio waartoe ze behoren een regionaal actieplan jeugdwerkloosheid heeft opgesteld.

[Link naar bestand](#)

<http://www.onderzoekwerkeninkomen.nl/rapporten/6uritmsq>

Inspectie SZW
*Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid*

Gemeentelijk beleid voor jongeren met een WWB-uitkering

Nota van bevindingen

Colofon

Programma	Dienstverlenende overheid
Projectnaam	Beleidsinventarisatie
Datum	20 december 2014
Nummer	Nvb-Programma D – 14/06a

Inhoud

Colofon—2

Samenvatting en conclusies—4

1 Inleiding—11

- 1.1 Introductie—11
- 1.2 Onderzoeksvragen—12
- 1.3 Toetsingskader—12
- 1.4 De onderzoeksopzet, bronnen en reikwijdte uitspraken—14

2 Gemeentelijk jongerenbeleid—15

- 2.1 Inleiding—15
- 2.2 Aanwezigheid, inhoud en doelstellingen—16
- 2.3 Doelgroepen—17
- 2.4 Scholingsplicht—18
- 2.5 Facilitering van de zelfredzaamheid van jongeren—19
  - 2.5.1 Het eerste contact—19
  - 2.5.2 Ondersteuning in de zoekperiode—21
  - 2.5.3 Het plan van aanpak—22
- 2.6 Vraaggerichte dienstverlening—22
- 2.7 Handhaving—23
- 2.8 Samenwerking—23
  - 2.8.1 Loketten voor jongeren—24
- 2.9 Organisatieverplichtingen van gemeenten—26
- 2.10 Samenvatting en conclusie—27

3 Werkinstructies—31

- 3.1 Inleiding—31
- 3.2 Werkinstructies eerste contact—32
- 3.3 Werkinstructies plan van aanpak—35
- 3.4 Werkinstructies scholingsplicht—39
- 3.5 Samenvatting en conclusie—43

4 Regionale aanpak jeugdwerkloosheid en gemeentelijk beleid—47

- 4.1 Inleiding—47
- 4.2 Aansluiting tussen gemeentelijk beleid en de actieplannen—49
- 4.3 Gemeentelijk beleid en Actieplan Jeugdwerkloosheid vergeleken—50
- 4.4 Samenvatting en conclusie—55

Bijlage 1 Referentiekader—57

Bijlage 2 Methodologische verantwoording—61

Bijlage 3 Vragenlijst internet enquête beleidsinventarisatie—67

Bijlage 4 Resultaten enquête in tabelvorm—89

Bijlage 5 Lijst van afkortingen—97

Samenvatting en conclusies

Achtergrond en vraagstelling van het onderzoek

De Inspectie onderzoekt in het programma Uitvoering van de WW en WWB voor jongeren (18-27 jaar) of de uitvoering van de WW en de WWB t.a.v. jonge werklozen door UWV en gemeenten adequaat is. Met het onderzoeksprogramma wil de Inspectie een bijdrage leveren aan het realiseren van een goede uitvoering van de dienstverlening aan jonge werklozen en daarmee bijdragen aan de beperking van de jeugdwerkloosheid. Het programma bestaat uit vier deelonderzoeken:

- Een volgonderzoek waarbij een aantal jongeren die een uitkering aanvragen voor langere tijd worden gevolgd.
- Een enquête onder klantmanagers waarbij gevraagd wordt naar hun dienstverlening aan jongeren.
- Een bestandsanalyse waarbij wordt gekeken naar de kansen van jongeren om uit te stromen naar werk of scholing.
- Een beleidsinventarisatie waarbij wordt gekeken naar het beleid bij gemeenten, dat specifiek bedoeld is voor jongeren.

Deze nota van bevindingen heeft betrekking op de beleidsinventarisatie. De centrale vraagstelling luidt:

Welk specifiek op jongeren gericht beleid hanteren gemeenten bij de uitvoering van de WWB voor het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt van jongeren?

De centrale vraag van het onderzoek wordt beantwoord in zeven deelvragen.

1. In hoeverre hebben gemeenten bij de uitvoering t.a.v. jongeren beleidsmatig aandacht voor zelfredzaamheid, vraaggerichte dienstverlening, handhaving, samenwerking en organisatieverplichtingen?
2. Welke beleidsmatige invulling geven gemeenten aan deze uitvoeringsaspecten?
3. Welk deel van de doelgroep woont in een gemeente met beleidsmatige aandacht voor deze uitvoeringsaspecten?
4. Hebben gemeenten beleid gericht op de verplichting voor jongeren om de mogelijkheid van scholing te onderzoeken?
5. Hoeveel procent van de gemeenten heeft het beleid vertaald in werkinstructies?
6. Wat is de inhoud van deze werkinstructies?
7. In hoeverre is het beleid van gemeenten in lijn met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid?

Door middel van de beleidsinventarisatie heeft de Inspectie onderzocht in hoeverre gemeenten specifiek beleid hanteren voor jongeren en hoe dat eruitziet, in hoeverre dat beleid vertaald is in werkinstructies en in hoeverre het gemeentelijk beleid in lijn is met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid. De gezamenlijke nota's van bevindingen van de vier deelonderzoeken geven een goed beeld van de dienstverlening aan jongeren die een uitkering aanvragen. De beleidsinventarisatie maakt

duidelijk wat de beleidsmatige intenties zijn van gemeenten en verschaft de context en randvoorwaarden waarbinnen de resultaten van de overige nota's van bevindingen geplaatst moeten worden. Hoe dit beleid in de praktijk wordt ingevuld wordt beschreven in de nota's die betrekking hebben op de klantmanagersenquête en de het volgonderzoek

Het onderzoek is voornamelijk beschrijvend van aard. De Inspectie heeft een referentiekader opgesteld voor het onderzoek, waarin staat wat er op basis van regelgeving verwacht wordt van UWV en gemeenten. In dit onderzoek heeft de Inspectie gekeken in hoeverre de aspecten van dienstverlening, zoals uitgewerkt in haar referentiekader, zijn terug te vinden in het gemeentelijk beleid en de werkinstructies. Het referentiekader is beschreven in bijlage 1. Samenvattend komen de volgende aspecten daarin aan de orde:

- a. *Het faciliteren door professionals van de zelfredzaamheid van de werkzoekende. De professionals moeten de jongeren op zo'n manier ondersteunen, dat deze zelf in staat zijn de regie te voeren over de re-integratie.*
- b. *De vraaggerichte dienstverlening. De dienstverlening moet zijn afgestemd op de vraag op de arbeidsmarkt.*
- c. *De handhaving. Wanneer de jongeren niet aan de verplichtingen voldoen die worden opgelegd, moet handhavend worden opgetreden.*
- d. *De samenwerking. Samenwerking is belangrijk voor het vergroten van de kansen van de werkzoekenden. De professionals zijn verantwoordelijk voor deze samenwerking met andere partijen gericht op ondersteuning van de jongere.*
- e. *de organisatieverplichtingen van de gemeente. Gemeenten zijn verplicht een re-integratie verordening op te stellen.*

Het gemeentelijk beleid is op een aantal manieren onderzocht. De kern van deze nota van bevindingen is gebaseerd op een enquête onder de beleidsmedewerkers van de gemeenten. De uitkomsten zijn dus gebaseerd op de antwoorden die de beleidsmedewerkers hebben ingevuld in de vragenlijst. Hiermee is dus het beeld van de beleidsmedewerkers weergegeven. Het gaat om een gestratificeerde steekproef van 98 gemeenten in totaal waarvan 47 kleine gemeenten, 47 grotere gemeenten en de grootste gemeenten (naar aantal WWB-jongeren).¹ Om tot landelijk representatieve cijfers te komen zijn de uitkomsten gewogen geanalyseerd. Analyse heeft plaatsgevonden naar twee invalshoeken:

- welk percentage van de gemeenten heeft bepaalde kenmerken (bijvoorbeeld het percentage gemeenten met specifiek jongerenbeleid);
- welk percentage van de WWB-jongeren woont in die gemeenten.

Daarnaast zijn er gemeentelijke werkinstructies voor het eerste contact, het opstellen van plan van aanpak en scholingsplicht bestudeerd. Deze instructies zijn toegevoerd door de gemeenten naar aanleiding van de enquête. Ten behoeve van de beantwoording van de vraag of het beleid van gemeenten in lijn is met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid is het beleid van een negental gemeenten en de daarbij behorende actieplannen jeugdwerkloosheid van de arbeidsmarktregio's bestudeerd.

De resultaten van de het onderzoek

De antwoorden op de deelvragen zijn te verdelen in drie thema's: gemeentelijk beleid, vertaling van dat beleid naar de werkinstructies en regionale aanpak jeugdwerkloosheid en het gemeentelijk beleid.

¹ De termen 'jongeren met een WWB uitkering' en 'WWB-jongeren' worden naast elkaar gebruikt en betekenen hetzelfde. Het betreft jongeren die een uitkering krijgen.

Gemeentelijk beleid ten aanzien van jongeren

De gemeenten zijn vrij in hun keuze om specifiek jongerenbeleid te ontwikkelen. Om de bevindingen van de andere nota's van bevindingen in een context te plaatsen is er onderzocht of de gemeenten specifiek beleid hebben ontwikkeld gericht op jonge werkzoekenden en hoe dat beleid is afgebakend (doelgroepen) en vormgegeven (doelstellingen en verdere invulling).

Uit het onderzoek blijkt dat tweederde van de gemeenten een specifiek beleid gericht op jongeren heeft. Daarmee wordt 80% van de jongeren met een WWB-uitkering bereikt. Het jongerenbeleid richt zich veelal op de scholingsplicht of op speciale vormen van begeleiding

Een derde van de gemeenten richt zich met het beleid op bepaalde doelgroepen. De meest genoemde doelgroepen zijn:

- jongeren zonder startkwalificatie die beslist geen onderwijs meer willen volgen;
- jongeren die leren en werken willen combineren;
- jongeren die uit speciaal onderwijs komen;
- met schulden;
- met psychische problemen.

De meest genoemde doelgroep is – zoals gezegd - jongeren zonder startkwalificatie die beslist geen onderwijs meer willen volgen (59%). Deze categorie komt niet voor bij de vier grote gemeenten en dekt daardoor slechts 36% van de WWB-jongeren.

Ongeveer een derde van de gemeenten heeft kwantitatieve doelstellingen opgesteld voor het toeleiden van jongeren naar werk of scholing. Doordat de vier grote gemeenten tot deze groep behoren, valt meer dan de helft van de jongeren hieronder.

De WWB schrijft voor dat als een jongere recht heeft op studiefinanciering, de jongere dan geen recht op bijstand heeft. Gemeenten moeten dat rijksbeleid verder vormgeven. Bijna de helft van de gemeenten geeft invulling aan de verplichting om beleid te hebben gericht op de scholingsplicht voor jongeren. Hiermee wordt bijna de helft van de WWB-jongeren bereikt.

Gemeentelijk beleid en het referentiekader

In het onderzoek is gekeken naar de invulling die gemeenten geven aan de uitgangspunten van het referentiekader van de Inspectie bij de invulling van het beleid voor jongeren.

Faciliteren van de zelfredzaamheid

De professional moet de eigen verantwoordelijkheid van WWB-gerechtigden faciliteren en stimuleren en waar nodig ondersteuning biedt bij de inschrijving, zoekperiode en een plan van aanpak opstellen.

Bij ongeveer de helft van de gemeenten moeten de jongeren zich via de elektronische weg (UWV-WWB-module) melden voor een uitkering en bij de ander helft kunnen jongeren zich ook rechtstreeks melden bij de gemeente. Voor het overgrote deel van de jongeren (81%) is er sprake van individueel contact aan het begin van de zoekperiode. Door middel van deze individuele contacten en via de website wordt vaak voorlichting verstrekt over de rechten en plichten tijdens de zoekperiode (85% resp. 55%).

Het is de bedoeling van de wetgever om door invoering van de zoekperiode jongeren meer de eigen verantwoordelijkheid te laten nemen. Het is daarom in principe niet gewenst dat gemeenten tijdens de zoekperiode ondersteuning aan de jongeren bieden, bijvoorbeeld in de vorm van een re-integratievoorziening. Uit de enquête komt naar voren dat de helft van de jongeren in de zoekperiode ondersteuning krijgt bij het zoeken naar werk en/of scholing. Die ondersteuning kan bestaan uit advies over het zoeken naar vacatures, tips over solliciteren, advies over onderwijsmogelijkheden en/of informatie over rechten en plichten.

De meeste gemeenten stellen bij aanvang uitkering een plan van aanpak op met daarin beschreven de ondersteuning die de gemeente gaat bieden aan de jongere. Ruim tweederde van de gemeenten (69%) maakt niet gebruik van een werkinstructie waarin de gemeentelijke werkwijze voor het opstellen van een plan van aanpak concreet wordt beschreven.

Vraaggerichte dienstverlening

Vraaggerichte dienstverlening houdt in dat de dienstverlening is afgestemd op de vraag op de arbeidsmarkt. Van belang daarbij is bijvoorbeeld de relatie tussen klantmanager en werkgeversservicepunt, de manier van netwerken, het matchen, het bepalen kansen op de arbeidsmarkt, activering richting scholing e.d. Uit de enquête blijkt dat klantmanagers vooral contacten hebben met Werkgeversservicepunten (64% van de gemeenten) en jongeren- en/of leerwerkloketten. Ruim de helft van de gemeenten (55%) stelt structureel tijd beschikbaar aan klantmanagers om contacten te onderhouden die belangrijk zijn voor het goed in kunnen vullen voor de vraaggerichtheid van de dienstverlening.

Handhavingsbeleid

Gemeenten dienen te beoordelen of jongeren die een beroep doen op een uitkering aan hun verplichtingen voldoen. De meeste gemeenten (84%) hebben na de zoekperiode geen specifiek handhavingsbeleid met speciale accenten voor jongeren. Gemeenten die wel specifiek handhavingsbeleid na de zoekperiode hebben (16%), geven aan dat de jongeren strak worden gemonitord en dat ook in de tijd na de zoekperiode er aandacht blijft voor de scholingsplicht.

Samenwerkingsafspraken

Wanneer het nodig is voor een goede dienstverlening moeten gemeenten samenwerken met andere instanties. Uit de enquête blijkt dat minder dan de helft van de gemeenten (44%) samenwerkingsafspraken maakt - specifiek voor jongeren - met werkgevers. Gemeenten die naar verhouding meer WWB-jongeren hebben doen dit vaker. Ruim 60% van de WWB-jongeren woont in een gemeente met zulke samenwerkingsafspraken. Het gaat daarbij vooral om afspraken over leerwerkplekken en afspraken over speciale instrumenten voor werkgevers die jongeren aannemen. Naast werkgevers wordt er veel samengewerkt met ROC's, uitzendbureaus, schuldhulpverlening, werkgeversservicepunten, SW-bedrijven, andere onderwijsinstellingen dan het ROC, UWV, en andere gemeenten. De meeste gemeenten (88%) nemen verder structureel actief deel aan overleg regionaal arbeidsmarktbeleid. Daarnaast verwijst meer dan de helft van de gemeenten (60%) vrijwel alle jongeren zonder startkwalificatie naar het RMC.

In relatie tot het aspect 'samenwerking' is gekeken naar het bestaan en het gebruik van jongeren- en leerwerkloketten. Ruim de helft van de gemeenten maakt gebruik van een jongerenloket (54%). Van deze gemeenten verwijst 73% vrijwel alle jongeren daar naartoe en vindt 64% het nuttig voor de jongeren. Ook ruim de helft van de gemeenten maakt gebruik van een leerwerkloket (54%).

Organisatieverplichtingen van gemeenten

Gemeenten dienen een verordening te hebben met daarin vastgelegd de manier waarop ondersteuning wordt gegeven en voorziening aangeboden gericht op de arbeidsinschakeling. Gemeenten die specifiek beleid hebben voor jongeren (63%), hebben dat ook vaak vastgelegd (87%). Dat doen ze meestal in een beleidsplan (40%). Ruim 40% van de gemeenten heeft beleid gericht op de verplichting voor jongeren om de mogelijkheden van scholing te onderzoeken op papier gezet. 43% van die gemeenten doet dit in een beleidsregel.

Werkinstructies

Voor een adequate uitvoering van het beleid zijn werkinstructies van belang. Werkinstructies kunnen de uniformiteit en de kwaliteit van de uitvoering bevorderen. In het kader van Vakmanschap is het aanbieden van werkinstructies belangrijk ter voorkoming van willekeur en een niet doeltreffende uitvoering.² Het onderzoek richt zich derhalve ook op de vertaling van het beleid naar instructies, maar niet op het gebruik van werkinstructies in de dagelijkse werkzaamheden. Het ontbreken van werkinstructies hoeft overigens niet altijd te betekenen dat de gemeente niet gestructureerd of gestandaardiseerd werkt. Instructies kunnen namelijk geïntegreerd zijn of onderdeel uitmaken van geautomatiseerde werkprocessen. In dit onderzoek zijn dergelijke werkwijzen niet meegenomen en beoordeeld.

De Inspectie heeft drie soorten gemeentelijke werkinstructies bestudeerd:

- instructies voor het aangaan van het eerste contact met de jongere;
- instructies voor het opstellen van het plan van aanpak;
- instructies voor hoe te handelen in verband met de scholingsplicht voor de jongere.

Eerst is er nagegaan hoeveel procent van de gemeenten over een dergelijke werkinstructie beschikt. Vervolgens heeft de Inspectie de werkinstructies nader op vorm en inhoud bestudeerd.

Minder dan de helft van de gemeenten heeft een werkinstructie voor het eerste contact. Instructies voor plan van aanpak en scholingsplicht komen minder vaak voor (minder dan een derde van de gemeenten).

Vertaling van het gemeentelijk beleid in werkinstructies

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Instructie eerste contact	46	68
Instructie plan van aanpak	29	53
Instructie scholingsplicht	36	42

Bron: enquête onder de beleidsmedewerkers van de gemeenten

De instructies voor het eerste contact zijn vergeleken met de instructies scholingsplicht en plan van aanpak het meest gedetailleerd en uitgewerkt en geven het antwoord op de vraag: wie, wat, wanneer en hoe iets gedaan moet worden. In twee derde van de bestudeerde instructies voor het eerste contact wordt iets vermeld over de inhoud van het eerste gesprek. Het gaat daarbij meestal om de hoofdlijnen en niet om welke vragen er precies gesteld moeten worden tijdens het gesprek. In de meeste bestudeerde instructies komt aan de orde hoe en wanneer de eerste melding plaats vindt. In meer dan de helft wordt ook aandacht besteed aan de voorbereiding van het eerste gesprek.

² SZW-Beleid, Divosa en VNG hechten veel waarde aan de ontwikkeling van vakmanschap. Efficiënter en effectiever werken binnen het sociale werkdomein; het kan en is nodig. Divosa en VNG werken samen aan vakmanschap bij sociale diensten, ondersteund door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Uit de inhoud en vorm van de instructies scholingsplicht leidt de Inspectie af dat de gemeenten nog vaak zoekend zijn naar de precieze invulling van de scholingsplicht en geven ook verschillende invullingen daaraan. Zo vermelden enkele gemeenten expliciet in de werkinstructie dat een startkwalificatie voldoende is en dat de jongere dan recht op uitkering heeft, terwijl in andere gemeenten ook jongeren met een startkwalificatie scholingsplicht hebben. De individuele uitvoerder/klantmanager krijgt in de instructies scholingsplicht ook meer ruimte voor maatwerk dan in de overige instructies. In meer dan de helft van de instructies wordt expliciet vermeld wat de uitzonderingen zijn op de scholingsverplichting.

De Inspectie heeft weinig echte instructies voor het opstellen van het plan van aanpak gekregen. De meeste toegestuurde documenten waren formats voor een plan van aanpak. De formats variëren in omvang, maar behandelen over het algemeen dezelfde thema's. Zij leggen wel verschillende inhoudelijke accenten. In sommige formats wordt bijvoorbeeld nadruk gelegd op diagnosestelling terwijl in andere meer aandacht wordt besteed aan de plichten van de klant. In de bestudeerde formats van plan van aanpak is bijna niets te vinden over welke instrumenten worden ingezet om een diagnose te stellen. Wel is informatie te vinden over welke instrumenten ingezet kunnen worden na de diagnosestelling. In paragraaf 3.3 wordt een samenvatting gegeven van een good practice instructie van een plan van aanpak.

De drie soorten instructies dienen elk een ander doel en variëren naar inhoud. Als wij kijken naar de aspecten van het referentiekader van de Inspectie, zien wij dat de elementen die vallen onder het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van de klant en handhaving het meest voorkomen. Samenwerking wordt minder vaak expliciet genoemd en komt het meeste voor in de instructies scholingsplicht. De samenwerking komt in deze instructies vooral aan de orde bij het vaststellen of een jongere in staat is om door te leren. De elementen van de vraaggerichte dienstverlening zoals geoperationaliseerd door de Inspectie komen minder vaak voor in de instructies.

Regionale aanpak jeugdwerkloosheid en het gemeentelijk beleid

Het derde thema in deze nota betreft de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid en de mate van consistentie tussen het gemeentelijk beleid en deze regionale actieplannen.

De 35 arbeidsmarktregio's hebben geld beschikbaar gekregen als impuls voor de aanpak van de jeugdwerkloosheid in de periode 2013-2014. Om aanspraak te kunnen maken op dit bedrag moesten de arbeidsmarktregio's een actieplan jeugdwerkloosheid indienen.

De meeste gemeenten (85%) geven aan dat de arbeidsmarktregio waartoe ze behoren een regionaal actieplan jeugdwerkloosheid heeft opgesteld. 13% van de gemeenten geeft aan dat zij niet weten of er voor hun regio een actieplan is opgesteld en 2% stelt dat dit niet is gedaan. Op zich is dit opmerkelijk omdat voor alle 35 arbeidsmarktregio's een actieplan is ingediend.³

Bij iets meer dan de helft van de gemeenten heeft dit geleid tot aanpassingen van het gemeentelijk beleid. Het gaat dan vooral om uitbreiding en intensivering van trajecten en instrumenten.

³ www.Samen voor de Klant.nl; thema Jeugdwerkloosheid.

Bij de negen gemeenten is gekeken of het gemeentelijk beleid in lijn is met de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid in de betreffende regio. Uit het onderzoek blijkt dat het gemeentelijk beleid en regionale actieplannen jeugdwerkloosheid goed op elkaar aansluiten voor wat betreft de doelgroepen die ze benoemen. De actieplannen en gemeenten richten zich op:

- jongeren met of zonder startkwalificatie;
- jongeren die nog op school zitten;
- jongeren met uitkering en zonder uitkering;
- en de kwetsbare jongeren.

De negen gemeenten geven aan dat ze gebruik maken van de projecten en instrumenten die in een actieplan worden aangeboden. De projecten en instrumenten richten zich op het schoolfit of arbeidsfit houden van jongeren. Bij het schoolfit houden van jongeren gaat het om projecten die erop gericht zijn de jongeren zoveel mogelijk te laten doorleren en om projecten waarbij jongeren al tijdens hun laatste schooljaar worden ondersteund in het maken van vervolkeuzes. Bij het arbeidsfit houden worden vaak instrumenten als werkervaringsplekken en leerwerkplekken ingezet.

Van de negen gemeenten zijn zeven centrumgemeente in een arbeidsmarktregio. Deze centrumgemeenten in de arbeidsmarktregio's konden een plan van aanpak jeugdwerkloosheid indienen. Het ligt redelijk voor de hand dat de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid die door de centrumgemeenten zijn opgesteld of onder regie van de centrumgemeenten zijn opgesteld in lijn zijn met het gemeentelijk beleid van de betreffende gemeenten. Immers ze zijn (waarschijnlijk helemaal of voor een groot deel) door henzelf geschreven.

1 Inleiding

1.1 Introductie

De Inspectie onderzoekt in het programma 'Uitvoering van de WW en WWB voor jongeren (18-27 jaar)' of de uitvoering van de WW en de WWB t.a.v. jonge werklozen door UWW en gemeenten adequaat is. Het programma bestaat uit vier deelonderzoeken die samen een antwoord geven op de hoofdvraag van het programma: *In hoeverre is de uitvoering van de WW en WWB t.a.v. jongeren adequaat? Doet de uitvoering wat ze moet doen (volgens het referentiekader) en levert het een bijdrage aan het vergroten van kansen voor jongeren op de arbeidsmarkt?*

Met het onderzoeksprogramma wil de Inspectie een bijdrage leveren aan het realiseren van een zo adequaat mogelijke uitvoering van de dienstverlening aan jonge werklozen. Hiermee wil de Inspectie bijdragen aan de beperking van de jeugdwerkloosheid.

Deze nota geeft de resultaten van het deelonderzoek Beleidsinventarisatie weer en vormt samen met de andere nota's de basis voor de oordelende programmarapportage van de Inspectie. De andere nota's hebben betrekking op:

- Een volgonderzoek waarbij een aantal jongeren die een uitkering aanvragen voor langere tijd worden gevolgd.
- Een enquête onder klantmanagers waarbij gevraagd wordt naar hun dienstverlening aan jongeren.
- Een bestandsanalyse waarbij wordt gekeken naar de kansen van jongeren om uit te stromen naar werk of scholing.

De gezamenlijke nota's van bevindingen geven een goed beeld van de dienstverlening aan jongeren die een uitkering aanvragen. De beleidsinventarisatie maakt duidelijk wat de beleidsmatige intenties zijn van gemeenten en verschaft de context en randvoorwaarden waarbinnen de resultaten van de overige nota's van bevindingen geplaatst moeten worden. Hoe dit beleid in de praktijk wordt ingevuld wordt beschreven in de nota's die betrekking hebben op de klantmanagersenquête en de het volgonderzoek.

Centraal in dit deelonderzoek staat het beleid van de uitvoering van de WWB ten aanzien van de jongeren. Door middel van de beleidsinventarisatie heeft de Inspectie onderzocht in hoeverre gemeenten specifiek beleid hanteren voor jongeren. Daarbij zal zowel het gemeentelijk beleid als het 'extra' beleid als gevolg van de huidige extra middeleninzet Actieplan Jeugdwerkloosheid worden belicht. Kwaliteit en uniformiteit van de uitvoering wordt mede bepaald door het bestaan, de inhoud en de kwaliteit van de werkinstructies. In deze nota wordt hier ook aandacht aan besteed. Het onderzoek richt zich derhalve op de vertaling van het beleid naar de uitvoeringspraktijk, maar niet op de uitvoering van werkinstructies in de dagelijkse werkzaamheden.

Het WWB beleid van de gemeenten ten aanzien van jongeren kan niet los worden gezien van het regionaal beleid zoals vastgesteld in de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid door de arbeidsmarktregio's. Daarom is er ook gekeken naar de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid en de mate van consistentie tussen het gemeentelijk beleid en deze regionale actieplannen. De Inspectie heeft niet gekeken naar de uitvoering van de regionale actieplannen in de praktijk.

In april 2015 verschijnt een tweede rapportage. In deze rapportage worden de bevindingen gepresenteerd die betrekking hebben op het beleid en de uitvoering van de WW door UWV ten aanzien van jonge werklozen. In deze rapportage worden ook de bevindingen gepresenteerd van het tweede deel van het volgonderzoek.

1.2 Onderzoeksvragen

Het deelonderzoek Beleidsinventarisatie levert een bijdrage aan de beantwoording van deelvraag 2 van het programmaplan Uitvoering van de WW en WWB voor jongeren. De centrale onderzoeksvraag van dit deelonderzoek luidt:

Welk specifiek op jongeren gericht beleid hanteren gemeenten bij de uitvoering van de WWB voor het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt van jongeren?

Deze vraag wordt beantwoord op basis van de volgende deelvragen:⁴

1. In hoeverre hebben gemeenten bij de uitvoering WWB ten aanzien van jongeren beleidsmatig aandacht voor zelfredzaamheid, vraaggerichte dienstverlening, handhaving, samenwerking en organisatieverplichtingen?
2. Welke beleidsmatige invulling geven gemeenten aan deze uitvoeringsaspecten?
3. Welk deel van de doelgroep woont in een gemeente met beleidsmatige aandacht voor deze uitvoeringsaspecten?
4. Hebben gemeenten beleid gericht op de verplichting voor jongeren om de mogelijkheid van scholing te onderzoeken?
5. Hoeveel procent van de gemeenten heeft het beleid vertaald in werkinstructies?
6. Wat is de inhoud van deze werkinstructies?
7. In hoeverre is het beleid van gemeenten in lijn met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid?

De onderzoekspopulatie voor de beleidsinventarisatie bestaat uit gemeenten. De beleidsinventarisatie geeft een beschrijving van het beleid en de werkinstructies die de gemeenten hebben opgesteld voor de uitvoering van de WWB ten aanzien van jongeren. Daarnaast wordt het gemeentelijk beleid vergeleken met de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Naast dit kwalitatieve beeld geeft de beleidsinventarisatie ook een kwantitatief beeld: welk deel van de gemeenten heeft beleid en werkinstructies opgesteld.

1.3 Toetsingskader

De Inspectie heeft een referentiekader opgesteld voor het onderzoek, waarin staat wat er op basis van regelgeving verwacht wordt van UWV en gemeenten. Het refe-

⁴ De deelvragen die betrekking hebben op UWV die oorspronkelijk gepland waren voor dit deelonderzoek worden nu meegenomen bij het Volgonderzoek WW. De nummering van de deelvragen wijkt dus af van de nummering in Rapportageplan Uitvoering van de WW en WWB onder jongeren.

rentiekader, zoals weergegeven in bijlage 1, vormt de basis voor de beantwoording van de onderzoeksvragen van de beleidsinventarisatie.

In dit referentiekader worden de volgende uitvoeringsaspecten beschreven en geoperationaliseerd:

- a. *het faciliteren door professionals van de zelfredzaamheid van de werkzoekende;*
- b. *de vraaggerichte dienstverlening;*
- c. *de handhaving;*
- d. *de samenwerking;*
- e. *de organisatieverplichtingen van de gemeente.*

Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen wordt bekeken in hoeverre de aspecten van het referentiekader aanwezig zijn in het gemeentelijk beleid en in werk-instructies voor het gemeentelijk beleid.

Hieronder volgt een korte toelichting op de vijf aspecten uit het referentiekader. De uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in bijlage 1.

De werkzoekende moet in staat zijn om door de dienstverlening zelfstandig de weg naar werk of sociale activering te vinden. De coach of klantmanager moet de klant faciliteren, zodat hij in staat is de eigen regie over re-integratie te voeren. De professional spreekt hen zo nodig daarop aan en biedt ondersteuning daar waar de werkzoekende niet (geheel) in staat is tot zelfredzaamheid.

Vraaggerichte dienstverlening houdt in dat de dienstverlening is afgestemd op de vraag op de arbeidsmarkt. Voor de gemeenten geldt dat de klantmanager de analyse maakt van de kansen en belemmeringen van de uitkeringsgerechtigde op de arbeidsmarkt. De klantmanager kan gebruik maken van de informatie uit regionale arbeidsmarktanalyses en/of advies vragen bij een werkgeversservicepunt.

Gemeenten dienen periodiek te beoordelen of werkzoekende jongeren uit hun doelgroep de eigen verantwoordelijkheid voor het vinden van werk en het onderzoeken van scholingsmogelijkheden oppakken. Jongeren worden geacht voldoende activiteiten te ondernemen met het oog op het vinden van werk (o.a. via private bemiddeling) of het teruggaan naar school en dienen daarbij behorende verplichtingen na te komen. Als het gedrag van de werkzoekende aanleiding geeft, kan handhavend worden opgetreden. Handhaving wordt gezien als bijdrage aan activering. De veronderstelling is dat werkzoekenden zo meer dwang en drang ervaren om te solliciteren, terug te gaan naar school of andere verplichtingen na te komen die zijn opgelegd.

Voor het vergroten van de kansen van werkzoekenden is het belangrijk dat er wordt samengewerkt. De professionals W&I zijn verantwoordelijk voor deze samenwerking met anderen ten behoeve van de klant, zoals re-integratiebureaus, werkgevers, uitzendbureaus, SW-bedrijven, scholingsinstituten, de gezondheidszorg en maatschappelijk werk.

Bij de organisatieverplichtingen gaat het om het volgende. De gemeenteraad stelt bij verordening regels met betrekking tot het ondersteunen en het aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling. Er is dus een verordening waarin regels worden gegeven voor het ondersteunen en aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling.

1.4 De onderzoeksopzet, bronnen en reikwijdte uitspraken

Deze nota van bevindingen heeft betrekking op twee niveaus: het beleids- en uitvoeringskader van de WWB.

Figuur 1 Overzicht indeling nota van bevindingen

	Deelvraag	Hoofdstuk
BELEID		
Gemeentelijk jongeren beleid	1, 2, 3, 4	2
De regionale aanpak jeugdwerkloosheid: inhoud en de mate van consistentie met het gemeentelijk beleid	7	4
UITVOERING		
Vertaling van het gemeentelijk beleid in werkinstructies: percentage gemeenten en inhoud instructies	5 en 6	3

Voor het onderzoek zijn vier soorten bronnen gebruikt:

- Internetenquête onder beleidsmedewerkers van gemeenten.
- Een selectie van Actieplannen Jeugdwerkloosheid.
- Informatie over het beleid van negen gemeenten ontleed aan het deelonderzoek Kwalitatief volgonderzoek.
- Werkinstructies die zijn toegestuurd door de gemeenten naar aanleiding van de internetenquête.

Het onderzoek naar het gemeentelijk beleid is gebaseerd op de internetenquête onder beleidsmedewerkers van gemeenten. Het gaat om een gestratificeerde steekproef van 98 gemeenten in totaal waarvan 47 kleine gemeenten, 47 grotere gemeenten en alle vier de grootste gemeenten (naar aantal WWB-jongeren). Om tot landelijk representatieve cijfers te komen zijn de uitkomsten gewogen geanalyseerd. Voor zover relevant worden in deze nota de resultaten niet alleen in het percentage gemeenten uitgedrukt, maar ook in het percentage WWB-jongeren dat onder deze gemeenten valt. De enquête is uitgezet in de periode eind april- mei 2014.

De internetenquête vormt ook de basis voor het stuk over de aansluiting tussen de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid en gemeentelijk beleid op landelijk niveau. Daarnaast wordt een selectie van de regionale plannen nader bestudeerd. Het betreft regionale Actieplannen Jeugdwerkloosheid van de negen gemeenten die ook bestudeerd worden in het kwalitatief volgonderzoek van dit onderzoekprogramma, te weten Alkmaar, Almere, Den Haag, Eindhoven, Meppel, Weststellingwerf, Utrecht, Zoetermeer, Zwolle.⁵ De informatie over het beleid van deze gemeenten is ontleed aan dat deelonderzoek. De studie van de regionale aanpak van jeugdwerkloosheid en vergelijking met het gemeentelijk beleid beperkt zich tot deze negen gemeenten.

Voor de studie van de werkinstructies is gebruik gemaakt van de internetenquête en de werkinstructies die de gemeenten naar aanleiding van deze enquête de Inspectie hebben toegestuurd. Het betrof instructies voor het eerste contact, voor het opstellen van het plan van aanpak en voor de toepassing van de scholingsplicht. De uitspraken over de vorm van de instructies hebben betrekking op alle instructies, de uitspraken over de inhoud van de instructies beperken zich tot een selectie van de instructies. Voor een uitgebreide methodologische verantwoording van het onderzoek verwijzen wij naar bijlage 2.

⁵ Ten behoeve van dat deelonderzoek is een aantal gemeenten geselecteerd waarbij jongeren - die een uitkering aanvragen - worden gevolgd gedurende een aantal maanden.

2 Gemeentelijk jongerenbeleid

2.1 Inleiding

De taken en verplichtingen van de gemeenten t.a.v. de dienstverlening aan hun cliënten gelden voor alle werkloze werkzoekende en dus ook voor jongeren. Bij de begeleiding van jongeren die zonder werk zitten of komen te zitten of jongeren die na hun schooltijd geen aansluiting vinden bij een andere opleiding is een belangrijke rol weggelegd voor de gemeenten.

De dienstverlening door gemeenten aan werkzoekenden – en dus ook jongeren die werk zoeken – moet voldoen aan een aantal uitgangspunten die zijn vastgelegd in een referentiekader. Het referentiekader onderscheidt vijf uitgangspunten die relevant zijn voor de uitvoering:

- *het faciliteren door professionals van de zelfredzaamheid van de werkzoekende;*
- *de vraaggerichte dienstverlening;*
- *de handhaving;*
- *de samenwerking;*
- *de organisatieverplichtingen van gemeente.*

Deze uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in bijlage 1.

In dit hoofdstuk staan de volgende vragen centraal:

Hebben de gemeenten specifiek beleid ontwikkeld gericht op jonge werkzoekenden?

Welke invulling geven gemeenten aan de uitgangspunten van het referentiekader bij de invulling van het beleid voor jongeren?

Ten behoeve van de beantwoording van de eerste vraag wordt achtereenvolgens gekeken naar:

- aanwezigheid, inhoud en doelstellingen van dat beleid;
- doelgroepen van het beleid;
- beleid aangaande de scholingsplicht.

Bij de beantwoording van de tweede vraag is per uitgangspunt:

- facilitering zelfredzaamheid;
- vraaggerichte dienstverlening;
- handhaving;
- samenwerking;
- organisatieverplichtingen.

Bij elk onderdeel gaat de Inspectie in op de volgende vragen:

- Welk percentage van de gemeenten heeft, specifiek voor jongeren, beleidsmatig aandacht voor het onderdeel?
- Is daarbij sprake van een interessant verschil tussen kleine gemeenten (de 294 gemeenten met minder dan 50 WWB-jongeren eind 2012), middelgrote gemeenten (de 108 gemeenten met 50 tot 1000 WWB-jongeren eind 2012) en grote gemeenten (de 4 gemeenten met meer dan 1000 WWB-jongeren eind 2012⁶)?
- Welk percentage van de jongeren wordt daarmee bereikt?

⁶ Dat gaat om Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Groningen

- Welke beleidsmatige invulling geven gemeenten?
- Welk percentage van de gemeenten heeft het beleid vertaald in werkinstructies?

In de tekst worden de meest interessante en relevante bevindingen gepresenteerd. De bijlage 4 bevat tabellen waarin alle vragen uit de vragenlijst systematisch worden afgelopen. Gepresenteerd worden daar telkens het percentage gemeenten dat een bepaald antwoord heeft gegeven, totaal en onderverdeeld naar grootteklasse, alsmede het percentage WWB-jongeren dat valt onder die gemeenten.

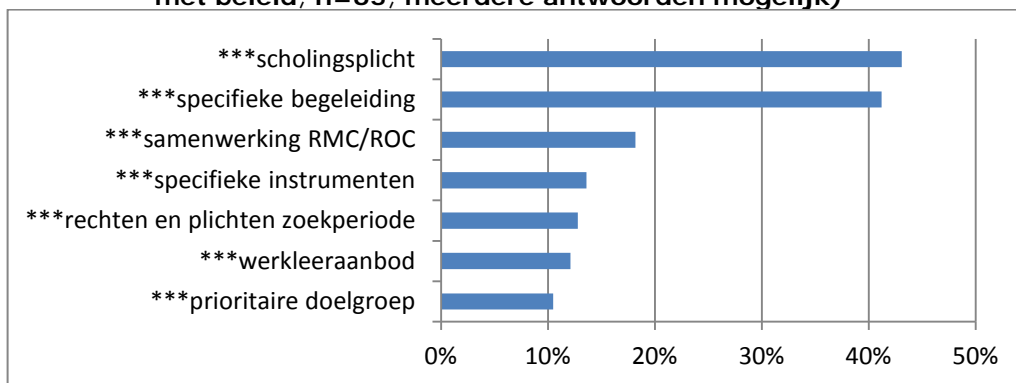
Dit hoofdstuk is gebaseerd op de enquête uitkomsten. De methodologische verantwoording staat in bijlage 2.

2.2 Aanwezigheid, inhoud en doelstellingen

Gemeenten kunnen er zelf voor kiezen specifiek beleid te ontwikkelen voor jongeren. Bijna tweederde van de gemeenten (63%) geeft aan dat sprake is van specifiek gemeentelijk beleid voor de uitvoering van de WWB voor jongeren, in aanvulling op het algemene (landelijke en gemeentelijke) beleid voor de uitvoering van de WWB. Van alle jongeren met een WWB-uitkering woont 80% in gemeenten met specifiek jongerenbeleid.

Dat specifieke jongerenbeleid kan uiteraard meerdere onderwerpen bestrijken. Meest genoemd worden de scholingsplicht (43% van de gemeenten) en specifieke vormen van begeleiding speciaal voor jongeren (41%). Zie figuur 2.

Figuur 2 Onderwerpen van specifiek jongerenbeleid (% van gemeenten met beleid; n=65; meerdere antwoorden mogelijk)⁷

De gegevens van figuur 2 zijn gebaseerd op een categorisering van een open vraag naar de inhoud van het specifieke beleid. Ter illustratie staan in het kader twee van de gegeven antwoorden op die vraag.

“Uitgangspunt in het beleid is een sluitende aanpak voor jongeren. Het Jongerenloket is structureel ingebed in de dienstverlening in de vorm van een apart team voor jongeren die de dienstverlening aan jongeren uitvoert. Aan dit team zijn twee RMC medewerkers toegevoegd. Er is beleid ontwikkeld om jongeren terug te begeleiden naar onderwijs. Verder krijgen alle jongeren een zoektermijn en plan van aanpak. Er is een specifiek aanpak rondom ‘risicjongeren’, jongeren zonder geldige GBA inschrijving en praktijkschooljongeren. Daarnaast is er specifiek re-integratie aanbod voor (bepaalde doelgroepen) jongeren.”

⁷ Toelichting op * in een figuur: het gaat hier om antwoordcategorieën die tot stand zijn gekomen na het hergroeperen van gegeven antwoorden bij ‘anders, namelijk’. Dit geldt voor alle figuren met een antwoordcategorie waar een * bij staat.

“De jongeren worden ondersteund via een speciaal jongerenloket. Hierin zitten consulenten wier caseload alleen uit jongeren tot 27 jaar bestaat. Daarnaast zijn er voor jongeren specifieke trajecten. Eén en ander is geïntroduceerd sinds het aanvalsplan bestrijding jeugdwerkloosheid in 2009. Inmiddels is aansluiting gezocht bij projecten die zijn geïnitieerd vanuit de Asscher-middelen en ESF-actie J.”

Bijna een derde van de gemeenten heeft kwantitatieve doelstellingen opgesteld voor het toeleiden van jongeren naar werk of scholing. Het gaat om 28% van de kleine gemeenten, 43% van de middelgrote gemeenten en alle vier grote gemeenten. Zodoende vallen 68% van de WWB-jongeren onder kwantitatieve doelstellingen. De Inspectie is niet nagegaan in hoeverre die doelstellingen (relatief aan de omvang van de problematiek) vergelijkbaar zijn. In het kader staat een aantal voorbeelden van kwantitatieve doelstellingen.

“In het regionale actieplan is ten doel gesteld om 125 jongeren extra te plaatsen; 100 dmv een Jongerenvoucher, 25 dmv een BBL-voucher. Daarnaast gelden ihkv de aanvraag ESF actie J de volgende doelstellingen: - 54 jongeren worden via een IP- subsidie aan het werk geholpen; - 38 jongeren gaan via een leerbaan werkervaring opdoen; - 56 jongeren krijgen via een voucher een leerplek bij een opleidingsbedrijf. Het Jongerenloket van de gemeente stelt ten doel om 25% van de zorgjongeren te laten uitstromen en 40% van de bemiddelbare jongeren.”

“Van de totale uitstroom van jongeren tot (27 jaar) willen we dat minimaal 40% het gevolg is van werkaanvaarding of scholing met studiefinanciering.”

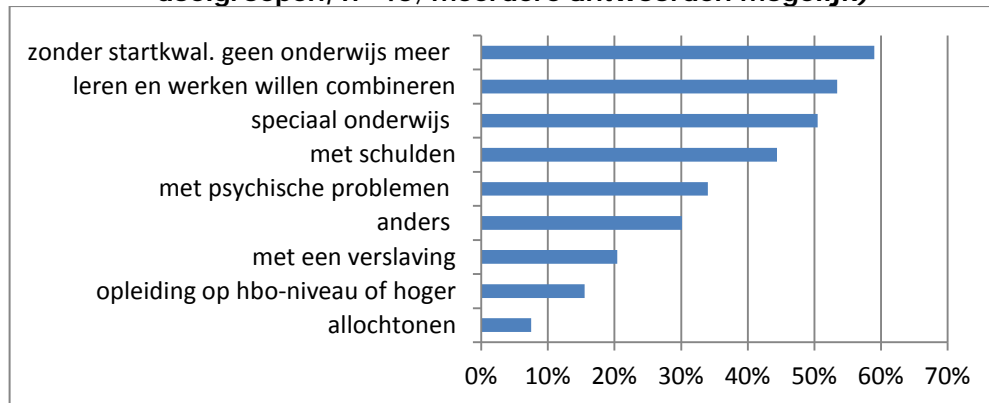
“- 1000 jongeren uit de uitkering naar werk en school; - schooluitval terugdringen naar 2 %; - creëren van minimaal 200 extra BBL-plekken voor jongeren t/m niveau mbo2 en schoolverlaters van Praktijkschool en voortgezet speciaal onderwijs.”

“De doelstellingen (700 jongeren toeleiden naar school en werk) staan vermeld in het AJW 2.0. Dit plan is voor de hele regio. Het is dus niet exact aan te geven hoeveel jongeren dit uit deze gemeente betreft.”

2.3 Doelgroepen

Een derde van de gemeenten geeft aan dat in het beleid is gekozen voor een aparte benadering van bepaalde doelgroepen binnen de categorie jongeren. Dat gebeurt vaker bij grotere gemeenten.

De meest genoemde doelgroep zijn jongeren zonder startkwalificatie die beslist geen onderwijs meer willen volgen (59%). Zie figuur 3. Maar deze categorie komt niet voor bij de vier grote gemeenten en dekt daardoor slechts 36% van de WWB-jongeren. Jongeren met schulden en jongeren met psychische problemen hebben een kans van ruim 55% om te wonen in een gemeente waar zij een speciale doelgroep zijn. Onder de categorie ‘anders’ worden onder andere genoemd jongeren die thuis wonen, tienermoeders, inburgeraars en dak- en thuisloze jongeren.

Figuur 3 Doelgroepen van jongerenbeleid (in % van gemeenten met doelgroepen, n=40; meerdere antwoorden mogelijk)

Bij de meeste doelgroepen heeft circa de helft van de gemeenten een speciaal traject voor die doelgroepen. Bij de andere helft gaat het om specifieke aandacht voor hun problemen bij trajecten die ook voor andere jongeren bedoeld zijn, dan wel om een nog andere invulling. Alleen bij de categorie die het meest werd genoemd (zonder startkwalificatie die geen onderwijs meer willen) is veel minder vaak sprake van een speciaal traject (14%). Daar gaat het bijna altijd om speciale aandacht bij een ander traject (83%).

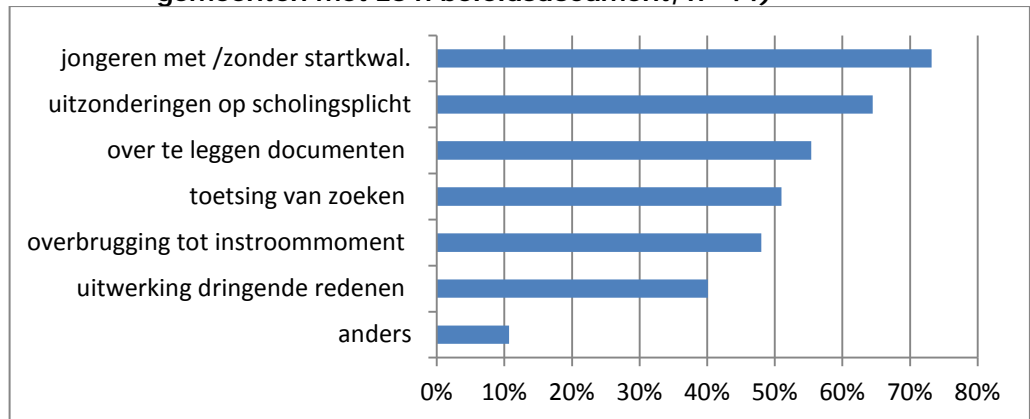
2.4 Scholingsplicht

De WWB schrijft voor dat als een jongere recht heeft op studiefinanciering, de jongere dan geen recht op bijstand heeft. Gemeenten moeten dat rijksbeleid verder vormgeven.⁸ Het gaat dan bijvoorbeeld om de wijze waarop de scholingsmogelijkheden kunnen worden onderzocht en vastgesteld en de manier waarop er omgegaan wordt met de inlichtingenplicht over scholingsmogelijkheden.

Ruim 40% van de gemeenten geeft aan inmiddels (mei 2014) nieuw beleid op papier te hebben gezet om nader invulling te geven aan de scholingsplicht voor jongeren (die per juli 2012 is ingegaan). Bijna de helft van de WWB-jongeren woont in een gemeente met vastgesteld nieuw beleid.

De twee meest genoemde onderwerpen die aan de orde komen in dat nieuw beleid t.a.v. de scholingsplicht zijn: hoe om te gaan met jongeren met dan wel zonder een startkwalificatie (73%) en uitzonderingen op de scholingsplicht (65%). Zie figuur 4. De twee grote gemeenten met nieuw beleid hebben in hun beleid de uitwerking van dringende redenen, uitzonderingen op de scholingsplicht en overbrugging tot het instroommoment opgenomen.

⁸ Artikel 13, lid 2, sub c.

Figuur 4 Onderwerpen in het beleidsdocument scholingsplicht (in % van gemeenten met zo'n beleidsdocument, n=44)

2.5 Facilitering van de zelfredzaamheid van jongeren

Wettelijke eis aangaande de dienstverlening aan werkzoekenden is dat daarbij uitgegaan dient te worden van de eigen verantwoordelijkheid van die werkzoekende.⁹

Voor jongeren is dat principe verder aangescherpt. Met ingang van 1 januari 2012 moeten jongeren, voordat ze een WWB-uitkering mogen aanvragen, eerst vier weken zelf actief zoeken naar werk en naar eventuele mogelijkheden binnen het reguliere onderwijs (dit laatste vanaf 1 juli 2012). Het doel van deze aanscherping van de WWB is vergroting van het activerend karakter van de WWB door jongeren meer de eigen verantwoordelijkheid te laten nemen. Jongeren kunnen na vier weken een uitkering aanvragen, vervolgens onderzoekt de gemeente of zij zich in de vier weken voldoende hebben ingespannen om werk te vinden of terug naar school te gaan. Na toekenning kunnen zij aanspraak maken op ondersteuning door de gemeente bij het zoeken naar werk en scholing.

In deze paragraaf beschrijft de Inspectie een aantal onderdelen van het gemeentelijk beleid dat mede invulling zou moeten geven aan de facilitering van de zelfredzaamheid van de jongeren. Handhaving blijft daarbij buiten beschouwing; dat wordt apart behandeld. Het gaat om:

- het eerste contact;
- ondersteuning in de zoekperiode;
- het plan van aanpak.

2.5.1 *Het eerste contact*

Jongeren die een WWB-uitkering willen aanvragen moeten dat in principe via de digitale WWB-module van UWV melden.¹⁰ Afhankelijk van de afspraken met de gemeente meldt de module dat:

- de jongere vier weken moet wachten (en in die periode dient te gaan solliciteren of op zoek te gaan naar een opleiding) en zich vervolgens bij de gemeente dient te voegen;
- de jongere zich direct bij de gemeente moet melden.

Ook als een jongere zich niet eerst via de module meldt, maar rechtstreeks naar de gemeente gaat zijn er twee mogelijkheden:

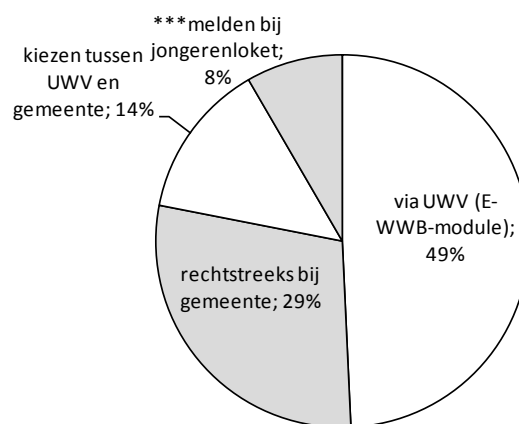
⁹ Referentiekader Wijzigingswet SUWI 2012, versie 1.0, 15 november 2013

¹⁰ Artikel 41, lid 1, WWB

- de gemeente neemt de melding in ontvangst;
- de gemeente neemt de melding niet in ontvangst en verwijst de jongere naar de UWV-module.

Bij bijna de helft van de gemeenten (49%) moet de jongere via elektronische weg (de UWV-WWB-module) melden dat hij/zij in aanmerking wil komen voor een WWB-uitkering. Bij de andere helft van de gemeenten moet of kan dat rechtstreeks bij de gemeente. Zie figuur 5. Dit beeld is ongeveer gelijk voor alle drie grootteklassen van gemeenten.

Figuur 5 Meldingswijze voor aanvraag (in % van gemeenten, n=98)

Als reden voor de gekozen meldingswijze geven gemeenten aan:

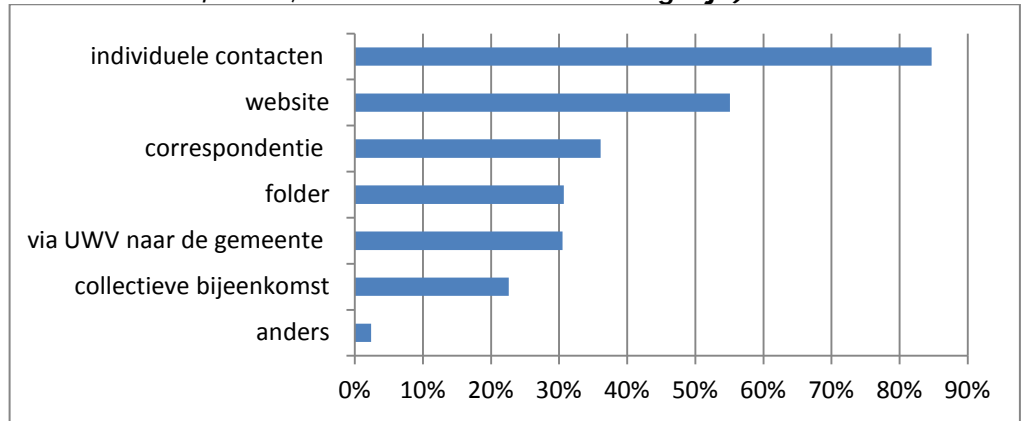
- via UWV: dat is de officiële route;
- kiezen tussen UWV en gemeente: een zo breed mogelijke route openhouden;
- rechtstreeks bij gemeente: dicht bij burger/inwoner, instrumentarium aanwezig en problemen met module;
- bij jongerenloket: alle expertise direct aanwezig.

Uit een combinatie van gegevens heeft de Inspectie kunnen afleiden dat circa driekwart (74%) van de gemeenten aan het begin van de zoekperiode individueel contact heeft met de jongere, waarbij de gemeentefunctionaris informatie geeft over rechten en plichten en vaak ook al beoordeelt of de jongere zelfredzaam genoeg is om op eigen kracht werk of scholing te vinden.¹¹ Dit geldt voor zowel de kleine, de middelgrote als de grote gemeenten. Dat betekent dat ook een deel van de gemeenten die aangeven dat de melding alleen via het UWV kan plaatsvinden, de jongere toch snel spreken.

Ruim de helft van de gemeenten (54%) zegt geen werkinstructie te hebben voor de aanpak van het eerste contact met jongeren. De vier grote gemeenten hebben die overigens wel. Zodoende woont bijna 70% van de WWB-jongeren in gemeenten die een instructie hebben.

Er zijn verschillende manieren waarop gemeenten voorlichting verstrekken over de rechten en plichten tijdens de zoekperiode. Individuele contacten en de website worden het meest genoemd (85% resp. 55%). Zie figuur 6.

¹¹ Het betreft gemeenten die aangeven in het begin van de zoekperiode face tot face contact hebben met een jongere, en dat contact betreft niet een balie-medewerker/servicedesk.

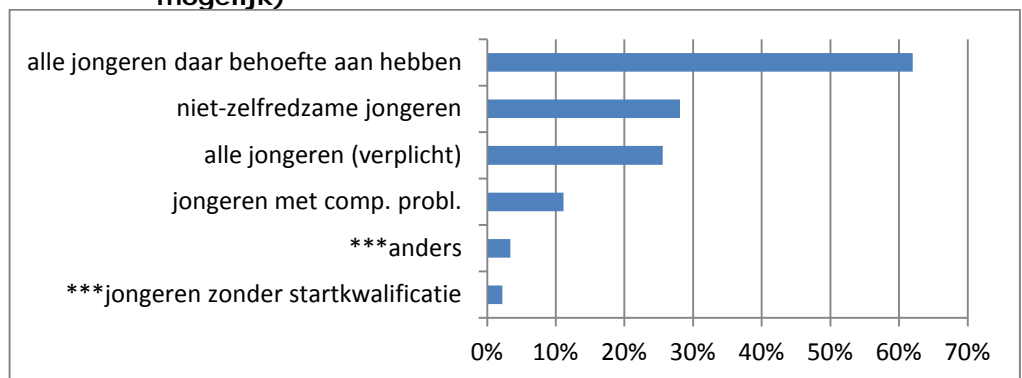
Figuur 6 Methode van voorlichting over zoekperiode (in % van gemeenten, n=98; meerdere antwoorden mogelijk)

2.5.2 Ondersteuning in de zoekperiode

Het is de bedoeling van de wetgever om door invoering van de zoekperiode jongeren meer de eigen verantwoordelijkheid te laten nemen. Het is daarom in principe niet gewenst dat gemeenten tijdens de zoekperiode ondersteuning aan de jongeren bieden. Zo is ook de inzet van een re-integratievoorziening door middel van een participatieplaats niet aan de orde.¹²

56% van de gemeenten geeft aan dat zij in 2013 jongeren in de zoekperiode ondersteunden, zowel bij het zoeken naar werk als naar scholing. Nog eens 6% ondersteunt alleen bij het zoeken naar scholing. Van de vier grote gemeenten biedt er één ondersteuning en dan alleen voor zoeken naar scholing.

Dat wil niet zeggen dat deze gemeenten alle jongeren ondersteunen. Bijna driekwart van de gemeenten die ondersteunen doen dit voor specifieke groepen jongeren. Ruim een kwart van de ondersteunende gemeenten (16% van alle gemeenten) verplicht alle jongeren die zich melden en de aanvraag willen doorzetten om van ondersteuning vanuit de gemeente gebruik te maken. Zie figuur 7.

Figuur 7 Ondersteuning ontvangende groepen jongeren (in % van gemeenten die ondersteuning bieden, n=62; meerdere antwoorden mogelijk)

¹² Artikel 7, lid 8, WWB

Ruim 60% van de gemeenten ondersteunen jongeren als die daar behoefte aan hebben. De vier grote gemeenten doen dat niet.

2.5.3 *Het plan van aanpak*

Op basis van de wetgeving wordt de gemeente geacht ervoor zorg te dragen dat bij aanvang van de WWB een op de jongere toegesneden plan van aanpak wordt opgesteld waarin de ondersteuning wordt uitgewerkt en de verplichtingen gericht op arbeidsinschakeling en de gevolgen van het niet naleven van die verplichtingen worden opgenomen.¹³

Voor jongeren houdt dit in de praktijk in, dat een dergelijk plan wordt opgesteld nadat het recht op uitkering is vastgesteld. Dat gebeurt enige tijd na de zoekperiode; immers de aanvraag kan pas dan ingediend worden.

Bij 86% van de gemeenten is het gemeentelijk beleid om meteen bij de aanvang van de uitkering (na de zoekperiode) een plan van aanpak op te stellen, met daarin beschreven hoe de gemeente de ondersteuning in het individuele geval wil aanpakken; 5% doet dat voor een deel van de jongeren en 9% doet het helemaal niet. Alle vier grote gemeenten doen het wel. Daarmee wonen 90% van de WWB-jongeren in gemeenten waar het beleid is voor alle jongeren een plan van aanpak op te stellen.

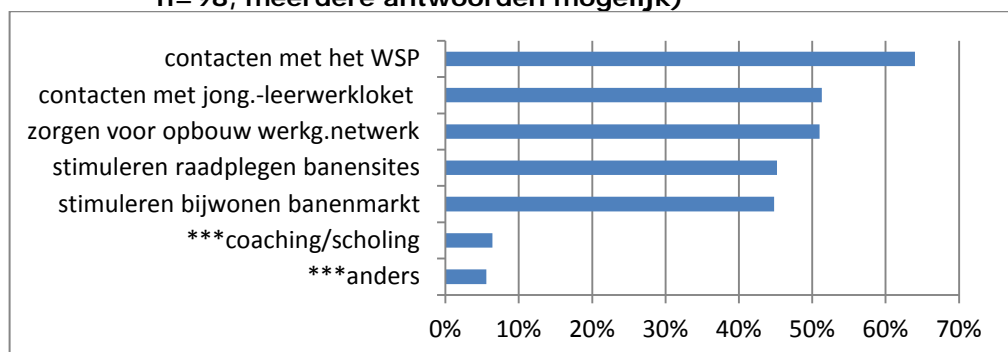
Ruim tweederde van de gemeenten (69%) heeft geen werkinstructie waarin de gemeentelijke werkwijze voor het opstellen van een plan van aanpak concreet wordt beschreven.

2.6 **Vraaggerichte dienstverlening**

De daarvoor aangewezen professionals van de gemeenten zijn verantwoordelijk voor het voordragen van geschikte vacatures aan werkzoekenden en het voordragen van geschikte werkzoekenden voor vacatures. We spreken dan van vraaggerichte dienstverlening, ofwel dienstverlening die is afgestemd op de vraag op de arbeidsmarkt. Basisvoorwaarde daarvoor is dat de professional deskundig is en blijft op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Hoe zorgen gemeenten dat hun professionals op de hoogte blijven? Meest genoemd worden contacten met het werkgeversservicepunt (64% van de gemeenten), waar de benodigde expertise en kennis aanwezig is. Figuur 8 geeft het overzicht.

Figuur 8 Bevordering deskundigheid professionals (in % van gemeenten; n=98, meerdere antwoorden mogelijk)

¹³ Artikel 44, lid 4, WWB en artikel 44a, lid 1, WWB.

Ruim de helft van de gemeenten (55%) stelt structureel tijd beschikbaar aan de klantmanagers voor bovengenoemde activiteiten in het kader van de deskundigheidsbevordering. Bij die gemeenten krijgen de klantmanagers hiervoor gemiddeld ruim tien uur per maand. Over alle gemeenten gezien gaat het om gemiddeld zes uur per maand.

2.7 Handhaving

Gemeenten dienen periodiek te beoordelen of werkzoekende jongeren uit hun doelgroep de eigen verantwoordelijkheid voor het vinden van werk en het onderzoeken van scholingsmogelijkheden oppakken door voldoende activiteiten te ondernemen met het oog op het vinden van werk (o.a. via private bemiddeling), het teruggaan naar school en andere daarbij behorende verplichtingen nakomen.

Tijdens de zoekperiode (ingevoerd speciaal voor jongeren) is specifiek handhavingsbeleid voor jongeren als vanzelf aan de orde, ingegeven door de WWB-wetgeving. Op de vraag of gemeenten ook na de zoekperiode een specifiek handhavingsbeleid voor jongeren hanteren met speciale accenten daarin, antwoordt 16% van de gemeenten dat dat inderdaad het geval is. Die gemeenten geven bijvoorbeeld aan dat jongeren allemaal in beeld zijn en strak worden gemonitord en dat ook in de tijd na de zoekperiode de aandacht blijft uitgaan naar de scholingsplicht. Het overgrote deel van de gemeenten (84%) heeft voor jongeren dus geen speciale accenten in het handhavingsbeleid.

2.8 Samenwerking

Gemeenten en UWV dienen onderling samen te werken en ook met andere diensten, instellingen en bestuursorganen bij de uitvoering van de wettelijke taken met het oog op een doeltreffende en klantgerichte uitoefening van die taken.¹⁴ Een belangrijke uitdaging daarbij is dat de activiteiten dan zoveel mogelijk ononderbroken (zonder stagnatie) plaatsvinden.

In de beleidsenquête heeft de Inspectie aan gemeenten gevraagd met wie specifiek voor jongeren wordt samengewerkt. Minder dan de helft (44%) geeft aan binnen de gemeente samenwerkingsafspraken met werkgevers te hebben gemaakt. Gemeenten met meer WWB-jongeren doen dat wat vaker: ruim 60% van de WWB-jongeren woont in een gemeenten met zulke samenwerkingsafspraken. Dan gaat het vooral om afspraken over leerwerkplekken (49% van de gemeenten met afspraken) en afspraken over speciale instrumenten voor werkgevers die jongeren aannemen (34%). In het kader staan enkele voorbeelden van afspraken.

"1000 leerwerkbanen creëren in de arbeidsmarktregio. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten en werkgevers."

"Accountmanagers informeren werkgevers over diverse subsidiemogelijkheden zoals het Jongerenvoucher en Premiekorting jongeren."

"Concrete afspraken o.a. over leerwerkplekken, inzet No-risk polis en inzet van de Landelijke Premiekorting werkgevers voor jongere werknemer < 27."

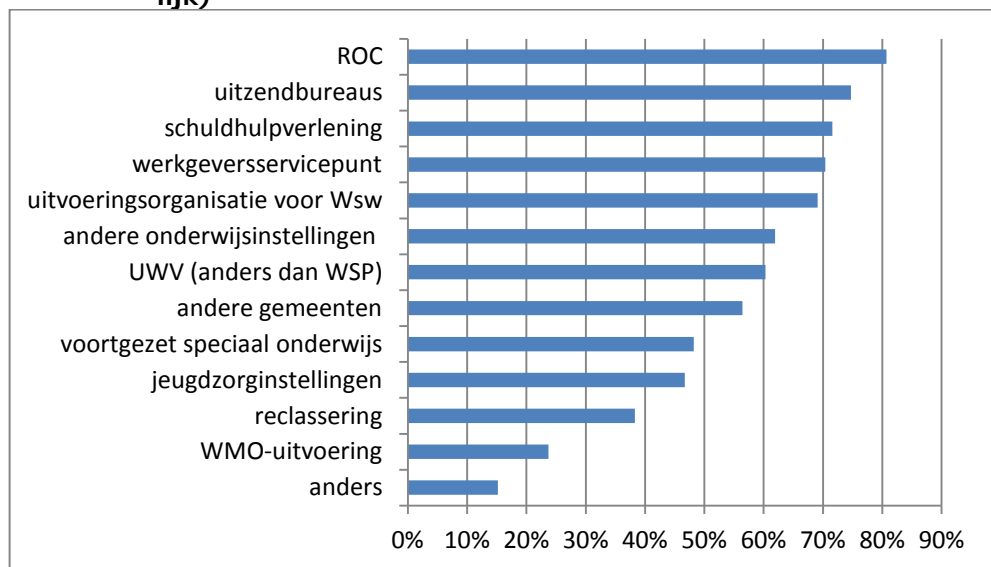
"Er zijn plaatsen voor jongeren met of zonder startkwalificatie die een jaar gedetacheerd worden bij een bedrijf en daarna in dienst komen bij het bedrijf. Door middel van verloningsconstructies zijn met een aantal bedrijven afspraken gemaakt."

¹⁴ Artikel 9, leden 1 en 2, Wet SUWI

Het overgrote deel van de gemeenten (88%) neemt structureel actief deel aan het overleg in het kader van het regionaal arbeidsmarktbeleid. Nog eens 9% neemt incidenteel hieraan actief deel.

Buiten dat overleg om werkt bijna driekwart van de gemeenten (73%) nog met andere partners dan werkgevers samen. Daarbij wordt het ROC het meest genoemd (81%). Zie figuur 9. De vier grote gemeenten werken, gericht op jongeren, allemaal samen met uitzendbureaus, het voortgezet speciaal onderwijs, het ROC, de schuldhulpverlening en de reclassering.

Figuur 9 Samenwerkingspartners anders dan werkgevers (in % van gemeenten die samenwerken; n=72, meerdere antwoorden mogelijk)

2.8.1 Loketten voor jongeren

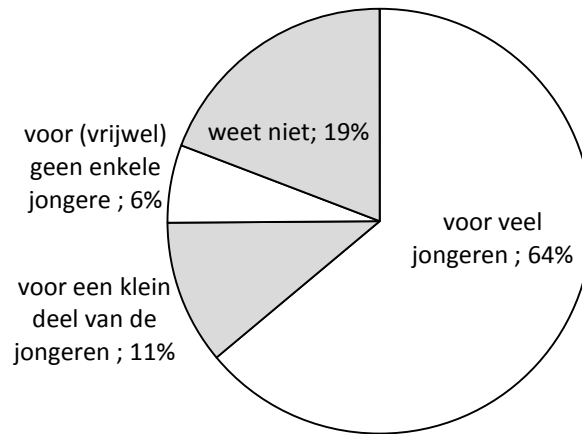
Voor jongeren bestaan bij de meeste gemeenten in het kader van werk en inkomen twee typen speciale loketten: het jongerenloket en het leerwerkloket. Dat laatste loket is niet alleen beschikbaar voor jongeren. Iedereen met vragen over leren en werken kan hier terecht. Daarnaast is er ook nog het Regionaal Meld en Coördinatiepunt (RMC). Binnen een gemeente kan ervoor gekozen worden met zo'n loket samen te werken.

Jongerenloketten

Een jongerenloket definiëren we als een samenwerkingsconstructie waarin verschillende lokale (gemeentelijke) instanties vanuit één loket advies en begeleiding bieden aan werkloze en uitgevallen jongeren.

Ruim de helft (54%) van de gemeenten heeft een jongerenloket. Dat geldt in ongeveer gelijke mate voor alle drie grootteklassen van gemeenten. Van die gemeenten zegt 73% vrijwel alle jongeren naar dat loket door te verwijzen; 18% doet dat voor een deel van de jongeren en 10% verwijst helemaal niet door naar het loket. In figuur 10 zien we dat 64% van de gemeenten met een jongerenloket aangeeft dat het loket wel degelijk nuttig is voor veel jongeren.

Figuur 10 Nut van jongerenloket (in % van gemeenten met zo'n loket, n=53)

Leerwerkloketten

Het leerwerkloket is een centrale plaats waar alle informatie in de regio over loopbaan, scholing en het combineren van leren en werken te vinden is. De adviseur van het leerwerkloket geeft advies over scholingsmogelijkheden. Ook helpt hij mee het scholingstraject te starten dat het beste bij de wensen en mogelijkheden van de klant past.

Wederom ruim de helft van de gemeenten (54%) geeft aan gebruik te kunnen maken van een leerwerkloket. Bij 13% van de gemeenten maakt het jongerenloket daar deel van uit.

We kijken nu alleen naar de 40% van de gemeenten die gebruik kunnen maken van een leerwerkloket waar het jongerenloket niet onder valt. Niet al die gemeenten maken ook gebruik van het leerwerkloket: 16% verwijst de jongeren daar niet naar toe. De overige gemeenten verwijzen vrijwel altijd slechts een deel van de jongeren naar het leerwerkloket. Dat betreft bijvoorbeeld jongeren met een scholingsvraag of jongeren met onvoldoende opleiding. In het kader staan enkele door gemeenten gegeven aanduidingen.

"Dat is maatwerk. Jongeren met arbeidspotentie worden in de regel aangemeld voor het Werkleerbedrijf. Vanuit het Werkleerbedrijf worden jongeren zoveel mogelijk geplaatst bij werkgevers."

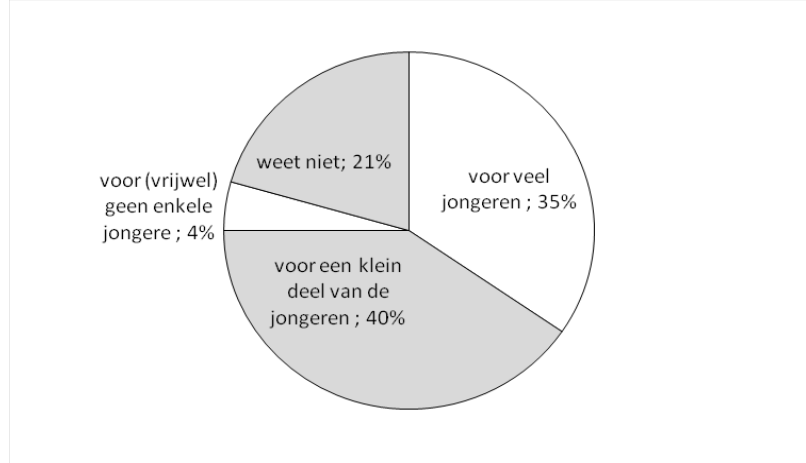
"Jongeren die een leervraag hebben."

"Jongeren die geen startkwalificatie hebben maar ook niet de capaciteiten hebben om een (theoretische) opleiding te volgen of jongeren met een startkwalificatie maar die met hun huidige opleiding geen of geringe kans hebben op de arbeidsmarkt."

"Jongeren die hun opleiding niet hebben afgerond, of een opleiding hebben afgerond die onvoldoende perspectief biedt."

In vergelijking met het jongerenloket, wordt het leerwerkloket (geldt voor gemeenten met een apart leerwerkloket) minder nuttig gevonden voor jongeren. Zie figuur 10 in vergelijking met figuur 11.

Figuur 11 Nut van leerwerkloket (in % van gemeenten met zo'n loket niet zijnde het jongerenloket, n=39)

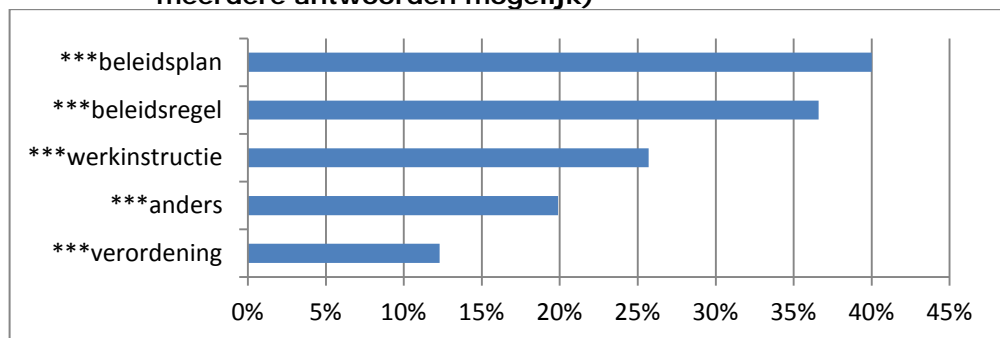

2.9 Organisatieverplichtingen van gemeenten

De gemeenteraad wordt geacht bij verordening regels met betrekking tot het ondersteunen en het aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling op te stellen.¹⁵

Van de gemeenten die specifiek gemeentelijk beleid voor de uitvoering van de WWB voor jongeren zeggen te hebben (dat was 63%, zie eerder), heeft 87% dat beleid ook vastgelegd. Dat gebeurt in 12% van de gemeenten via een verordening. Het meest wordt een beleidsplan daarvoor gehanteerd (40%). Zie figuur 12. Onder de categorie 'anders' wordt onder meer vermeld actieplan, kadernota, subsidieregeling, begroting en jaarplan.

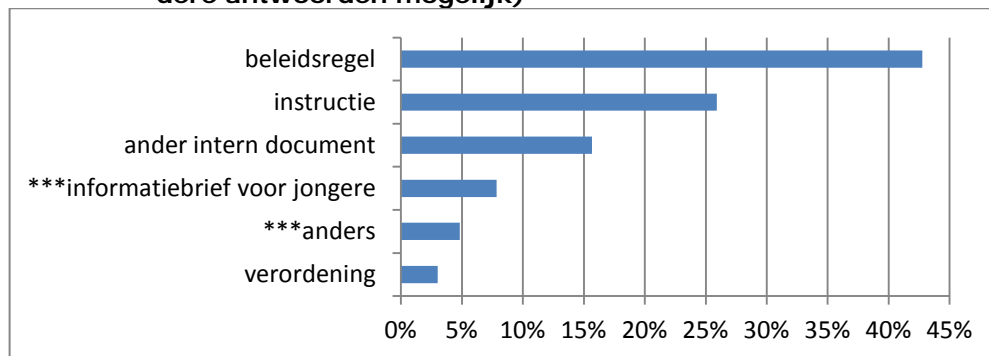
Figuur 12 Type document waarin jongerenbeleid is vastgelegd (in % van gemeenten die dat beleid hebben en hebben vastgelegd; n=59, meerdere antwoorden mogelijk)

Voor wat betreft de scholingsplicht heeft, zoals eerder gesteld, 41% van de gemeenten nieuw beleid op papier gezet. Het meest concreet wordt dit bij 43% van die gemeenten uitgewerkt in een beleidsregel. Een verordening wordt daar nauwelijks voor opgesteld (3%). Zie figuur 13.

¹⁵ Artikel 8 WWB

Figuur 13 Type document waarin beleid scholingsplicht concreet is uitgewerkt (in % van gemeenten die dat beleid hebben; n=44, meerdere antwoorden mogelijk)

2.10 Samenvatting en conclusie

De gemeenten zijn vrij in hun keuze om specifiek jongerenbeleid te ontwikkelen. De eerste vraag die in dit hoofdstuk wordt behandeld is:

Hebben de gemeenten specifiek beleid ontwikkeld gericht op jonge werkzoekenden?

Daarbij is gekeken naar de aanwezigheid van specifiek beleid, de onderwerpen binnen dat specifieke beleid en de aanwezigheid van kwantitatieve doelstellingen. Daarnaast is gekeken naar het eventueel benoemen van doelgroepen en de invulling van de scholingsplicht voor jongeren.

Tweederde van de gemeenten heeft specifiek beleid gericht op jongeren. 80% van de jongeren met een WWB-uitkering wordt hierdoor bereikt met dit specifieke beleid. Het jongerenbeleid richt zich veelal op de scholingsplicht of de jongeren krijgen een speciale vorm van begeleiding.

Ongeveer een derde van de gemeenten heeft kwantitatieve doelstellingen opgesteld voor het toeleiden van jongeren naar werk of scholing. Doordat de vier grote gemeenten tot deze groep behoren valt toch nog ruim meer dan de helft van de jongeren hieronder.

Een derde van de gemeenten richt zich met het beleid op bepaalde doelgroepen. De meest genoemde doelgroepen zijn:

- jongeren zonder startkwalificatie die beslist geen onderwijs meer willen volgen;
- jongeren die leren en werken willen combineren;
- jongeren die uit speciaal onderwijs komen;
- met schulden;
- met psychische problemen.

De meest genoemde doelgroep zijn jongeren zonder startkwalificatie die beslist geen onderwijs meer willen volgen (59%). Maar deze categorie komt niet voor bij de vier grote gemeenten en dekt daardoor slechts 36% van de WWB-jongeren. Verder is bij deze categorie (zonder startkwalificatie die geen onderwijs meer willen) veel minder vaak sprake van een speciaal traject (14%). Daar gaat het bijna altijd om speciale aandacht bij een ander traject (83%).

Iets meer dan de helft van de gemeenten noemt jongeren zonder startkwalificatie als doelgroep. Omdat de vier grote gemeenten deze doelgroep niet noemen geldt dit voor iets meer dan een derde van de WWB-jongeren.

Bijna de helft van de gemeenten geeft nader invulling aan de scholingsplicht voor jongeren en hiermee wordt bijna de helft van de WWB-jongeren bereikt.¹⁶

Figuur 14 Jongerenbeleid

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Jongerenbeleid		
Er is sprake van specifiek gemeentelijk jongerenbeleid WWB	63	80
<i>Waarvan t.a.v. scholingsplicht</i>	43	42
<i>Waarvan t.a.v. specifieke vormen van begeleiding</i>	41	35
Er zijn t.a.v. WWB-jongeren kwantitatieve doelstellingen	32	68
Er worden doelgroepen jongeren gehanteerd	33	66
Er is nieuw beleid scholingsplicht opgesteld	41	49

De tweede vraag die in dit hoofdstuk aan de orde is, is:

Welke invulling geven gemeenten aan de uitgangspunten van het referentiekader bij de invulling van het beleid voor jongeren?

Bij het faciliteren van de zelfredzaamheid is gekeken naar: het eerste contact, de ondersteuning in de zoekperiode en het plan van aanpak.¹⁷ Bij ongeveer de helft van de gemeenten moeten de jongeren zich via de elektronische weg (UWV-WWB-module) melden voor een uitkering. Bij de ander helft kunnen jongeren zich rechtstreeks melden bij de gemeente. Voor het overgrote deel van de jongeren (81%) is er sprake van individueel contact aan het begin van de zoekperiode. Er zijn verschillende manieren waarop gemeenten voorlichting verstrekken over de rechten en plichten tijdens de zoekperiode. Via dit individuele contacten en via de website wordt vaak voorlichting verstrekt over de rechten en plichten tijdens de zoekperiode (85% resp. 55%).

Meer dan de helft van de jongeren krijgt in de zoekperiode ondersteuning bij het zoeken naar werk en/of scholing. Vaak is dit wel bedoeld voor specifieke groepen jongeren. De meeste gemeenten stellen bij aanvang uitkering een plan van aanpak op met daarin beschreven de ondersteuning die de gemeente gaat bieden aan de jongere.

De meeste gemeenten stellen bij aanvang uitkering een plan van aanpak op met daarin beschreven de ondersteuning die de gemeente gaat bieden aan de jongere. Ruim tweederde van de gemeenten (69%) maakt niet gebruik van een werkinstructie waarin de gemeentelijke werkwijze voor het opstellen van een plan van aanpak concreet wordt beschreven.

¹⁶ Voor alle tabellen in deze paragraaf geldt: n=98 gemeenten.

¹⁷ Relevante artikelen: Artikel 9 WWB; Artikel 7, lid 3, onderdelen a en b, WWB; Artikel 7, lid 8, WWB

Figuur 15 Facilitering zelfredzaamheid

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Facilitering zelfredzaamheid		
Melding voor WWB-uitkering gebeurt via UWV-module	49	48
Er is individueel contact met melder in begin zoekperiode	74	81
Er is ondersteuning in zoekperiode	62	52
Er is een plan van aanpak voor alle jongeren	86	90

In het kader van vraaggerichte dienstverlening hebben klantmanagers vooral contacten met Werkgeversservicepunten en jongeren- en/of leerwerkloketten. Ongeveer de helft van de gemeenten stelt hier structureel tijd voor beschikbaar.

Figuur 16 Vraaggerichte dienstverlening

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Vraaggerichte dienstverlening		
Deskundigheid klantmanager bevorderen door:		
<i>contacten met Werkgeversservicepunt</i>	64	77
<i>contacten met jongeren- en/of leerwerkloket</i>	51	59
Er is structureel tijd voor deze deskundigheidsbevordering	55	33

De meeste gemeenten hebben na de zoekperiode geen speciale accenten in het handhavingsbeleid voor jongeren. Een klein deel van de gemeenten heeft dat wel.

Figuur 17 Handhaving

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Handhaving		
Er is specifiek handhavingsbeleid voor jongeren na de zoekperiode	16	24

Iets minder dan de helft van de gemeenten maakt specifiek voor jongeren samenwerkingsafspraken met werkgevers. Het gaat daarbij vooral om afspraken over leerwerkplekken en afspraken over speciale instrumenten voor werkgevers die jongeren aannemen. Naast werkgevers wordt er veel samengewerkt met ROC's, uitzendbureaus, schuldhulpverlening, werkgeversservicepunten, SW-bedrijven, andere onderwijsinstellingen dan het ROC, UWV, en andere gemeenten. De meeste gemeenten nemen verder structureel actief deel aan overleg regionaal arbeidsmarktbeleid.

Om jongeren te ondersteunen kunnen gemeenten ook gebruik maken van andere loketten. Ruim de helft van de gemeenten maakt gebruik van een jongerenloket, leerwerkloket of RMC. Het jongerenloket wordt ten opzicht van het leerwerkloket het meest positief beoordeeld.

Figuur 18 Samenwerking

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Samenwerking		
Er zijn samenwerkingsafspraken gericht op jongeren met werkgevers	44	61
<i>waarvan afspraken over leerwerkplekken</i>	49	52
<i>waarvan afspraken over speciale instrumenten</i>	34	23
Neemt structureel actief deel aan overleg regionaal arbeidsmarktbeleid	88	93

Het overgrote deel van de gemeenten heeft het specifieke jongerenbeleid vastgelegd. Meestal wordt dat gedaan in een beleidsplan of beleidsregels. Bijna alle WWB-jongeren worden daarmee bereikt.

Figuur 19 Organisatieverplichtingen

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Organisatieverplichtingen gemeente		
Heeft specifiek jongerenbeleid (63%) ook vastgelegd	87	97

3 Werkinstructies

3.1 Inleiding

Voor een adequate uitvoering van het beleid zijn werkinstructies van groot belang. Werkinstructies bevorderen de uniformiteit en de kwaliteit van de uitvoering. In het kader van Vakmanschap¹⁸ zijn het aanbieden van werkinstructies belangrijk ter voorkoming van willekeur en een niet doeltreffende uitvoering.

In dit hoofdstuk staan daarom twee vragen centraal:

Hoeveel procent van de gemeenten heeft het jongerenbeleid vertaald in werkinstructies (eerste contact, plan van aanpak, scholingsplicht)?

Wat is de inhoud van deze werkinstructies?

Het betreft werkinstructies waarin het specifiek beleid voor jongeren is vertaald. Het gaat om drie soorten werkinstructies te weten, instructie waarin staat hoe een medewerker bij het eerste contact met jongeren te werk moet gaan, instructie bij het opstellen van plan van aanpak en instructie jongerenscholingsplicht in verband met de wijziging van de WWB wet artikel 41, vijfde lid.

Bij de analyse van de inhoud heeft de Inspectie onderzocht welke onderwerpen/elementen in de instructies aan de orde komen. Dit kunnen zowel procesmatige als inhoudelijke elementen zijn. Een voorbeeld van het eerste is bijv. het voorbereiden op een gesprek met de klant. Inhoudelijke elementen zijn bijvoorbeeld de onderwerpen die in dat gesprek aan de orde komen. Daarbij hebben wij ook gekeken of de aspecten van het referentiekader, te weten *het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van werkzoekende, handhaving, vraaggerichte dienstverlening en samenwerking* worden aangekaart en hoe zij worden ingevuld.¹⁹ Wij onderzoeken dus niet of de inhoud van de instructies overeenkomt met het gemeentelijk beleid en wij beschrijven geen uitvoeringsprocessen. Voorafgaand aan de beschrijving van de inhoud van de werkinstructies wordt stil gestaan bij de vorm/het soort document die de instructies hebben.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op de enquête en een selectie van de werkinstructies die de gemeenten ons op ons verzoek naar de aanleiding van de enquête hebben toegestuurd. Voor de methodologische verantwoording verwijzen wij naar bijlage 2. De operationalisering van het referentiekader is te vinden in bijlage 1.

In de enquête onder de beleidsmedewerkers is gevraagd of de gemeente haar beleid op het gebied van het eerste contact, het opstellen van plan van aanpak en scholingsplicht heeft vertaald in werkinstructies. Uit de antwoorden blijkt dat de gemeenten vaker een instructie eerste contact (46%) opstellen dan een instructie voor het plan van aanpak (29%) en scholingsplicht (36%).

¹⁸ Beleid, Divosa en VNG hechten veel waarde aan de ontwikkeling van vakmanschap. Efficiënter en effectiever werken binnen het sociale werkdomein; het kan en is nodig. Divosa en VNG werken samen aan vakmanschap bij sociale diensten, ondersteund door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

¹⁹ Over het aspect organisatieverplichtingen kunnen wij op basis van de werkinstructies geen conclusies trekken omdat er uit deze documenten niet blijkt of er bij de desbetreffende gemeenten verordeningen zijn opgesteld.

Wat is een werkinstructie

Van de drie relevante niveaus, te weten het wettelijk, beleids- en uitvoeringskader, betreft het hier het uitvoeringskader. Een werkinstructie of uitvoeringsinstructie is de vertaling van het beleid ten behoeve van de uitvoering daarvan door klantmanagers. De instructie is dus bedoeld voor de praktische toepassing van het beleid.

Een werkinstructie is een document waarin staat beschreven hoe een medewerker een taak moet uitvoeren. In een werkinstructie worden de taken, verantwoordelijkheden van diverse functionarissen en de werkwijze van het uitvoeren vastgesteld.

Idealiter moet erin staan:

- Wie doet wat?
- Wat voor informatie is nodig?
- Hoe moet men iets doen?
- Wanneer moet iets gedaan worden?

Een werkinstructie moet een uitvoerder in staat stellen om (na een inwerkperiode) zelfstandig te werken. Het moet betrekking hebben op wat de uitvoerder moet doen (niet in het geval van het jongerenbeleid: de jongere). Het document moet bedoeld zijn voor de uitvoerder, ook als erin staat wat de jongere moet doen. Wij hanteren een brede werkdefinitie van werkinstructie en nemen ook alle gestandaardiseerde / schematische beschrijvingen, bijvoorbeeld formats en stappenplannen mee.

Het ontbreken van werkinstructies wil overigens niet per definitie zeggen dat de gemeente niet gestructureerd of gestandaardiseerd werkt. Instructies kunnen namelijk geïntegreerd zijn of onderdeel uitmaken van geautomatiseerde werkprocessen. In dit onderzoek zijn dergelijke werkwijzen niet meegenomen en beoordeeld.

3.2 Werkinstructies eerste contact

Aanwezigheid en beschikbaarheid werkinstructies

Minder dan de helft van de gemeenten (46 %) zegt een werkinstructie te hebben waarin staat beschreven hoe de medewerker bij het eerste face to face contact met jongeren te werk moet gaan. De vier grote gemeenten hebben die overigens wel. Zodoende woont toch bijna 70 % van de WWB-jongeren in gemeenten die een dergelijke instructie wel hebben.

Die 46% van de gemeenten (gewogen) betreffen in de steekproef 47 gemeenten. De Inspectie heeft van 41 van die gemeenten een instructie eerste contact ontvangen.

Landelijk vertaald zien we zodoende:

- 54% van de gemeenten heeft naar eigen zeggen geen werkinstructie eerste contact;
- 42% van de gemeenten heeft naar eigen zeggen een instructie en kan die desgevraagd naar de Inspectie opsturen;
- 4% van de gemeenten heeft naar eigen zeggen een instructie, maar die ontvangt de Inspectie desgevraagd niet.

Het vervolg van deze paragraaf gaat over de 41 toegezonden werkinstructies, die het beeld vormen voor 42% van de gemeenten. Die dekken overigens samen 57% van de wwb-jongeren af.

Zoals eerder vastgesteld (hoofdstuk 3) verschilt het moment van het eerste face to face contact met de uitvoerder van de gemeente per gemeente: het kan al bij de melding of na de melding zijn. Bij de werkinstructies eerste contact hebben wij ge-

keken naar de instructies voor de eerste contacten tot en met het contact met de klantmanager. Het contact met de klantmanager staat daarbij centraal. Wij hebben van 41 gemeenten instructies eerste contact toegestuurd gekregen. Wij hebben deze allemaal bestudeerd op vorm. Vijftien daarvan hebben wij uitgebreider op de inhoud bestudeerd. Voor de methodologische verantwoording zie bijlage 2.

Soort documenten

De werkinstructies eerste contact die wij toegestuurd hebben gekregen (n=41) variëren in vorm. Ze bestaan uit lijsten met de te bespreken onderwerpen met daaronder de te stellen vragen. Vaak staat erin welke documenten opgevraagd moeten worden door de klantmanager of afgegeven moeten worden door de klant. Andere stukken zijn memo's of notities waarin puntsgewijs wordt beschreven wat de medewerkers moeten doen: handreikingen, stukken uit interne kwaliteits(systeme)-handboeken, uitvoeringsrichtlijnen, procesbeschrijvingen in vorm van schema's of tabellen of formats voor rapportage eerste melding. Slechts enkele documenten (n=6) dragen de naam (werk)instructie in de (onder)titeling.²⁰ Enkele uitgebreide instructies bevatten ook screenprints van de schermen van de systemen die men moet gebruiken.²¹ Eén van de meest uitgebreide instructies bevat een draaiboek in schemavorm met procesbeschrijving in tabel vorm en met een duidelijke taakverdeling. De instructie beschrijft in totaal negen fasen. De eerste fase is hieronder afgebeeld:

Uitgelicht: beschrijving eerste fase eerste contact uit Procesbeschrijving WIZ loket jonger dan 27 - versie 1.0 dd 20120601, Neder-Betuwe

Fase	Dagen	Fase GWS	Verantwoordelijkheid / taak	Toegevoegde waarde	Rol	Tijd
Bezoek Beursplein ( )	0	--	Verantwoordelijkheid: De klant wordt bij de receptie verwezen naar de juiste instantie / medewerker binnen het Beursplein. Als de klant uit Tiel, Neder-Betuwe, Neerijnen of West Maas en Waal bijstand wil aanvragen wordt verwezen naar het WIZ loket. De klant wordt bij het loket aangemeld en de klant wordt verzocht een kopie van zijn ID te maken Taak: <ul style="list-style-type: none"> • Navraag reden klantbezoek • Verwijzing klant • klant maakt kopie ID • klant wordt aangemeld bij WIZ loket • klant neemt (evt.) plaats aan wachttafel 	Klant komt direct aan het juiste "loket"	Receptie	5

²⁰ Zie bijvoorbeeld Goes: Werkinstructie Activering; Putten: Werkinstructie Jongeren Putten 2012; Arnhem: Werkinstructie servicebalie jongeren; Nijmegen: Instructie uitvoering werkzaamheden poort en begeleiding jongeren; Sluis: Doc1, Werkinstructie aanvragen levensonderhoud per januari 2013; Kerkrade; werkinstructie De kop van het proces.

²¹ Zie bijvoorbeeld HI Ambacht en Utrecht.

Inhoud van de instructies

De Inspectie heeft vijftien instructies eerste contact nader op inhoud bestudeerd.²² De instructies eerste contact zijn er in het algemeen op gericht om de medewerker in staat te stellen de processen uit te voeren en zijn dus meestal proceduregericht. Er wordt dan ook in bijna alle instructies (13 van de 15) vermeld met welke systemen de uitvoerder moet werken. In mindere mate (11 van 15) wordt expliciet vermeld welke documenten de klant moet overleggen.

In bijna driekwart van de bestudeerde instructies wordt vermeld hoe de eerste melding van de jongere plaats moet vinden: digitaal, direct aan de balie van de gemeente of op beide manieren.²³ Ook wordt meestal (12 van de 15) vermeld wanneer het eerste face to face contact met de uitvoerder van de gemeente plaats vindt. Uit de werkinstructies blijkt dat de eerste gesprekken bij de verschillende gemeenten niet alleen plaats vinden op verschillende momenten (bij of na melding, in of na zoekperiode), maar zij dragen ook verschillende namen. In de bestudeerde instructies kwamen wij onder andere de volgende benamingen tegen: *een terugmeldingsgesprek, een informatie- en adviesgesprek, het intakegesprek, een eerste activerend gesprek, oriëntatiegesprek, uitvoeringsintake en dienstverleningsgesprek.*

In meer dan de helft van de instructies wordt aandacht besteed aan de voorbereiding van de klantmanager op het eerste gesprek met de klant. In sommige gemeenten gebeurt het niet door de klantmanager/ re-integratieconsulent zelf.²⁴ In een enkele werkinstructie wordt voorbereiding van het intake gesprek als een aparte actie beschreven. Zie bijvoorbeeld H.I. Ambacht:

Uitgelicht: H.I.Ambacht: Werkinstructie Front Office, Proces 17 AK.

Fase	Taken/instructie	Wie
Oriëntatiegesprek	<p>Gesprek voorbereiden aan de hand van dossiergegevens (suwinet en BRP) en opmerkingen reporter vanuit de informatiebijeenkomst. (zie ook het aanmeldingsformulier van de klant) Let hierbij op: medebewoning, arbeidsverleden, recht op WW, indien mogelijk al vaststellen van voorliggende voorziening, vaststellen mogelijk recht op alimentatie ivm verhaal, let op: Recht WWB of IOAW</p> <ul style="list-style-type: none"> - Checklist Verhaal controleren - Verhaal: indien er kinderen aanwezig zijn is verhaal altijd mogelijk bij minderjarige wettig erkende kinderen tot 18 jaar. - Eventueel raadplegen specialist serviceteam / en inzet van huisbezoek 	Medewerker FO II (Regisseur)

In twee derde van de bestudeerde instructies wordt iets vermeld over de inhoud van het eerste gesprek. Het gaat daarbij meestal om de hoofdlijnen en niet om welke vragen er precies gesteld moeten worden tijdens het gesprek.

Als wij de onderwerpen die voorkomen in de werkinstructies eerste contact ordenen naar de aspecten van het referentiekader zien wij dat thema's die vallen onder het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van de klant en handhaving relatief meer voorkomen dan samenwerking en vraaggerichte dienstverlening. Dit hoeft

²² Het betreft Neder-Betuwe, Rijnwaarden/Zevenaar, Coevorden, Den Haag, Utrecht, H.I.Ambacht, Nuenen, Goes, Putten, Arnhem, Nijmegen, Sluis, Kerkrade, Heiloo en Tytsjerkstaradiel. Voor deze selectie zie bijlage methodologische verantwoording.

²³ Zie bijvoorbeeld: Neder-Betuwe; Rijnwaarden/Zevenaar; Coevorden; Den Haag; Utrecht; HI Ambacht; Nuenen; Sluis; Arnhem; Kerkrade; Heiloo.

²⁴ Zie bijvoorbeeld Kerkrade (door procesondersteuner)

echter niet te betekenen dat bij de uitvoering deze aspecten ook daadwerkelijk minder aan de orde komen. Zij staan minder vaak expliciet vermeld in de door ons bestudeerde instructies.

In het merendeel van de instructies zien wij dat de professional de eigen verantwoordelijkheid van de klant stimuleert (faciliteren eigen verantwoordelijkheid). Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door een plan van aanpak, het er op toezien dat de WWB-gerechtigden zich bij UWV inschrijven, verschaffen van informatie over de arbeidsmarkt en in het algemeen door bepaalde verantwoordelijkheden bij de klant te leggen. In één gemeente (Nijmegen) krijgen bijvoorbeeld de werkfitte kandidaten de eerste acht weken de ruimte om zelf naar werk te zoeken.

Het aspect handhaving wordt in de werkinstructies vooral aangekaart doordat de klant expliciet gewezen wordt op verplichtingen en soms op zijn rechten (10 van de 15). De uitvoerder wijst bijvoorbeeld de jongere er op welke documenten hij/zij moet overleggen en hoeveel keer hij/zij moet solliciteren of gesolliciteerd moet hebben. Daarbij wordt ook vaak vermeld welke documenten de klant als bewijs moet overleggen. Het gevolg van het onvoldoende overleggen van bewijsstukken aan de kop van het proces kan zijn, dat de aanvraag niet in behandeling wordt genomen. Het gevolg van het zich niet houden aan sollicitatieverplichtingen kan zijn dat een lopende uitkering wordt verlaagd of zelfs stop gezet.

Samenwerking komt minder vaak aan de orde in de instructies eerste contact. Als het voorkomt betreft het een professional die de klant doorverwijst naar een uitzendbureau, een studieadviseur ROC of mbo. In sommige (6 van de 15) instructies wordt er vermeld hoe te handelen bij de overgang van de WW naar de WWB. Een gemeente vermeldt bijvoorbeeld in haar instructie:

“Jongeren die aansluitend op de WW uitkering een aanvraag WWB willen indienen, hebben geen zoekperiode. De WW periode wordt als zoekperiode beschouwd”.²⁵

Het bewaken van de continuïteit van het zoekproces dat valt onder samenwerking wordt ook zelden (2 van de 15) expliciet vermeld. Er staat weinig in de instructies eerste contact over de onderwerpen die onderdeel zijn van vraaggerichte dienstverlening (relatie met werkgeverspunt, netwerken, matchen, bepalen van kansen op de arbeidsmarkt en activering). Sommige van deze onderwerpen vallen ook onder samenwerking. Een enkele gemeente noemt expliciet een digitaal matching systeem. In een derde van de bestudeerde instructies staat wel dat de professional andere mogelijkheden kan bevorderen die (op den duur) de arbeidsmarktkansen - gerelateerd aan de vraag op de arbeidsmarkt – vergroten als (volledige) uitstroom naar werk nog niet mogelijk is.²⁶

3.3 Werkinstructies plan van aanpak

Aanwezigheid en beschikbaarheid werkinstructies

Minder dan een derde van de gemeenten (29%) heeft een werkinstructie waarin de gemeentelijke werkwijze voor het opstellen van een plan van aanpak concreet wordt beschreven. Daaronder zijn alle vier grote gemeenten. Dat zorgt er voor dat toch

²⁵ Kwaliteitssysteemhandboek DSZW, Onderdeel: Werk en Inkomen. Hoofdstuk: Gezamenlijke processen. Paragraaf: Zoekopdracht jongeren.

²⁶ Zie bijvoorbeeld: Putten, Sluis, Kerkrade, Nijmegen en Zevenaar/Rijnwaarden.

53% van de WWB-jongeren woont in gemeenten met een instructie plan van aanpak.

Die 29% van de gemeenten (gewogen) betreffen in de steekproef 33 gemeenten. De Inspectie heeft van 26 van die gemeenten een instructie eerste contact ontvangen.

Landelijk vertaald zien we zodoende:

- 71% van de gemeenten heeft naar eigen zeggen geen werkinstructie plan van aanpak;
- 24% van de gemeenten heeft naar eigen zeggen een instructie en kan die desgevraagd naar de Inspectie opsturen;
- 5% van de gemeenten heeft naar eigen zeggen een instructie, maar die ontvangt de Inspectie desgevraagd niet.

Het vervolg van deze paragraaf gaat over de 26 toegezonden werkinstructies, die het beeld vormen voor 24% van de gemeenten. Die dekken overigens samen 40% van de WWB-jongeren af.

Soort documenten

De meeste toegestuurde documenten (18 van 26) die vallen onder 'werkinstructies' zijn formats voor plan van aanpak. De formats voor plan van aanpak zijn op zichzelf staande werkinstructies, maar dienen meer als hulpmiddel om het gesprek met de klant te standaardiseren. Uit de meeste formats is wel af te leiden dat het de klantmanager, werkcoach, werkconsulent of groepsbegeleider is die samen met de jongere het plan van aanpak opstelt.

Tien gemeenten hebben, al dan niet behalve het format plan van aanpak, een andersoortige instructie toegestuurd. Eén daarvan is verderop uitgelicht als 'good practice'. De andere stukken hadden meestal de vorm van een procesbeschrijving. Omdat in deze documenten ook meestal wordt beschreven wie, wat, wanneer moet doen bij het opstellen van een plan van aanpak worden zij hier mee genomen. De informatie over het plan van aanpak was bijna altijd (9 van 10) te vinden in werkinstructies eerste contact of in een hetzelfde document.²⁷

Inhoud van de formats plan van aanpak

De formats voor het plan van aanpak variëren in omvang. De meest uitgebreide bevat elf vragen waaronder ook vragen zoals: *Welke eigenschappen/kwaliteiten heb je die je goed kunt inzetten in bepaalde functies? Wat maak je bijzonder? Welke bijzonderheden bezit je die waardevol zijn voor een werkgever? Welke zaken moet je nog organiseren om jouw korte termijn doel te realiseren?*²⁸ Andere formats zijn juist zeer summier. In één format is alleen ruimte voor gemaakte afspraken met de klant en verder wordt er gewezen op de verplichtingen.²⁹

Kijkend naar de onderwerpen die in de meeste formats voorkomen, kunnen we stellen dat zij veel met elkaar gemeen hebben. Uit analyse blijkt dat de meeste formats naast de persoonsgegevens van de klant de volgende onderwerpen bevatten: doel van plan van aanpak, sancties, verplichtingen, maken van afspraken, inzet van instrumenten. Onder verplichtingen worden meestal de verplichtingen van de klant

²⁷ Het betreft Amersfoort, Delft, Putten, Wijchen, Nijmegen, Rijswijk, Woerden, Montfoort en Amsterdam.

²⁸ Zie bijvoorbeeld Velsen. Deze gemeente heeft naast het plan van aanpak dat tussen de werkcoach en de klant wordt opgesteld, een bijlage bij het plan van aanpak meestuurt zijnde een formulier dat door de klant alleen moet worden ingevuld.

²⁹ Zie bijvoorbeeld Plan van Aanpak van Rotterdam.

genoemd zoals arbeidsverplichting, scholingsverplichting, informatieverplichting en een enkele keer een meewerkverplichting. Er zijn wel accentverschillen: bepaalde gemeenten besteden meer aandacht aan bepaalde thema's. Enkele formats besteden veel aandacht aan het nakomen van verplichtingen door de klant³⁰ of maken van afspraken.³¹ Ook komt de rubriek diagnose in verschillende mate aan de orde. Er zijn formats waarin de diagnosestelling in het plan van aanpak uitgebreid aan bod komt³² en in andere formats weer veel minder.³³

In de bestudeerde formats van plan van aanpak is bijna niets te vinden over welke instrumenten worden ingezet om een diagnose te stellen. Wel is in een plan van aanpak iets te vinden over welke instrumenten ingezet (kunnen) worden na de diagnosestelling. Daaronder vallen bijvoorbeeld bemiddeling door werkservicepunt, sollicitatietraining, jobhunting, motivatietraining, scholing, opleiding, persoonsgebonden re-integratietraject, vrijwilligerswerk en sociale activering.³⁴ Een andere gemeente (Nijmegen) gaat wel dieper in op de diagnosestelling; niet in het plan van aanpak maar in de instructie eerste contact.

Als wij de onderwerpen die aan de orde komen in formats plan van aanpak ordenen naar de aspecten van het referentiekader zien wij dat vooral het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van de werkzoekende en handhaving in de formats aan de orde komen. Samenwerking en vraaggerichte dienstverlening komen minder vaak voor.

Voorbeelden van faciliteren van eigenverantwoordelijkheid variëren van de klantmanagers die er op toezien dat WWB-gerechtigden zich bij UWV inschrijven als werkzoekende³⁵ tot formats waarin naar voren komt dat klantmanagers de jongeren begeleiden bij de uitvoering van het plan van aanpak en de periodieke evaluatie daarvan.³⁶

Bovendien is er in het merendeel van de formats/documenten duidelijk sprake van handhaving door professionals, wanneer de klant in gebreke blijft bij het voldoen aan de opgelegde verplichtingen. In sommige formats zijn mogelijke elementen over het aspect samenwerking terug te vinden. Echter, in vrijwel alle gevallen worden de termen schuldhulpverlening, RMC of psychisch functioneren in de formats genoemd, maar dat betekent niet automatisch dat er sprake is van intensieve samenwerking met andere organisaties. Zo wordt in een format plan van aanpak beschreven dat er een projectbureau is ingeschakeld ter ondersteuning met een scholingsadvies.³⁷

Het aspect vraaggerichte dienstverlening is ook slechts in enkele gevallen aangetroffen. In een format plan van aanpak is bijvoorbeeld een vorm van sociale activering opgenomen. Hierbij gaat het om een voorziening, waarbij de klant vier weken lang 32 uur per week via een re-integratiebedrijf productiematige activiteiten moet verrichten. De inzet van deze voorziening is het verkrijgen van een goed beeld van de klant om de arbeidsmarktkansen van de klant, gerelateerd aan de vraag op de arbeidsmarkt, te vergroten³⁸. Een ander plan van aanpak toont aan dat bemiddeling en jobhunting middels het werkgeversservicepunt als instrumenten worden toegepast.³⁹

³⁰ Voorbeelden zijn Zaltbommel, Vlaardingen en Berger Odoorn.

³¹ Zie bijvoorbeeld Rotterdam.

³² Zie Velsen en Zoetermeer

³³ Voorbeelden zijn Rijswijk, Rotterdam en Vlaardingen.

³⁴ Zie plan van aanpak van Sluis

³⁵ gemeente Utrecht, plan van aanpak jongeren.

³⁶ Zie bijvoorbeeld Putten.

³⁷ Ridderkerk

³⁸ ISD NW Friesland; gemeenten Franekerdeel, Harlingen

³⁹ Sluis

Inhoud van ander soort documenten

Tien gemeenten hebben, soms behalve een format plan van aanpak, een ander soort document toegestuurd. Een daarvan wordt verderop uitgelicht als good practices. De inhoud van de overige negen wordt hier apart besproken.

In ruim de helft van deze procesbeschrijvingen wordt vermeld wie het plan van aanpak maakt. Deze informatie is, zoals eerder vermeld, soms opgenomen in het plan van aanpak zelf. Als het wordt vermeld in procesbeschrijvingen betreft het de klantmanager/ jongerenadviseur al dan niet in samenspraak met een trajectbegeleider. In sommige gevallen is het de jongere die het plan van aanpak opstelt en het daarna met een functionaris van de gemeente bespreekt. In bijna alle bestudeerde procesbeschrijvingen (6 van 8) wordt ook iets vermeld over overleg met de klant. In kwart van de documenten wordt ook het moment waarop het plan van aanpak wordt opgesteld vermeld. Ook welke onderwerpen (5 van 8) deel uit maken van het plan van aanpak worden meestal genoemd. Het gaat meestal om verplichtingen, afspraken en ondersteuning. Opvallend is dat er zelden (2 van 8) expliciet wordt vermeld welke informatie wordt gebruikt bij het opstellen van plan van aanpak.⁴⁰ Er wordt alleen in twee stukken expliciet onderscheid gemaakt tussen verschillende subgroepen jongeren. Uitzonderingen zijn bijvoorbeeld de gemeenten waarin al dan niet na een screening en diagnose een inschatting wordt gemaakt tot welke categorie een jongere behoort en welke dienstverlening hij nodig heeft.⁴¹ Andere onderwerpen die minder vaak aan de orde komen (in kwart van de procesbeschrijvingen) zijn de frequentie van de voortgangsgesprekken⁴² en het tijdstip/frequentie van de evaluatie van het plan van aanpak.⁴³ De meeste procesbeschrijvingen (6 van de 8) vermelden wel expliciet in welke vorm het definitieve plan van aanpak wordt verstuurd (als bijlage bij toekenningbesluit ABW).

Uitgelicht: good practice plan van aanpak

De gemeente Coevorden heeft de Inspectie haar intern kwaliteitshandboek; team Werk & Bentheimer gestuurd naar aanleiding van vraag over werkinstructie plan van aanpak uit de beleidsenquête. Dit document bevat uitvoerig beschreven werkinstructies, waaronder die van een plan van aanpak. In vergelijking met de geanalyseerde werkinstructies plan van aanpak van de andere gemeenten, is in dit kwaliteitshandboek duidelijk beschreven wie, wanneer, welke acties uitvoert.

Vanwege de details in deze werkinstructie is gekozen voor het beschrijven van deze werkinstructie 'Voortgang cliënt op traject' als 'good practice'. Voorgenoemde werkinstructie is bestemd voor werkleider en klantmanagers van de gemeente Coevorden. In een overzichtelijke tabel zijn vier kolommen opgenomen, waarin stap voor stap beschreven staat wie, wat doet en wanneer de verantwoordelijke werkleider of klantmanager de desbetreffende acties uitvoert.

Hoewel het in deze werkinstructie duidelijk gaat om cliënten die op een participatieproject zijn ingedeeld, beschouwt de Inspectie dit document als een goed voorbeeld van een algemeen geldende werkinstructie Plan van Aanpak. Het argument om dit document als werkinstructie voor een plan van aanpak te zien, is dat de voortgang van de cliënt voortdurend vastgelegd en besproken wordt, met als doel bemiddeling naar een externe werkplek. Dit gaat via overdrachtsformulieren en een driemaandelijks voortgangsgesprek tussen werkleider, klantmanager en cliënt.

⁴⁰ Wel vermeld bij Amersfoort en Delft.

⁴¹ Wijchen en Nijmegen

⁴² Wel bij Putten en Wijchen

⁴³ Wel bij Wijchen, Rijswijk en Woerden.

Samenvatting instructie Coevorden:

De werkleider van het project start het proces door maandelijks van alle cliënten die werkzaam zijn op het project de stand van zaken van hun verbeterpunten in te vullen op het voortgangsformulier.

Deze voortgangsformulieren levert de werkleider per mail aan de betreffende klantmanager en aan de administratie van team werk Coevorden. De Klantmanager neemt het voortgangsformulier door en stemt af met de werkleider bij eventuele onduidelijkheden. Indien er op het formulier "ja" is aangevinkt bij de vraag of de cliënt zelfstandig kan functioneren op de reguliere arbeidsmarkt, wordt actie ondernomen om de cliënt te bemiddelen naar een externe werkplek.

Als de cliënt nog niet kan uitstromen plant de klantmanager minimaal 1x per maanden een voortgangsgesprek, waarbij klantmanager, werkleider en cliënt afspraken maken op basis van het meest recente voortgangsformulier. Deze afspraken worden vastgelegd in CVS. Bij wijzigingen in de situatie van de klant en/of het traject, voert de klantmanager deze ook door in het systeem CompetenSys/ CVS. In het geval van wijzigingen wordt er een nieuwe overdrachtsrapportage via CompetenSys gegenereerd en naar de werkleider en de centrale administratie gemaïld.

3.4 Werkinstructies scholingsplicht

Aanwezigheid en beschikbaarheid werkinstructies

Minder dan de helft (40%) van de gemeenten geeft aan inmiddels (mei 2014) nieuw beleid op papier te hebben gezet om nader invulling te geven aan de scholingsplicht voor jongeren (die per juli 2012 is ingegaan).

In de vragenlijst is niet gevraagd of er een werkinstructie is opgesteld voor het toepassen van de scholingsplicht. Wel zegt 26% (n=11) van de gemeenten die het beleid op papier hebben gezet, dat het beleid het meest concreet uitgewerkt is in een werkinstructie.⁴⁴ Omgerekend naar landelijk niveau gaat dat om 11% van de gemeenten, die dus in ieder geval een werkinstructie scholingsplicht hebben. Dat betekent dat die 11% een ondergrens is; er zijn daarnaast waarschijnlijk ook gemeenten die wel een dergelijke instructie hebben, maar die de instructie niet als meest concrete uitwerking van de scholingsplicht zien. Dat blijkt uit het feit dat 38 gemeenten aan de Inspectie een document hebben toegestuurd dat tot een werkinstructie scholing gerekend kan worden. Omgerekend naar landelijke cijfers (gewogen) houdt dat in dat minimaal 36% van de gemeenten zo'n instructie heeft en minimaal 42% van de WWB-jongeren in gemeenten woont met dergelijke instructie.

Soort document

Van alle toegestuurde documenten hebben wij er 38 tot werkinstructie scholingsplicht gerekend. Meer dan de helft van deze instructies heeft de vorm van een notitie en/of memo. Soms (n=10) zijn instructies verwerkt in een beleidsregel of maken zij onderdeel uit van de instructie eerste contact en/of zijn te vinden in hetzelfde document.⁴⁵ Een klein aantal gemeenten (n=6) gebruikt hetzelfde stappenplan 'Jon-

⁴⁴ Tilburg, Leeuwarden, Zaltbommel, Groningen, Putten, Arnhem, H.I.Ambacht, Rhenen, Kerkrade, Hengelo. Tysjerksteradiel

⁴⁵ Zie bijv. Putten.

geren, studeren of bijstand?' van Schulink.⁴⁶ De instructies variëren van een summier half A4 waarin in grove stappen wordt genoemd wat de medewerker moet doen, tot een beschrijving van het werkproces in zes pagina's waarin ook in tabel vorm wordt aangegeven wie, wat doet, waarop getoetst moet worden, welke bron/format te gebruiken en de doorlooptijd van een actie.⁴⁷ Zie bijgevoegd voorbeeld.

Uitgelicht: Good practice (Tytsjerkstaradiel). Een deel van het werkproces studieadvies

Actor	Omschrijving actie	Toelichting/ criteria/onderdelen/	Bron of te gebruiken format	Doorloop- tijd
Gesprek met jongere en afnemen test				
Tb-er	<p>Spreekt de jongere en bepaalt samen met jongere of en zo ja of de tests afgenomen moeten worden</p> <p>Bespreekt het uitwisselen van gegevens</p> <p>Indien de jongere niet komt: brief aan jongere met daarin dat de jongere niet verschenen is, en dat het aan werk & inkomen wordt gerapporteerd.</p> <p>Jongeren die tot de doelgroep van het Rmc behoren worden aansluitend weer door het Rmc uitgenodigd</p>	Rapport aan xxxxxxx	<p>Dilemmamanager Capaciteitentest</p> <p>privacyformulier</p> <p>Mail met daarin de data van contactpogingen, kopie brief en resultaat</p> <p>Uitnodigingsbrief Rmc aan</p>	5 werkdagen
Tb-er	Beoordeelt of er voldoende informatie is. Zo ja: zie hieronder Zo nee: verzamelen meer informatie bij onderwijsinstelling of andere partij			3 dagen (ivm reactietijd derden)
Tb-er	Stelt rapport op volgens format	Bij eventuele twijfel of benodigde extra expertise kan van ondersteuning door Dilemmamanager gebruik gemaakt worden.	Format rapportage	2 dagen
Tb-er	Maakt nieuwe afspraak voor bespreken test Bij geen reactie: opnieuw uitnodigen, wel al rapporteren aan rapporteren aan cons. Werk	<p>Stuurt brief met afspraak</p> <p>Verstuurt rapport aan xxxx</p>	<p>Agenda en bevestigingsbrief</p> <p>Mail met daarin de data van contactpogingen en resultaat.</p>	5 werkdagen

⁴⁶ Woensdrecht/ Bergen op Zoom/ Steenbergen, Westland, Goes en Hengelo. Ook te vinden in een document van Zaltbommel

⁴⁷ Voorbeeld van een summier instructie is Rijnwaarden/Zevenaar

De toon van de instructies scholingsplicht varieert van formeel tot informeel. In enkele instructies⁴⁸ worden bijvoorbeeld vragen opgeworpen en antwoorden gegeven hoe te handelen in verschillende situaties. In een viertal bestudeerde instructies wordt het doel van de werkinstructie genoemd.⁴⁹ Ook deze verschillen in stijl en doelstelling:

*“Het beoogd resultaat is dat een jongere een goed advies en beter zicht krijgt op zijn/haar studiemogelijkheden, en dat werk en inkomen het recht van een jongere op een uitkering goed kan bepalen” (vb. Tytsjerksteradiel)
“Om jullie niet helemaal in de kou te laten staan hebben wij, in afwachting van nadere beleidsrichtlijnen, in elk geval de wettelijk bepaalde kaders met betrekking tot jongeren voor jullie op een rijtje gezet.”⁵⁰*

Een andere gemeente beschrijft hoe de instructie tot stand is gekomen en benadrukt dat het werk in progress is:

“Bij het opstellen van deze instructie hebben wij de huidige standpunten van Kluwer Schulinck, Stimulansz, uitspraken van rechters, etc. betrokken. Opgemerkt wordt dat inzichten de komende tijd kunnen veranderen. Dit zou zeker het geval kunnen zijn op het moment dat de Centrale Raad van Beroep de eerste uitspraken heeft gedaan.”⁵¹

Inhoud van de werkinstructies

Bijna alle (12 van de 15) bestudeerde werkinstructies scholingsplicht beginnen met een vermelding of verwijzing naar de verandering van de WWB in verband met de scholingsplicht van jongeren. Enkele gemeenten (in ieder geval 2 van de 15) gaan in op het begrip “het kunnen volgen” van door het Rijk bekostigd onderwijs in artikel 13 lid 2 onderdeel c WWB.⁵² Daaruit blijkt dat de gemeenten soms nog zoekende zijn naar de precieze definitie daarvan. Het onderstaande voorbeeld uit een werkinstructie illustreert het:

Geen uitkering of verlaging: Als een jongere zich - na de beoordeling door de gemeente dat hij een opleiding moet gaan volgen -willens en wetens niet inschrijft bij een opleiding en zich ook niet meer kan inschrijven, is het dan nog mogelijk hem uit te sluiten van algemene bijstand? Hoe interpreteer je ‘het kunnen volgen van onderwijs’? Er zijn inmiddels diverse meningen, ondermeer bij Schulinck, die zeggen dat het vereist is dat iemand zich daadwerkelijk kan inschrijven en aanspraak kan maken op studiefinanciering en dat dit in redelijkheid van hem kan worden gevergd Hoe ga je om met jongeren van wie het recht op bijstand is beëindigd of van wie de aanvraag is afgewezen omdat ze scholing kunnen volgen? Stel dat de jongere zich uiteindelijk toch niet inschrijft voor de opleiding en hij komt daarna terug om opnieuw bijstand aan te vragen. Wat doe je dan? Gevoelsmatig en volgens de letterlijke wettekst zeggen we dat hij geen recht op bijstand heeft. Juridisch kan hierover worden getwist.⁵³

⁴⁸ Zie H.I. Ambacht, Zuidplas

⁴⁹ Zie bijv. Tytsjerksteradiel, Nijmegen, Groningen en Putten

⁵⁰ Putten, Werkinstructie Jongeren 2012: Jongeren en bijstand.

⁵¹ Zuidplas. instructie jongeren artikel 13 lid 2

⁵² Zie bijvoorbeeld Groningen, Utrecht en Zuidplas.

⁵³ Putten, instructie jongeren artikel 13 lid 2, Jongeren en bijstand.

In een aantal werkinstructies (in ieder geval 6 van 15) wordt ook vermeld wat uit het Rijkskas bekostigd onderwijs is en welke andere opleidingen met behoud van de uitkering kunnen worden gevolgd.

In bijna alle werkinstructies (13 van de 15) wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen de jongeren met en zonder startkwalificatie.⁵⁴ Een aantal gemeenten houdt daarbij ook rekening met de arbeidskansen van de jongeren⁵⁵. Daarnaast differentieert bijna de helft (6 van de 15) gemeenten expliciet naar leeftijd of naar de richting van de studie/beroepssector of de participatietrede waar de jongere toe behoort. Bij de leeftijd gaat het vaak om onderscheid tussen 23 jaar of ouder. De categorie onder 23 jaar valt onder gemeentelijke Regionaal Meld- en Coördinatiepunt.⁵⁶ In een enkele (3 van de 15) werkinstructie wordt ook het zittend bestaand en nieuwe instroom apart genoemd.⁵⁷

Uit deze werkinstructies blijkt dat de gemeenten op verschillende wijze invulling geven aan de scholingsplicht. Zo vermelden enkele gemeenten expliciet in hun werkinstructie dat een startkwalificatie voldoende is en dat de jongere dan recht op uitkering heeft⁵⁸, terwijl in andere gemeenten ook jongeren met een startkwalificatie scholingsplicht kunnen hebben.

In meer dan de helft van de instructies wordt expliciet vermeld wat de uitzonderingen voor de scholingsplicht zijn of uitwerking dringende redenen.⁵⁹ Hoe dat wordt bepaald wordt minder vaak beschreven. Daarbij wordt vaak de aantoonplicht of het overleggen van andere documenten genoemd. In enkele gevallen (n=3) wordt genoemd welke testen er afgenomen kunnen worden (capaciteitentesten, AMN-test).⁶⁰

In enkele instructies (n=2) wordt expliciet vermeld dat de medewerker elke zaak individueel moet bekijken of dat er sprake moet zijn van maatwerk. Een gemeente formuleert het als volg:⁶¹

“Daarnaast is het aan te raden om te kijken naar de redelijkheid. Kun je bijvoorbeeld van een jongere die een afgeronde hbo opleiding heeft ‘eisen’ om nog een universitaire opleiding te gaan volgen. Dit kan wel het geval zijn als dat de kansen op de arbeidsmarkt vergroot, maar houd dus ook daar rekening mee en bekijk elke zaak individueel.”⁶²

Als wij de gevonden onderwerpen in de werkinstructies scholingsplicht ordenen naar de aspecten van het referentiekader zien wij dat handhaving in de vorm van (aantoon)plicht en over te leggen documenten vaak voorkomt. De jongere moet namelijk volgens de WWB wet zelf aantonen als hij geen mogelijkheden heeft om het regulier bekostigd onderwijs te volgen.

Samenwerking met andere organisaties komt expliciet aan de orde vooral bij het vaststellen of een jongere in staat is om door te leren. Het gaat bijvoorbeeld om (al bestaande) contacten met onderwijsinstellingen of hulpverleningsinstanties in geval

⁵⁴ Zie bijvoorbeeld: Groningen, Putten, Arnhem, Hengelo, Tytsjerkstaradiel, Zaltbommel, Nijmegen, Utrecht, Rijnwaarden Zevenaar, Zuidplas en Borger-Odoorn, Harlingen

⁵⁵ Zie bijvoorbeeld Hengelo, Zaltbommel en Rijnwaarden Zevenaar.

⁵⁶ Zie bijvoorbeeld: Groningen, Putten, Tytsjerkstaradiel, Zuidplas, Arnhem en Utrecht.

⁵⁷ Zie bijvoorbeeld Utrecht, Medemblik en Harlingen. Het onderscheid werd ook in andere niet nader bestudeerde instructies gemaakt, bijvoorbeeld: Velsen en Gouda.

⁵⁸ Zie bijvoorbeeld: Groningen: Schema Jongeren en scholing versie januari 2013 en Nijmegen.

⁵⁹ In ieder geval Groningen, Putten, Arnhem, Utrecht, H.I. ambacht, Kerkrade, Zaltbommel, Nijmegen en Borger-Odoorn

⁶⁰ Zie bijvoorbeeld Arnhem, Tytsjerkstaradiel, en Utrecht

⁶¹ Zie bijvoorbeeld H.I. Ambacht en ook Zuidplas dat spreekt van “maatwerk”

⁶² Citaat uit: H.I. Ambacht: Jongeren en studeren problematiek.

van psychische of medische belemmeringen.⁶³ Uit de werkinstructies is af te leiden dat het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van de jongere vooral betrekking heeft op het helpen van jongeren om de juiste opleiding te kiezen. De hulp kan bestaan uit een verwijzing naar het ROC, naar een website of een opdracht in de vorm van een gesprek met een scholingsadviseur. De aspecten van de vraaggerichte dienstverlening, zo ze al niet vallen onder de samenwerking komen minder vaak voor in de werkinstructies van de scholingsplicht. Dit is logisch omdat deze instructies betrekking hebben op scholing en niet op de vacatures. Wel wordt zoals eerder vermeld in een enkele bestudeerde instructie bij het bepalen van de scholingsplicht rekening gehouden met het soort opleiding dat jongere heeft. In die zin wordt dan de dienstverlening afgestemd op de vraag op de arbeidsmarkt.

3.5 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk werden twee vragen beantwoord op basis van een internet enquête onder beleidsmedewerkers van gemeenten een analyse van een selectie van de door de gemeenten toegestuurde werkinstructies.

Hoeveel procent van de gemeenten heeft het beleid vertaald in werkinstructies (eerste contact, plan van aanpak of scholingsplicht)?

Wat is de inhoud van deze werkinstructies?

Uit de enquête blijkt dat:

- Minder dan de helft (46%) van de gemeenten heeft een instructie eerste contact. Dit betekent dat bijna 70% van de WWB-jongeren in gemeenten met een dergelijke instructie woont.
- Minder dan een derde (29%) van de gemeenten heeft een instructie voor het plan van aanpak. Dit betekent dat 53% van de WWB-jongeren in een gemeente woont met zo'n instructie.
- 26% van de gemeenten zegt het nieuwe scholingsplicht beleid het meest concreet uitgewerkt te hebben in een werkinstructie scholingsplicht. Daarnaast hebben 38 gemeenten een instructie scholingsplicht opgestuurd. Dit betekent dat minimaal 36% van de gemeenten een dergelijke instructie heeft. Dit betekent dat minimaal 42% van de WWB jongeren in een gemeente woont met een scholingsplichtinstructie.

Figuur 20 Vertaling van het gemeentelijk beleid in werkinstructies

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Instructie eerste contact	46	68
Instructie plan van aanpak	29	53
Instructie scholingsplicht	36	42

Soort documenten

De Inspectie heeft alle toegestuurde instructies op vorm geanalyseerd. Het betrof 41 instructies eerste contact, 26 documenten plan van aanpak en 38 instructies scholingsplicht.

De instructies voor het eerste contact variëren in vorm, maar zijn vergeleken met de instructies scholingsplicht en plan van aanpak het meest gedetailleerd en uitge-

⁶³ Zie bijvoorbeeld Groningen, Arnhem, Tytsjerkstaradiel, Nijmegen, Utrecht, Zuidplas, Medemblik.

werkt. De scholingsplicht instructies variëren van memo's waarin bepaalde vragen worden opgeworpen en beantwoord tot uitgewerkte tabellen met een duidelijke taakverdeling en instructies. De instructies scholingsplicht zijn soms verwerkt in een beleidsregel of maken soms onderdeel van instructie eerste contact of zijn te vinden in dat document. De Inspectie heeft weinig echte werkinstructies voor het opstellen van plan van aanpak gekregen. De meeste toegestuurde documenten op dat gebied betroffen formats plan van aanpak. Deze kunnen niet als op zichzelf staande werkinstructies beschouwd worden. Zij dienen meer als hulpmiddel om het gesprek met de klant te standaardiseren. Slechts een klein aantal gemeenten (n=10) had een procedurebeschrijving of een echte instructie met betrekking tot plan van aanpak toegestuurd. Een daarvan is als good practice uitgelicht.

Inhoud van de instructies

De Inspectie heeft een selectie van de toegestuurde instructies op inhoud geanalyseerd. Centraal daarbij stond de vraag: welke onderwerpen/elementen komen aan de orde in de instructies? Daarbij hebben wij ook gekeken of en de volgende aspecten van het referentiekader (zoals opgenomen in het rapportageplan): *het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van werkzoekende, handhaving, vraaggerichte dienstverlening en samenwerking* worden aangekaart.

De drie soorten instructies dienen elk een ander doel en verschillen dan ook qua inhoud. De instructies eerste contact zijn proceduregericht en beschrijven vooral de procedures. De scholingsplicht instructies bevatten (vergeleken met de andere instructies) relatief veel inhoudelijke overwegingen: hoe moet je handelen in een bepaalde situatie, wat moet je in je beslissingen meewegen, wat zijn de opties? Uit de vorm en de inhoud van de instructies scholingsplicht kan men afleiden dat de gemeenten nog vaak zoekend zijn naar de precieze invulling van de uitvoering van de scholingsplicht. Het lijkt er ook op dat in de scholingsinstructies de individuele uitvoerder/klantmanager meer ruimte krijgt om het maatwerk toe te passen dan in andere instructies. Daarnaast is te zien dat verschillende gemeenten een ander invulling aan de scholingsplicht geven. De inhoud van de formats plan van aanpak verschilt enigszins onderling. Zo leggen bijvoorbeeld sommige gemeenten meer nadruk op diagnose, terwijl andere zich vooral richten op verplichtingen. Daaruit is af te leiden dat de gemeenten ook hier verschillende accenten leggen.

Hoewel de instructies eerste contact ook onderling verschillen qua inhoud, kunnen wij vaststellen dat de onderwerpen die vallen onder handhaving en faciliteren van eigen verantwoordelijkheid relatief vaker voorkomen dan samenwerking en vraaggerichte dienstverlening. Dit is ook het geval in de documenten met betrekking tot het plan van aanpak. In de instructies scholingsplicht komen in ieder geval handhaving, het faciliteren van eigen verantwoordelijkheid en samenwerking aan de orde. Vraaggerichte dienstverlening zoals geoperationaliseerd door de Inspectie komt minder vaak voor.

Figuur 21 Samenvatting: het voorkomen van de aspecten van het referentiekader in de werkinstructies

	Faciliteren van eigen verantwoordelijkheid	handhaving	samenwerking	Vraaggerichte dienstverlening
Instructie eerste contact	XXX	XXX	XX	XX
Instructie plan van aanpak	XXX	XXX	XX	XX
Instructie scholingsplicht	XXX	XXX	XXX	X

Deze bevindingen hoeven niet te betekenen dat vraaggerichte dienstverlening in de praktijk ook daadwerkelijk minder voorkomt. Het wordt minder vaak expliciet vermeld in de door ons bestudeerde instructies.

4 Regionale aanpak jeugdwerkloosheid en gemeentelijk beleid

4.1 Inleiding

Om de toenemende werkloosheid onder jongeren het hoofd te kunnen bieden is in 2009 het Actieplan Jeugdwerkloosheid gestart. Het was een tijdelijke maatregel die liep tot en met 2011. Gemeenten kregen financiële middelen beschikbaar waarmee ze maatregelen konden treffen tegen de groeiende jeugdwerkloosheid ten gevolge van de crisis. Op basis van dit Actieplan Jeugdwerkloosheid zijn veel projecten en instrumenten ontwikkeld. In 2013 is er wederom sprake van hoge werkloosheid onder jongeren. De 35 arbeidsmarktregio's hebben € 25 miljoen beschikbaar gekregen als impuls voor de aanpak van de jeugdwerkloosheid in de periode 2013-2014. Om aanspraak te kunnen maken op dit bedrag moesten de arbeidsmarktregio's een plan van aanpak indienen.

Panteia heeft in het voorjaar van 2014 in opdracht van het Ministerie van SZW een monitor uitgevoerd waarbij in kaart moest worden gebracht wat de resultaten zijn van de voortgang van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.⁶⁴ De monitor geeft een eerste inzicht in de uitvoering en resultaten van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid. Het betreft de gerealiseerde kwantitatieve en kwalitatieve resultaten in de startperiode van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid (september 2013 – februari 2014). In de monitor wordt aangegeven dat het moeilijk is om in algemene zin conclusies te verbinden aan de kwantitatieve overzichten o.a. omdat regio's zich bevinden in verschillende stadia van uitvoering en verschillende instrumenten inzetten, die in meer of mindere mate kwantitatief uit te drukken zijn.

Eén van de bevindingen uit de monitor is, dat er een duidelijk verband is tussen de behaalde resultaten en het 'type' project of instrument dat wordt ingezet. Met name 'directe' subsidie-instrumenten als vouchers en Startersbeurzen leveren veel plaatsingen op.

Ook wordt door Panteia een verband gezien tussen het al dan niet bestaan van een aanpak van jeugdwerkloosheid waarop binnen de regio kan worden voortgebouwd. De regio's die de veel plaatsingen hebben gerealiseerd hebben vaak al een regionale aanpak jeugdwerkloosheid ontwikkeld die zij konden intensiveren met de extra middelen.

Bij de regio's die bij het onderzoek van de Inspectie zijn betrokken is ook bijna altijd sprake van het intensiveren van het bestaande instrumentarium. Kwalitatieve resultaten die in de monitor worden genoemd zijn dat de Regionale aanpak jeugdwerkloosheid leidt tot innovatie in arbeidstoeleiding. De regio's ontwikkelen namelijk nieuwe instrumenten om de jeugdwerkloosheid te bestrijden. Het bevordert de samenwerking met andere partijen, bijvoorbeeld met werkgevers. En er zijn regio's die ervoor kiezen om doelgroepen te bedienen die ze met regulier beleid niet bereiken. Een voorbeeld hiervan zijn jongeren die niet in beeld zijn bij de gemeente omdat ze geen uitkering aanvragen. Ook bij het Inspectieonderzoek komt naar voren dat er bij het aanwijzen van doelgroepen aandacht is voor de zgn. risicogroepen onder jongeren.

⁶⁴ Monitor Regionale Aanpak jeugdwerkloosheid. Eindrapport meting 1 – Voorjaar 2014, Zoetermeer, 2 april 2014

In dit hoofdstuk staat de vraag centraal:

Is er sprake van aansluiting tussen de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid en het gemeentelijk beleid?

In dit hoofdstuk wordt eerst een schets gegeven van de aansluiting tussen het gemeentelijk beleid en de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid beleid zoals aangegeven door de gemeenten in de enquête. Bij de negen volggemeenten is vervolgens specifiek gekeken of het gemeentelijk beleid in lijn is met de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid in de betreffende regio.

In onderstaande figuur 22 een overzicht van de negen volggemeenten, de arbeidsmarktregio's waartoe ze behoren en het actieplan of plan van aanpak jeugdwerkgelegenheid 2013-2014 per arbeidsmarktregio. Alkmaar, Almere, Den Haag, Eindhoven, Utrecht, Zoetermeer en Zwolle zijn tevens de centrumgemeente van de betreffende regio. Meppel en Weststellingwerf zijn geen centrumgemeenten. Meppel behoort tot de arbeidsmarktregio waarvan Zwolle centrumgemeente is en Weststellingwerf behoort tot de arbeidsmarktregio Friesland waarvan Leeuwarden centrumgemeente is. De arbeidsmarktregio's waartoe Den Haag en Zoetermeer behoren werken samen als het gaat om de aanpak jeugdwerkloosheid en hebben gezamenlijk een actieplan ingediend.

Figuur 22 Overzicht van de negen volggemeenten, de arbeidsmarktregio's waartoe ze behoren en de titel van het actieplan of plan van aanpak

Gemeente	Arbeidsmarktregio	Actieplan
Alkmaar	Noord-Holland (Noord)	Projectplan/Actieplan jeugdwerkgelegenheid 2.0
Almere	Flevoland	Regionaal Actieplan Aanpak Jeugdwerkloosheid Flevoland 2.0
Den Haag	Haaglanden	Plan van Aanpak Impuls jeugdwerkloosheid 2013-2014; Ruim baan voor de jeugd
Eindhoven	Zuidoost-Brabant	Plan van Aanpak jeugdwerkloosheid 2013-2014 Arbeidsmarktregio Eindhoven
Meppel	IJsselvechtstreek	Plan van Aanpak Jeugdwerkloosheid Regio IJssel Vecht
Weststellingwerf	Friesland	Actieplan jeugdwerkloosheid Friesland 2013-2014
Utrecht	Midden-Utrecht	Samen sterk aan het werk; Actieplan jeugdwerkloosheid 2013-2014
Zoetermeer	Zuid-Holland Centraal	Plan van Aanpak Impuls jeugdwerkloosheid 2013-2014; Ruim baan voor de jeugd
Zwolle	IJsselvechtstreek	Plan van Aanpak Jeugdwerkloosheid Regio IJssel Vecht

De arbeidsmarktregio's waartoe de negen volggemeenten behoren hebben allemaal een Actieplan Jeugdwerkloosheid ingediend.

Dit hoofdstuk is gebaseerd op de enquête uitkomsten, de Actieplannen Jeugdwerkloosheid die beschikbaar zijn op ' Samen voor de klant', de caseverslagen die zijn opgesteld ten behoeve van het kwalitatief onderzoek en aanvullende informatie uitvraag bij beleidsmedewerkers van gemeenten. De methodologische verantwoording staat in bijlage 2.

4.2 Aansluiting tussen gemeentelijk beleid en de actieplannen

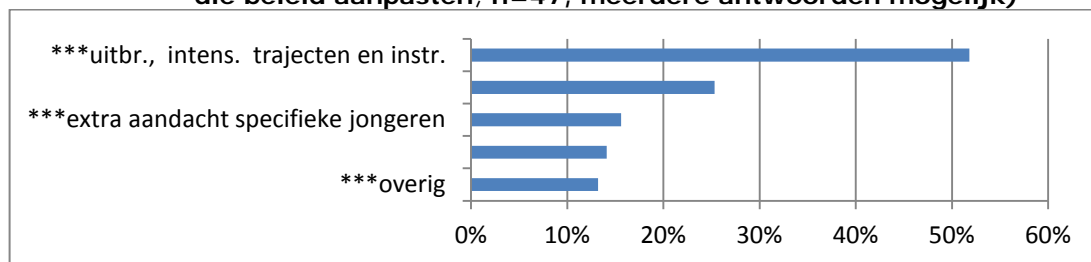
Vanaf 2012 kent Nederland 35 arbeidsmarktregio's. Deze arbeidsmarktregio's konden in 2013 een verzoek indienen om in aanmerking te komen voor financiële ondersteuning bij het aanpakken van de jeugdwerkloosheid. Daartoe moesten ze een plan van aanpak indienen. In de arbeidsmarktregio's zijn Actieplannen Jeugdwerkloosheid uitgewerkt als invulling van de plannen van aanpak.

85% van de gemeenten geeft aan dat de arbeidsmarktregio waartoe zij behoren een Actieplan Jeugdwerkloosheid heeft opgesteld. 13% van de gemeenten geeft aan dat zij niet weten of er voor hun arbeidsmarktregio een actieplan is opgesteld. En 2% stelt dat dit niet is gedaan.

Bij de gemeenten die aangeven dat in hun arbeidsmarktregio een actieplan is opgesteld, geeft 56% aan dat dit vervolgens ertoe heeft geleid dat het beleid is aangepast (het gaat hier om 48% van de gemeenten in totaal).

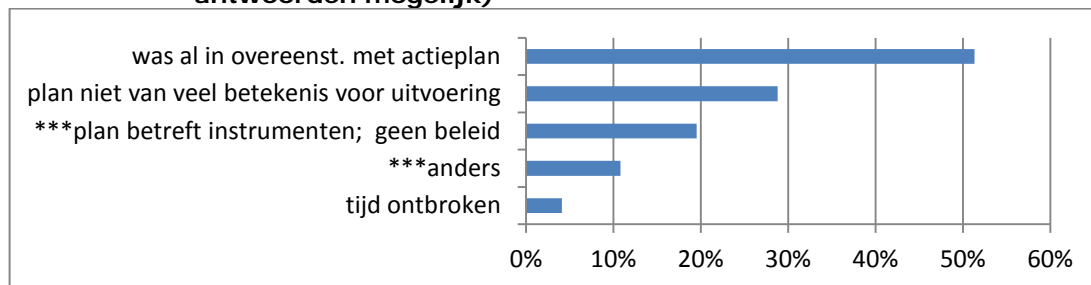
De aanpassingen hebben vooral betrekking op uitbreiding en intensivering van trajecten en instrumenten voor jongeren (bij 52% van de gemeenten met aanpassingen). In figuur 23 een overzicht van de door de gemeenten genoemde aanpassingen.

Figuur 23 Type aanpassingen nav actieplannen (in % van gemeenten die beleid aanpassen; n=47, meerdere antwoorden mogelijk)

Redenen waarom de andere 44% van de gemeenten het beleid niet hebben aangepast zijn in figuur 24 aangegeven. Meest genoemd wordt dat het beleid en de al in overeenstemming zijn met het actieplan (51%).

Figuur 24 Redenen voor niet aanpassen beleid nav actieplannen (in % van gemeenten die beleid niet aanpassen; n=38, meerdere antwoorden mogelijk)

Van de negen volggemeenten geven drie gemeenten (Alkmaar, Utrecht en Zoetermeer) in de enquête aan dat het actieplan tot aanpassingen heeft geleid. De aanpassingen hebben betrekking op het uitbreiden en/of intensiveren van trajecten en instrumenten voor bepaalde groepen jongeren. De categorieën jeugdigen die ge-

noemd worden zijn jongeren zonder sterkqualificatie, kwetsbare jongeren en niet uitkeringsgerechtigde jongeren.

Bij de andere zes volggemeenten heeft het actieplan niet geleid tot aanpassingen. Volgens deze gemeenten was het beleid al in overeenstemming met het actieplan. De trajecten en instrumenten in het actieplan zien zij als een intensivering of uitbreiding van bestaande trajecten en instrumenten.

4.3 Gemeentelijk beleid en Actieplan Jeugdwerkloosheid vergeleken

Voor de negen volggemeenten is bekeken of het gemeentelijk beleid in lijn is met de inhoud van de actieplannen. De negen volggemeenten behoren tot acht arbeidsmarktregio's. Zeven gemeenten zijn centrumgemeente en twee gemeenten zijn niet centrumgemeente. Twee regio's hebben samen een Actieplan Jeugdwerkloosheid ingediend. In paragraaf 4.1 is dit verder toegelicht.

Voor alle regio's geldt dat de plannen van aanpak zijn ingediend door de centrumgemeente of door een regionaal platform in opdracht van de centrumgemeente.

In deze paragraaf wordt per arbeidsmarktregio een beschrijving gegeven van het Actieplan Jeugdwerkloosheid met specifieke aandacht voor de doelgroepen die in de regio al dan niet worden onderscheiden en een korte beschrijving van de aanpak. Vervolgens wordt de link gelegd met het gemeentelijk beleid van de volggemeente in de betreffende regio. Ook daarbij wordt specifiek gekeken naar de doelgroepen die een gemeente al dan niet onderscheidt en daar waar mogelijk wordt aangegeven hoe de gemeente invulling geeft aan bijvoorbeeld projecten of instrumenten uit het Actieplan Jeugdwerkloosheid.

Alkmaar/regio Noord-Holland (Noord)

Het Actieplan Jeugdwerkgelegenheid 2009-2011 is naar eigen zeggen in deze regio succesvol uitgevoerd. De instrumenten die de regio vooral heeft ingezet zijn plaatsingsbonussen voor werkgevers, extra coaching en begeleiding van de jongeren en het genereren van werkervaringsprojecten. Het actieplan 2013-2014 is gericht op het borgen en vervolgen van de succesvolle aanpak in voorafgaande jaren. De focus ligt op schoolverlaters zonder startkwalificatie. Dit kunnen jongeren zijn uit speciaal onderwijs of jongeren die nog extra begeleiding nodig hebben om een startkwalificatie te halen. Deze jongeren worden gestimuleerd alsnog een opleiding te volgen zodat ze toch een startkwalificatie krijgen of ze worden onder begeleiding toegeleid naar de arbeidsmarkt. Het bonussysteem voor werkgevers vormt weer een onderdeel van het Actieplan Jeugdwerkgelegenheid.

De opzet van het actieplan is terug te vinden in het beleid van de gemeente Alkmaar. Alkmaar - als centrumgemeente in de regio - werkt met plaatsingsbonussen voor werkgevers. Wanneer een werkgever een jongere tijdelijk een baan geeft dan kan de werkgever een bonus krijgen. Het Jongerenloket in Alkmaar is verantwoordelijk voor het coachen en begeleiden van jongeren. Daarbij wordt veel samengewerkt met re-integratiebureaus. Via de re-integratiebureaus wordt gebruik gemaakt van werkervaringsprojecten. Jongeren zonder startkwalificatie die zich melden bij het Jongerenloket worden rechtstreeks doorverwezen naar een medewerker van het RMC, die altijd aanwezig is op het Jongerenloket. Er is een duidelijke aansluiting tussen gemeentelijk beleid en actieplan.

Almere/ regio Flevoland

De aanpak volgens het actieplan is gericht op preventie; een zo goed mogelijke aansluiting tussen school en werk en een goede aansluiting op de sectoren. Onder een gezamenlijke noemer Impuls hangen verschillende projecten. De gemeenten in de regio kunnen afhankelijk van hun eigen problematiek instrumenten inzetten. De gemeenten kunnen ook hun eigen doelgroepen benoemen. Werkervaringsplekken vormen een belangrijk instrument. De Startersbeurs is een instrument waarbij werkgevers worden gestimuleerd mee te werken aan werkervaringsplaatsen. Jongeren op school houden neemt een belangrijke plaats in bij de aanpak. School Ex is daarbij een belangrijk programma. Het programma richt zich op het voorkomen dat jongeren zich op de arbeidsmarkt begeven wanneer ze nog mogelijkheden hebben om zich (verder) te kwalificeren.

Almere is de centrumgemeente in deze regio. In een bijlage bij het actieplan zet Almere uiteen hoe zij regulier gemeentelijk beleid in samenhang brengt met de uitgangspunten van het actieplan. De inzet is gericht op werk, preventie en uitstroom. Vanwege hun kwetsbaarheid zijn jongeren benoemd als prioritaire doelgroep binnen het re-integratie en participatiebeleid. Voor kwetsbare jongeren, jongeren die niet in staat zijn door in zichzelf gelegen problemen een startkwalificatie te behalen, zijn specifieke instrumenten beschikbaar. In de genoemde bijlage geeft Almere aan dat in het kader van het actieplan 2013-2014 er twee belangrijke projecten zijn die Almere inzet en dat zijn de Startersbeurs en Toeleiding jongeren naar Techniek e.a. kansrijke sectoren.

Belangrijke doelstelling van de Startersbeurs is voorkomend dat een jongere in een uitkerings-situatie belandt door het aanbieden van een leer/werkervaringsplaats gedurende 6 maanden bij een werkgever, met als resultaat betere mogelijkheden voor duurzame arbeidsinpassing. Het bedrijf dat de leer/werkervaringsplaats beschikbaar stelt ontvangt een vergoeding voor de begeleiding/re-integratiekosten van de gemeente. De jongere ontvangt van de werkgever een vergoeding van 500 euro per maand. Daarnaast zetten we de Startersbeurs ook in bij een jongere die wel gebruik maakt van een gemeentelijke uitkering.

Volgens het actieplan kunnen gemeenten zelf hun doelgroepen bepalen. Almere richt zich daarbij op kwetsbare jongeren. Het gemeentelijk beleid en het actieplan in de regio sluiten goed op elkaar aan.

Eindhoven/regio Zuidoost Brabant/arbeidsmarktregio Eindhoven

Het Plan van Aanpak is een impuls op het bestaande beleid en uitvoeringsinstrumentarium. Zelfredzaamheid is het uitgangspunt. Preventie is de start van het beleid. Alleen wanneer ondersteuning nodig is, dan wordt dat gegeven. *Het tijdig signaleren van problemen die kunnen ontstaan bij jongeren is belangrijk en wanneer het mis dreigt te gaan moet tijdig worden ingegrepen. Gaat het toch mis dan proberen met een oplossing te komen.* Dat is de grote lijn en geldt voor alle jongeren. De via het plan van aanpak verkregen extra middelen worden ingezet op projecten die erop gericht zijn werkervaring op te doen. Voorbeelden van projecten zijn de Startersbeurs en Pilot Projecten jongeren naar werk begeleiden. In het actieplan worden ook projecten genoemd die onder bestaand beleid vallen, maar die een extra impuls krijgen.⁶⁵ Bijvoorbeeld de Werkcheque of het Werkleerbedrijf.

Het actieplan betreft de arbeidsmarktregio Eindhoven met Eindhoven als centrumgemeente. Actieplan en gemeentelijk beleid zijn daardoor goed op elkaar afgestemd.

⁶⁵ De extra financiële middelen uit het Actieplan jeugdwerkloosheid worden besteed aan deze projecten.

Eindhoven kent weinig specifiek beleid t.a.v. jongeren. Bij fricties en knelpunten heeft de gemeente een faciliterende rol. In de gemeentelijke aanpak van de jeugdwerkloosheid is de zelfredzaamheid van de jongere het uitgangspunt. Hulp is geen vanzelfsprekendheid. M.a.w. niet alle jongeren worden (intensief) begeleid of persoonlijk bemiddeld. Deze inzichten zijn ook terug te vinden in het actieplan. Ook in het actieplan wordt aangegeven dat er pas ondersteuning wordt gegeven wanneer dat echt nodig is. In het actieplan worden veel instrumenten en projecten genoemd. Het zijn vaak al bestaande projecten die vallen onder het lopende beleid en die een extra impuls krijgen.

Het gemeentelijk beleid en actieplan sluiten goed op elkaar aan. Eindhoven gaat uit van de zelfredzaamheid van jongeren en geeft pas ondersteuning wanneer dat echt nodig is. Specifieke groepen jongeren waar het beleid zich op zou kunnen richten zijn niet benoemd. Wanneer het nodig is voor jongeren dan worden instrumenten en/of projecten uit het actieplan ingezet.

Utrecht/regio Midden-Utrecht

De regio Midden-Utrecht werkt verder met de bestaande initiatieven en presenteert in het actieplan 2013-2014 de nieuwe acties naast de reeds bestaande initiatieven. Ook deze regio zet in op het voorkomen van schooluitval, bewustwording in het laatste schooljaar en veel projecten met stage- en leerwerkplekken. Doelgroepen zijn de jongeren met en zonder startkwalificatie en ook hoger opgeleide jongeren. Jongeren hebben een actieve rol gekregen in het meedenken over het actieplan.

Input op plan door jongeren

Er heeft een brainstormsessie plaatsgevonden met jongeren. Het doel van deze sessie was input te krijgen vanuit jongeren. De aanwezige jongeren waren afkomstig uit zowel het mbo als het hoger voortgezet en wo onderwijs. Het thema van de brainstormsessie was: Wat kunnen jongeren, bedrijven en gemeenten doen aan vermindering jeugdwerkloosheid?

De regio heeft zgn. Acties benoemd om de jongerenproblematiek aan te pakken. Het zijn in totaal negen Acties. Een voorbeeld is het Regionaal ambassadeursnetwerk werkgevers.

Regionaal ambassadeursnetwerk

Kansen creëren bij werkgevers voor jongeren met inzet van de persoonlijke netwerken van bestuurders en managers. Bestuurders en managers hebben persoonlijke netwerken die voor jongeren interessant zijn. Het is de kunst om met, een beroep op de maatschappelijke verantwoordelijkheid, deze netwerken in te zetten voor het realiseren van banen voor jongeren.

Utrecht is centrumgemeente. Uitgangspunt in het gemeentelijk beleid is een sluitende aanpak voor jongeren. Doelgroepen die ze noemen zijn jongeren uit het speciaal onderwijs, met hogere opleidingen, die werken en leren willen combineren, zonder startkwalificatie en probleem jongeren met verslavingen, schulden of psychische problemen. Met deze beschrijving zijn ze uitgebreider dan de doelgroepen die worden genoemd in het actieplan. De gemeente Utrecht werkt - zoals genoemd in het actieplan - met Actielijnen én heeft regulier beleid waar projecten en instrumenten onder vallen. Deze projecten die onder het reguliere beleid vallen worden mede gefinancierd via het Actieplan Jeugdwerkgelegenheid. De wijze waarop gemeente Utrecht de projecten uit het actieplan in haar beleid past is als volgt. De uitvoeringsteams die met jongeren werken worden op verschillende manieren geïnformeerd over de projecten en de mogelijkheden die dit biedt. Er is een flowchart gemaakt met een overzicht van de projecten en de wijze waarop er kan worden aangemeld

voor de projecten. Er worden nieuwsbrieven verspreid. Voor specifieke actielijnen zijn werkafspraken gemaakt en is het werkproces aangepast, zoals bij de jobhunters en de sluitende aanpak met onderwijs. Het Jongerenloket is structureel ingebed in de dienstverlening in de vorm van een apart team voor jongeren die de dienstverlening aan jongeren uitvoert. Aan dit team zijn twee RMC medewerkers toegevoegd. Er is beleid ontwikkeld om jongeren terug te begeleiden naar onderwijs. Het gemeentelijk beleid en het actieplan in de regio sluiten goed op elkaar aan.

Weststellingwerf/regio Friesland

Uitgangspunt in de regio Friesland is zoveel mogelijk jongeren die zich melden voor een uitkering terug naar school verwijzen en jongeren een startkwalificatie laten halen. De regio richt zich o.a. op het zoveel mogelijk realiseren van (leer)werkplekken voor jongeren. Ze streven naar imagoverbetering van kansrijke sectoren en brede participatie bij jongeren met een achterstand. Dit zijn uitgangspunten waar projecten of activiteiten aan gekoppeld zijn. De Provincie stelt bijvoorbeeld 45 stageplekken beschikbaar, de gemeenten in Friesland stellen in totaal 60 BBL-banen of stageplaatsen beschikbaar, en ook een aantal werkgevers heeft uitgesproken mbo-ers op te willen nemen in hun organisatie en verder op te willen leiden. Dit laatste is het zgn. Friese Kansen Project. Nog een voorbeeld van een instrument is Back2School. Hierbij gaat het om het terug begeleiden van jongeren naar school.

Back2School

In de provincie organiseren we Back2School bijeenkomsten om jongeren terug te begeleiden naar school. Deze bijeenkomsten worden 3x of 4x per jaar op verschillende plekken in de provincie georganiseerd voor jongeren in de WWB en niet uitkeringsgerechtigden die in beeld zijn bij het RMC, die geen ontheffing hebben, geen problematische schulden en geen problemen in de woonsituatie.

Weststellingwerf is niet de centrumgemeente in deze regio; dat is Leeuwarden. De gemeente Weststellingwerf geeft in haar beleid aan dat ze drie groepen jongeren onderscheidt: kansrijken, doorstromers en aandachtsgroepen. Het uitgangspunt in het beleid is zo hoog mogelijk opleiden. Dit is dus in overeenstemming met hetgeen in het actieplan staat. Daar waar mogelijk maakt de gemeente gebruik van de beschikbare projecten en instrumenten die regionaal worden aangeboden. De gemeente Weststellingwerf maakt momenteel gebruik van de volgende projecten uit het actieplan: de jongeren vouchers, E-portfolio, de Bolopleiding facilitair medewerker en 3voorwerk.

Zwolle en Meppel/regio IJssel Vecht

Ook deze regio heeft ervaring opgedaan met het Actieplan Jeugdwerkloosheid 2009-2011 en wil met die ervaring als basis nu verder gaan. De aanpak richt zich op jongeren die nog op school zitten, jongeren met of zonder startkwalificatie en jongeren die al in een uitkeringssituatie zitten. Afhankelijk van de situatie worden projecten ingezet die de jongere arbeidsfit of schoolfit moeten maken. De projecten zijn gegroepeerd naar doelgroep. Er zijn projecten gekoppeld aan jongeren die een startkwalificatie moeten halen of jongeren die nog op school zitten. En er zijn ook projecten gekoppeld aan jongeren die een uitkering hebben. De regio richt zich ook op jongeren zonder startkwalificatie, werk of uitkering. De zgn. harde kern. Het project Aanpak Harde Kern is erop gericht deze jongeren door intensieve begeleiding weer naar school of leerwerktraject te krijgen.

Meppel is niet de centrumgemeente in deze regio; dat is Zwolle. De gemeente Meppel wil een integrale aanpak van de jongerenproblematiek gericht op aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt. Aanpak is gericht op halen startkwalificatie. Twee specifieke doelgroepen worden genoemd; jongeren die leren en werken willen combineren en jongeren met psychische problemen. Deze doelgroepen sluiten aan bij die van het actieplan. Het project Meedoen naar Vermogen is een project uit het actieplan waar de gemeente aan meedoet. Meedoen naar Vermogen is een project gericht op jongeren die met belemmeringen kampen. Ze hebben te maken met lichamelijke en/of geestelijke belemmering of hebben een probleemachtergrond. Centraal staan de kwaliteiten die de jongeren wel hebben. Gemeentelijk beleid en actieplan sluiten op elkaar aan met dien verstande dat de gemeente een iets meer afgebakende beschrijving heeft van de doelgroepen jongeren en concreet mee doet aan een project dat gericht is op jongeren met problemen.

Zwolle is de centrumgemeente in deze regio. Tijdens de zoekperiode is er een intensieve diagnose. Kun je naar school, werk of beide niet. Work Fast is hiervoor ingehuurd. De jongeren worden op basis van gelijkwaardigheid benaderd. Zwolle maakt geen onderscheid in doelgroepen. De volgende projecten uit het actieplan worden door Zwolle ingezet: Entree Xxl, De Broekriem, Wat kan nu (Aanpak Harde Kern), Meedoen naar Vermogen en Servicepunt Techniek. In het kader van het actieplan wordt er ook samen gewerkt met SBB en Scholen i.v.m. het creëren van leerwerkplekken. Er is sprake van een goede aansluiting tussen gemeentelijk beleid en actieplan.

Den Haag en Zoetermeer/regio Haaglanden en Zuid-Holland Centraal

Deze twee regio's hebben een gezamenlijke aanpak. Ze werken ook samen in het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid Haaglanden. De coördinatie ligt in handen van het RPA. De regio wil een brede en sluitende aanpak, voldoende banen, leerwerkplekken en werkervaringsplekken, opleidingen op het juiste niveau voor jongeren en specifiek aandacht voor kwetsbare jongeren. Alle jongeren die werkloos zijn of een opleiding volgen, met of zonder startkwalificatie vormen de doelgroep. Daartoe hebben ze een veelheid aan activiteiten in het kader van de Impuls Actieplan Jeugdwerkloosheid 2013-2014. Veel activiteiten zijn een voortzetting van projecten van het eerdere actieplan. Sommige projecten zijn gericht op het kiezen van de juiste opleiding voor jongeren, leerwerkplekken zoals de Leerwerkcheque, samenwerking met uitzendbureaus zoals de Uitzendpool, er zijn matchingsconsulenten, trajecten op maat voor zorgjongeren etc.

Zoetermeer is de centrumgemeente van de regio Zuid-Holland Centraal. Zoetermeer heeft als uitgangspunt in het beleid: scholing boven werk en inkomen. Zoetermeer onderscheidt daarbij vier doelgroepen: jongeren met een korte afstand tot de arbeidsmarkt, terug naar school jongeren, alleenstaande moeders en zorgjongeren. Onder zorgjongeren vallen bijvoorbeeld jongeren met schulden, psychische problemen en schulden. De jongeren die onder deze doelgroep beschrijving vallen, behoren ook tot de doelgroep die genoemd wordt in het actieplan. Opvallend is wellicht de doelgroep alleenstaande moeders omdat die vaak niet zo specifiek wordt genoemd. De activiteiten uit het actieplan worden naast de reguliere werkzaamheden uitgevoerd. De uitvoering ligt bij een Jongerenloket waar ook een medewerker van het RMC aanwezig is. In het kader van het actieplan 2013-2014 zijn voor Zoetermeer nieuw de bestandsanalyse naar 'onzichtbaren' en de leerwerkcheque. Het gemeentelijk beleid en het actieplan sluiten goed op elkaar aan.

Den Haag is de centrumgemeente van de regio Haaglanden. Ze onderscheiden een aantal doelgroepen, jongeren die: uit het speciaal onderwijs komen, met een hogere opleiding en leren en werken willen combineren. Jongeren met verslavingsproble-

men, schulden en zwerfjongeren worden doorverwezen naar de hulpverlenende instanties. Den Haag heeft specifiek aandacht voor de problematiek van allochtone jongeren. De gemeente Den Haag heeft in maart 2013 een eigen Actieplan aanpak Jeugdwerkloosheid gepresenteerd. Hierin staan twaalf acties opgenomen verdeeld over de thema's werk, school en kwetsbare jongeren. Deze acties zijn er gericht op om jongeren zoveel mogelijk (terug) naar school te krijgen en waar dat niet (meer) mogelijk is aan het werk. Voor jongeren met een te grote afstand tot de arbeidsmarkt en jongeren die door omstandigheden (nog) niet naar school of aan het werk kunnen (veelal kwetsbaar door meervoudige problematiek) is er begeleiding en hulp. Het bestaande actieplan van Den Haag is meegenomen bij het opstellen van het regionale plan van (in dit geval) twee arbeidsmarktregio's samen.

Eén van de succesvolle instrumenten uit het actieplan is de Leerwerkcheques. Den Haag heeft bijna 100 Haagse leerwerkcheques uitgegeven. Actieplan en gemeentelijk beleid sluiten op elkaar aan.

4.4 Samenvatting en conclusie

In dit hoofdstuk stond de volgende vraag centraal:

Is er sprake van aansluiting tussen de regionale actieplannen jeugdwerkloosheid en het gemeentelijk beleid?

Er is gekeken naar de afstemming tussen het gemeentelijk beleid en de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid op landelijk niveau en voor de negen volggemeenten.

De meeste gemeenten (85%) geven aan dat de arbeidsmarktregio waartoe ze behoren een Actieplan Jeugdwerkloosheid heeft opgesteld. 13% van de gemeenten geeft aan dat zij niet weten of er voor hun regio een actieplan is opgesteld en 2% stelt dat dit niet is gedaan.

Bij iets meer dan de helft van de gemeenten heeft dit geleid tot aanpassingen van het gemeentelijk beleid. Het gaat dan vooral om uitbreiding en intensivering van trajecten en instrumenten.

Figuur 25 Uitwerking regionale actieplannen en aanpassing daarvan in gemeentelijk beleid

	% gemeenten	% WWB-jongeren daaronder vallend
Actieplan in regio uitgewerkt	85	89
Waarvan tot aanpassing in beleid geleid	56	57

Van de negen volggemeenten geven drie gemeenten aan dat het actieplan tot aanpassingen heeft geleid. De aanpassingen hebben ook bij deze gemeenten betrekking op het uitbreiden en/of intensiveren van trajecten en instrumenten voor bepaalde groepen jongeren. Bij de andere zes volggemeenten heeft het actieplan niet geleid tot aanpassingen. Het gemeentelijk beleid was al in overeenstemming met het actieplan. De trajecten en instrumenten in het actieplan zien zij als een intensivering of uitbreiding van bestaande trajecten en instrumenten.

Bij de negen volggemeenten is verder specifiek gekeken of het gemeentelijk beleid in lijn is met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkgelegenheid in de betreffende regio.

Gemeentelijk beleid en regionale actieplannen jeugdwerkloosheid sluiten op elkaar aan. De actieplannen richten zich op:

- jongeren met of zonder startkwalificatie;
- jongeren die nog op school zitten;
- jongeren met uitkering en zonder uitkering;
- en de kwetsbare jongeren.

Kortom alle categorieën worden genoemd, waarbij de ene regio meer het accent legt op bijvoorbeeld de jongeren zonder startkwalificatie en de andere regio juist jongeren met startkwalificatie op weg wil helpen.

Het gemeentelijk beleid bij de negen volggemeenten laat eenzelfde beeld zien. Dezelfde doelgroepen als in de actieplannen worden genoemd in het gemeentelijk beleid, soms met een andere term aangeduid:

- jongeren met startkwalificatie/een korte afstand tot de arbeidsmarkt/kansrijke jongeren;
- jongeren zonder startkwalificatie;
- jongeren die nog op school zitten/doorstromers;
- jongeren met uitkering en zonder uitkering;
- kwetsbare jongeren/risico jongeren/jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Twee gemeenten geven geen doelgroepbeschrijving. De dienstverlening en de in te zetten instrumenten en projecten zijn beschikbaar voor diegenen die dat nodig hebben. Vijf gemeenten hebben eenzelfde brede doelgroep als in de actieplannen. En net als in de actieplannen ligt de focus soms op een bepaalde doelgroep. Zo zijn er twee regio's die bij de doelgroepbeschrijving iets meer inzoomen op de probleemgroepen als alleenstaande moeders en allochtone jongeren.

De negen volggemeenten geven aan dat ze allemaal gebruik van de projecten en instrumenten die in een actieplan worden aangeboden. De regio's geven een vervolg aan de initiatieven die zijn ontwikkeld ten behoeve van het Actieplan Jeugdwerkloosheid 2009-2011. De toen ontwikkelde projecten en instrumenten krijgen een extra impuls en er worden nieuwe acties gepresenteerd. De projecten en instrumenten richten zich op het schoolfit of arbeidsfit houden van jongeren. Bij het schoolfit houden van jongeren gaat het om projecten die erop gericht zijn de jongeren zoveel mogelijk te laten doorleren en projecten waarbij jongeren al tijdens hun laatste schooljaar worden ondersteund in het maken van vervolkeuzes. Het toe leiden van jongeren naar kansrijke sectoren zoals Techniek hoort daar ook bij. Bij het arbeidsfit houden worden vaak instrumenten als werkervaringsplekken en leerwerkplekken ingezet.

Van de negen volggemeenten zijn zeven centrumgemeente in een arbeidsmarktregio. De centrum gemeenten in de arbeidsmarktregio's konden een plan van aanpak jeugdwerkloosheid indienen. De financiële middelen die vervolgens op basis van het regionale plan van aanpak beschikbaar zijn gesteld, zijn beschikbaar gesteld aan de centrumgemeenten. Het ligt redelijk voor de hand dat de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid die door de centrumgemeenten zijn opgesteld of onder regie van de centrumgemeenten zijn opgesteld in lijn zijn met het gemeentelijk beleid van de betreffende gemeenten. Immers ze zijn (waarschijnlijk helemaal of voor een groot deel) door henzelf geschreven.

Bijlage 1 Referentiekader

Algemeen

Het wettelijk kader voor de dienstverlening wordt gevormd door de Wet SUWI, de WW en de WWB. De dienstverlening in het kader van deze wetten vindt plaats vanuit het adagium “Werk boven uitkering”. Het doel van de dienstverlening aan werkzoekenden is werkzoekenden te faciliteren bij het vinden van werk waarbij de eigen verantwoordelijkheid voorop staat.⁶⁶ De wettelijke eisen voor de dienstverlening gelden voor alle werkzoekenden dus ook voor jongeren. Onder jongeren verstaan wij de werkzoekenden van 18 tot 27 jaar. Deze keuze sluit aan bij de in de WWB gehanteerde leeftijdscategorie waarvoor o.a. de zoekperiode van 4 weken geldt.⁶⁷

In het onderzoek richten wij ons op de volgende aspecten van dienstverlening: het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van de werkzoekende, de vraaggerichte dienstverlening, de handhaving, de samenwerking, en de organisatieverplichtingen. In het vervolg van dit hoofdstuk zullen deze aspecten worden uitgewerkt. Dit referentiekader geldt als uitgangspunt bij de beantwoording van de onderzoeksvragen.

In het onderzoek ligt de focus op de rol van de professional. Om zijn rol waar te kunnen maken zal ook de professional moeten worden gefaciliteerd.

Het faciliteren van de eigen verantwoordelijkheid van de werkzoekende

*Wettelijke eis*⁶⁸

Bij dienstverlening aan werkzoekenden wordt uitgegaan van eigen verantwoordelijkheid.

Norm

De professional faciliteert en stimuleert de eigen verantwoordelijkheid van de WW – en WWB-gerechtigden, spreekt hen zo nodig daarop aan en biedt ondersteuning daar waar de werkzoekende niet (geheel) in staat is tot zelfredzaamheid.

Operationalisatie t.b.v. gemeenten

1. De professional ziet er op toe dat WWB-gerechtigden zich bij UWV inschrijven en ingeschreven blijven staan als werkzoekende.⁶⁹
2. De professional biedt gedurende vier weken na de melding geen ondersteuning aan alleenstaanden en alleenstaande ouders jonger dan 27 jaar en gezinnen waarvan alle gezinsleden jonger dan 27 jaar zijn.⁷⁰ In deze gevallen is ook de inzet van een re-integratievoorziening door middel van een participatieplaats niet aan de orde.⁷¹
3. De professional stelt bij aanvang van de WWB een op de jongere toegesneden plan van aanpak op waarin de ondersteuning wordt uitgewerkt en de verplichtingen gericht op arbeidsinschakeling en de gevolgen van het niet naleven van die verplichtingen worden opgenomen.⁷²

⁶⁶ Referentiekader Wijzigingswet SUWI 2012, versie 1.0, 15 november 2013

⁶⁷ Artikel 41, lid 4, WWB

⁶⁸ Referentiekader Wijzigingswet SUWI 2012, versie 1.0, 15 november 2013

⁶⁹ Artikel 9 WWB

⁷⁰ Artikel 7, lid 3, onderdelen a en b, WWB

⁷¹ Artikel 7, lid 8, WWB

⁷² Artikel 44, lid 4, WWB en artikel 44a, lid 1, WWB.

4. De professional begeleidt de jongere bij de uitvoering van het plan van aanpak en evalueert, in samenspraak met die jongere, periodiek het plan van aanpak en stelt dit zonnodig bij.⁷³ Indien noodzakelijk biedt de professional, een voorziening aan. Onder een voorziening wordt tevens verstaan sociale activering gericht op arbeidsinschakeling.⁷⁴
5. De professional zorgt dat de WWB-gerechtigde voldoende kennis van de arbeidsmarkt en vaardigheden (solliciteren en netwerken) heeft om zelfstandig werk te zoeken. De professional stimuleert de eigen verantwoordelijkheid van de WWB-gerechtigden, spreekt hen zonnodig daarop aan en biedt ondersteuning daar waar de werkzoekende niet (geheel) in staat is tot zelfredzaamheid.⁷⁵

Vraaggerichte dienstverlening

*Wettelijke eis*⁷⁶

UWV is verantwoordelijk voor het voordragen van geschikte vacatures aan werkzoekenden en het voordragen van geschikte werkzoekenden voor vacatures

*Norm*⁷⁷

De dienstverlening is afgestemd op de vraag op de arbeidsmarkt.

*Operationalisatie t.b.v gemeenten*⁷⁸

1. De professional stemt de dienstverlening af op de mogelijkheden op de arbeidsmarkt en zorgt ervoor dat hij die mogelijkheden zo goed mogelijk in beeld krijgt. De professional maakt daarbij gebruik van de werkgeversservicepunten
2. De professional maakt gebruik van het netwerk van werkgevers, intermediairs, uitzendbureaus, etc .
3. Als 'matching' via het elektronische vacaturesysteem (nog) niet mogelijk is, probeert de professional zelf een 'match' tot stand te brengen of deze te bevorderen.⁷⁹
4. De professional relateert de kansen en belemmeringen van de werkzoekende aan de vraag op de arbeidsmarkt.
5. Als (volledige) uitstroom naar werk nog niet mogelijk is, bevordert de professional andere mogelijkheden die (op den duur) de arbeidsmarkt kansen - gerelateerd aan de vraag op de arbeidsmarkt- vergroten zoals scholing, sociale activering of partiële uitstroom .

De handhaving

*Wettelijke eis*⁸⁰

UWV en gemeenten dragen zorg voor (digitale) handhaving.

*Norm*⁸¹

UWV en gemeenten beoordelen periodiek of werkzoekenden uit hun doelgroep de eigen verantwoordelijkheid voor het vinden van werk en het onderzoeken van scholingsmogelijkheden oppakken door voldoende activiteiten te ondernemen met het oog op het vinden van werk (o.a. via private bemiddeling), het teruggaan naar school en andere daarbij behorende verplichtingen nakomen.

⁷³ Artikel 44a, lid 2, WWB

⁷⁴ Artikel 7, lid 1, WWB

⁷⁵ TK 2002-2003, 28870 nr.3

⁷⁶ Artikel 30a, lid 2, Wet SUWI

⁷⁷ Dienstverlening aan Wwb'ers 45 en 55+ (werktitel)

⁷⁸ Dienstverlening aan Wwb'ers 45 en 55+ (werktitel)

⁷⁹ Zie bij kader UWV: de professional betreft ook zo nodig informatie uit de regionale arbeidsmarktanalyses en – plannen

⁸⁰ Referentiekader Wijzigingswet SUWI 2012, versie 1.0, 15 november 2013

⁸¹ Referentiekader Wijzigingswet SUWI 2012, versie 1.0, 15 november 2013

*Operationalisatie t.b.v. gemeenten*⁸²

1. De professional spreekt de klant aan als diens gedrag niet in overeenstemming is met deze plichten (onder andere breed en reëel zoekgedrag).
2. De handhaving van de gemeente is afgestemd op de mate waarin de werkzoekende aan zijn verplichtingen voldoet.

De samenwerking

*Wettelijke eis*⁸³

UWV en gemeenten werken onderling samen en ook met andere diensten, instellingen en bestuursorganen bij de uitvoering van de wettelijke taken met het oog op een doeltreffende en klantgerichte uitoefening van die taken.

*Norm*⁸⁴

De activiteiten in de keten vinden ononderbroken(zonder stagnatie) plaats.

*Operationalisatie t.b.v. gemeenten*⁸⁵

1. De professional bevordert de continuïteit van het zoekproces.
2. De professional werkt hiertoe samen met anderen, zoals professionals bij gemeenten, werkgeversservicepunten, RMC's, de schuldhulpverlening, bedrijfsadviseurs, werkgevers, uitzendbureaus, WSW-bedrijven scholingsinstituten, de gezondheidszorg en maatschappelijk werk. De professional zorgt voor een goede samenwerking bij de overgang van de WW naar de WWB.
3. De professional zorgt dat eventueel benodigde organisaties bij de dienstverlening worden betrokken en maakt afspraken over doorverwijzing.⁸⁶
4. De professional zorgt dat hij voldoende op de hoogte is van activiteiten ten aanzien van de klant bij andere organisaties.⁸⁷

Organisatieverplichtingen

Wettelijke eis

De dienstverlening is toegankelijk.

Norm

Er zijn digitale hulpmiddelen voor alle werkzoekenden direct bij de start en gedurende de totale duur van de werkloosheid.

Gemeenten⁸⁸

Wettelijke eis

De gemeenteraad stelt bij verordening regels met betrekking tot het ondersteunen en het aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling.

⁸² Dienstverlening aan Wwb'ers 45 en 55+ (werktitel)

⁸³ Artikel 9, leden 1 en 2, Wet SUWI

⁸⁴ Toezichtkader van Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ), <http://www.jeugdinspecties.nl/onderwerpen/toezichtkader>, 2013

⁸⁵ Dienstverlening aan Wwb'ers 45 en 55+ (werktitel)

⁸⁶ Toezichtkader ITJ

⁸⁷ Toezichtkader ITJ

⁸⁸ Artikel 8 WWB

Norm

Er is een verordening waarin regels worden gegeven voor het ondersteunen en aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling.

Operationalisatie t.b.v. gemeenten

1. De gemeente heeft een verordening vastgesteld.
2. De gemeente geeft in de verordening invulling aan het ondersteunen bij arbeidsinschakeling en het aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling.
3. De regels moeten in ieder geval betrekking hebben op:
  - de evenwichtige aandacht voor de groepen die het college geacht wordt te ondersteunen (WWB-gerechtigden, personen met een nabestaanden- of halfwezenuitkering op grond van de Algemene nabestaandenwet (ANW-ers) en niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers).
  - de verschillende doelgroepen daarbinnen.
  - de wijze waarop rekening gehouden moet worden met zorgtaken.

Bijlage 2 Methodologische verantwoording

Inleiding

De kern van deze nota van bevindingen bestaat uit een enquête onder de beleidsmedewerkers van de gemeenten. Maar dit onderzoek is één van in totaal vier onderzoeken die gezamenlijk één centrale vraag en een aantal deelvragen beantwoorden. Die onderzoeken zijn in samenhang uitgewerkt en opgezet. Dat heeft uiteraard consequenties voor methodologische keuzen voor de afzonderlijke onderzoeken. Soms zijn die gebaseerd op praktische overwegingen voortkomend uit de samenhang tussen de onderzoeken. Die vier onderzoeken betreffen:

- deze beleidsinventarisatie, waarbij via een enquête het gemeentelijk beleid WWB-jongeren in kaart wordt gebracht;
- een (kwalitatief) volgonderzoek, waarbij 51 jongeren (uit 9 gemeenten) die zich voor de WWB melden langere tijd worden gevolgd;
- een klantmanagersonderzoek waarbij via een enquête de praktijk van hun werkzaamheden wordt beschreven;
- een bestandsanalyse die op macroniveau de stromen van WWB-jongeren van en naar uitkering, werk en opleiding in beeld brengt.

In het vervolg gaan we in op de methodologie van de hier beschreven beleidsinventarisatie, maar ontkomen we er niet aan hier en daar te refereren aan de andere onderzoeken.

De onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestaat uit twee groepen:

- de verzameling van Nederlandse gemeenten begin 2014;
- de verzameling van alle WWB-jongeren in Nederland begin 2014.

De Inspectie wil het specifieke jongerenbeleid dat gemeenten voeren aangaande jongeren in de WWB in kaart brengen en dat presenteren voor de twee genoemde populaties, ofwel:

- onderverdeling van aspecten van beleid naar gemeenten, zoals bijvoorbeeld: welk percentage gemeenten hanteert een doepgroepenbeleid;
- onderverdeling van aspecten van beleid naar WWB-jongeren, zoals bijvoorbeeld: welk percentage van de WWB-jongeren woont in gemeenten die een doepgroepenbeleid hanteren.

Daarmee kun je bijvoorbeeld duidelijk maken dat een bepaald type beleid soms door een relatief klein percentage van gemeenten wordt toegepast, maar tegelijkertijd wel veel WWB-jongeren betreft, als het vooral om grote gemeenten gaat.

Probleem is dat de hiervoor benodigde gegevens over WWB-jongeren per gemeente het meest actueel beschikbaar zijn over eind 2012 (cq begin 2013).⁸⁹ Die gegevens zijn zodoende gebruikt. We laten zodoende eigenlijk zien welk percentage van de WWB-jongeren begin 2013 woont in gemeenten die in 2014 een bepaald type beleid hadden. De Inspectie verwacht niet dat de cijfers aanzienlijk afwijken als gegevens over begin 2014 wel beschikbaar waren; het gaat telkens om relatieve aandelen en daar is niet zoveel in gewijzigd.

De steekproef

De steekproef is bepaald in samenhang met het klantmanagersonderzoek. Uit praktische overwegingen is er voor gekozen voor beide onderzoeken één steekproef van gemeenten te benaderen. De opdracht daarbij was de steekproef zo in te regelen dat voor alle drie populaties (gemeenten, wwB-jongeren in die gemeenten en klantmanagers van die gemeenten) de standaardafwijking van een aangetroffen percen-

⁸⁹ CBS-statline; Algemene bijstand: uitkeringen op grond van de WWB, 1998-2012

tage in de steekproef maximaal 5% zou mogen zijn. Daarmee hebben de 95%-betrouwbaarheidsintervallen rond de schattingen een maximale breedte van 10% (2 standaardafwijkingen).

We hebben voor 7 mogelijke steekproefindelingen (in feite verschillende stratificatie-aanpakken) elk 250 simulaties met gefingeerde data uitgevoerd om een goed inzicht te krijgen in de standaardafwijkingen van schattingen in de drie populaties. Restrictie bij die mogelijke steekproefindelingen was dat de steekproefomvang niet boven de 100 gemeenten uit mocht komen. De enige steekproefindeling die voor alle drie populaties voldeed was:

- 48 gemeenten aselekt uit de 294 gemeenten met de minste WWB-jongeren (minder dan 50);
- 48 gemeenten aselekt uit de 108 gemeenten met 50 tot 1000 WWB-jongeren;
- Alle 4 gemeenten met meer dan 1000 WWB-jongeren.

Een dergelijke steekproef is vervolgens getrokken.

De enquête

De enquête is uitgezet bij de geselecteerde gemeenten en beantwoord door een daartoe aangewezen beleidsmedewerker. Die medewerkers zijn rechtstreeks benaderd, na initieel overleg met een door de gemeente aangewezen contactpersoon voor het onderzoek. Zij ontvingen een inlogcode waarmee de online uitgezette vragenlijst kon worden benaderd. De vragenlijst is vooraf uitgetest bij een aantal gemeenten.

De vragenlijst heeft totaal 55 vragen, onderverdeeld in 11 categorieën (gemeentelijk beleid, doelgroepen, het eerste contact, etc.). Het gaat om 11 open vragen en 44 meerkeuzevragen, waarvan bij ruim de helft slechts één keuze mogelijk was. Bij veel vragen was er de mogelijkheid "ander, nl" aan te vinken, waarbij dan altijd werd gevraagd tekstueel aan te geven wat dat "anders" dan inhield. Zie bijlage 3 voor de complete vragenlijst.

Analyse van de enquête

Van de 100 uitgezette enquêtes zijn er 98 terug ontvangen: 47 van de kleine gemeenten, 47 van de midden-gemeenten en alle 4 grote gemeenten.

De reacties op een aantal open vragen zijn, waar mogelijk, achteraf gecategoriseerd. Ook zijn de tekstuele toelichtingen op vragen waar "anders, nl" was aangevinkt, nader geanalyseerd. Dit leidde soms tot hercodering van "anders nl" tot een al bestaande categorie en soms tot benoeming van een nieuwe categorie. In de tabellen en grafieken zijn de aldus geconstrueerde variabelen en waarden telkens aangegeven met *** voor de variabele- of waarden naam.

De uitkomsten zijn vervolgens met SPSS geanalyseerd, waarbij de drie strata (kleine, midden- en grote gemeenten) uiteraard gewogen zijn meegenomen.

Voor de schattingen over de populatie WWB-jongeren is er rekenschap van gegeven dat we hier feitelijk te maken hebben met een gestratificeerde trosssteekproef met ratioschatter. De trossen zijn hier de getrokken gemeenten, waarbij de aldaar wonende WWB-jongeren in feite integraal zijn waargenomen (ze wonen allemaal of geen van allen bij een gemeente met een bepaald aspect van beleid).

Voor alle schattingen waarbij alle 98 waargenomen gemeenten als basis dienen, geldt dat de standaardafwijking kleiner dan 5% is (op basis van de simulaties vastgesteld). Wordt alleen gekeken naar deelpopulaties van gemeenten, dan wordt die standaardafwijking in het algemeen groter. Dat geldt alleen niet voor de deelpopulatie bestaande uit de grote gemeenten. Die deelpopulatie is immers integraal waar-

genomen. Daar is geen sprake van een schatting en weerspiegelen de aangetroffen percentages de werkelijke situatie in die deelgroep precies.

Analyse van de arbeidsmarktplannen

Ten behoeve van de beantwoording van de vraag of het beleid van gemeenten in lijn is met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkgelegenheid was, naast de uitkomsten uit de enquête, extra informatie nodig over het gemeentelijk beleid. Die informatie is verkregen tijdens het genoemde volgonderzoek bij 9 gemeenten (verder te noemen de volggemeenten). Beantwoording van de vraag beperkt zich zodoende tot deze 9 volggemeenten.

Voor de beantwoording zijn de volgende documenten gebruikt:

- Plannen van aanpak jeugdwerkloosheid/Actieplannen Jeugdwerkgelegenheid van de arbeidsmarktregio's waartoe de 9 volggemeenten behoren.
- De relevante vragen uit de enquête (waaronder vraag 2 waarbij wordt gevraagd naar specifiek beleid voor jongeren en de vragen die betrekking hebben op het regionaal arbeidsmarktbeleid).
- De informatie over het gemeentelijk beleid ten aanzien van jongeren, die is verzameld ten behoeve van het Volgonderzoek jongeren. Deze informatie is neergelegd in de caseverslagen van het volgonderzoek.

Voor de 9 volggemeenten is met behulp van een exceloverzicht beoordeeld of het gemeentelijk beleid (op basis van de antwoorden op de enquête en informatie uit de caseverslagen) in lijn is met de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid.

Enquête vragen	Arbeidsmarktplannen	Gemeentelijk beleid
30. In de arbeidsmarktregio's zijn Actieplannen Jeugdwerkloosheid uitgewerkt als invulling van de plan van aanpak. Geldt dat ook voor de arbeidsmarktregio waarin uw gemeente ligt?		
31. Heeft het actieplan tot aanpassingen in de gemeentelijke uitvoering geleid?		
32. Wat waren die aanpassingen		
33. Waarom heeft de gemeente het beleid niet aangepast?		

Voor de 9 volggemeenten is daarnaast gekeken naar het beleid ten aanzien van de uitgangspunten van het referentiekader en in welke mate deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de regionale plannen van aanpak jeugdwerkloosheid / Actieplannen Jeugdwerkloosheid. Ook deze beoordeling heeft plaatsgevonden aan de hand van de hiervoor genoemde documenten en met behulp van een exceloverzicht.

	Wat zeggen de regionale arbeidsmarktplannen over:	Wat is het beleid van de desbetreffende gemeenten tav:
het faciliteren van de zelfredzaamheid		
vraaggerichte dienstverlening		
de handhaving		
de samenwerking		
de organisatieverplichtingen		
andere relevante zaken tav de jongeren		
Wat zijn de grootste overeenkomsten?		
Wat zijn de grootste verschillen?		

Analyse van de werkinstructies

Het hoofdstuk over werkinstructies is gebaseerd op de enquête onder beleidsmedewerkers van de gemeenten (vraag 13, 18, 36 en 38) en op de werkinstructies die de gemeenten naar aanleiding van deze enquête de Inspectie hebben toegestuurd. Het betrof instructies voor het eerste contact, voor het opstellen van het plan van aanpak en voor de toepassing van de scholingsplicht.

Het toesturen van de werkinstructies gebeurde per e-mail. De gemeenten gaven in de e-mail aan om welke instructies het ging of stuurden de documenten of een link naar de documenten zonder toelichting. Niet alle gemeenten die in de enquête hebben aangegeven een werkinstructie te hebben, hebben deze daadwerkelijk toegestuurd⁹⁰. De Inspectie heeft bekeken of de toegestuurde documenten inderdaad een werkinstructie waren. Dit gebeurde op basis van de definitie zoals genoemd in de inleiding van hoofdstuk over werkinstructies. Deze aanpak was nodig omdat het niet altijd duidelijk was welk soort documenten toegestuurd werd.

De Inspectie heeft alle toegestuurde documenten op vorm bekeken. Daarnaast hebben wij een selectie van de instructies nader op inhoud geanalyseerd. Ten eerste werd daarbij bekeken welke onderwerpen überhaupt in de instructies aan de orde kwamen. Daarnaast werd er gezocht naar de elementen zoals genoemd in het referentiekader.

Analyse werkinstructies eerste contact

Voor de analyse werkinstructies eerste contact hebben wij alle 41 toegestuurde werkinstructies eerste contact bestudeerd op vorm. Daarvan hebben wij van 15 gemeenten de toegestuurde stukken grondiger geanalyseerd op inhoud. Het betreft 7 stukken die het meest voldoen aan onze criteria van werkinstructie en 8 documenten die de naam dragen van een (werk)instructie

Analyse werkinstructies plan van aanpak

Voor de analyse van de instructies plan van aanpak hebben wij ons gebaseerd op documenten van 26 gemeenten. Al deze documenten zijn geanalyseerd op vorm en inhoud. Wij hebben bekeken:

⁹⁰ Een gemeente gaf bijvoorbeeld aan geen schriftelijke instructies te hebben die toegestuurd kunnen worden, andere gemeenten hebben ook na herinnering niet alle instructies toegestuurd.

- 26 instructies plan van aanpak van de gemeenten die zeggen in de enquête een werkwijze voor het opstellen van het plan van aanpak te hebben. Daarvan waren de meeste documenten een format plan van aanpak; 8 gemeenten hebben (soms behalve een format) een ander soort instructie toegestuurd.

Daarnaast hebben wij 2 instructies eerste contact waarin zich ook informatie over het plan van aanpak bevond bekeken. Deze twee gemeenten hebben in de enquête ingevuld geen werkinstructie plan van aanpak te hebben.

Dit betekent dat de meeste door ons ontvangen documenten in deze categorie formats voor een plan van aanpak waren; voor 10 gemeenten hebben wij een ander-soortig document bestudeerd.

Analyse werkinstructies scholingsplicht

Wij hebben alle door 38 gemeenten toegestuurde werkinstructies scholingsplicht op vorm geanalyseerd. Daarvan hebben wij van 15 gemeenten documenten nader op inhoud geanalyseerd. Wij hebben gekozen voor de 8 instructies van de gemeenten die zeiden het beleid het meest concreet uitgewerkt te hebben in een instructie en 7 documenten die de titel of ondertitel (werk)instructie dragen. Op deze manier hebben wij de documenten gekozen die volgens onze classificatie en volgens de gemeenten tot werkinstructie behoren.

Bijlage 3 Vragenlijst internet enquête beleidsinventarisatie

Dossier afdrukken

Sluiten

Dossiergegevens

Dossiernummer:	Voorbeeld
Onderzoek:	Jonge werklozen en hun ondersteuning (beleid) 2014 (JWG2014)
Status:	Openstaand
Medewerker:	

Jonge werklozen en hun ondersteuning (beleid)

I. Gemeentelijk beleid

1. Is er in uw gemeente sprake van specifiek gemeentelijk beleid voor de uitvoering van de WWB voor jongeren, in aanvulling op het algemene (landelijke en gemeentelijke) beleid voor de uitvoering van de WWB?

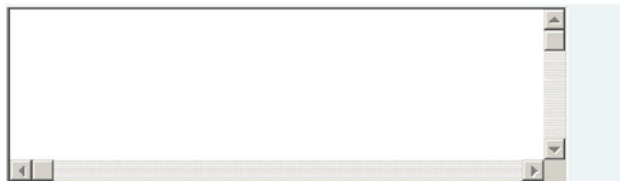
(antwoord ontbreekt nog)

Ja

Nee

[Verder met vraag 4](#)

2. Waaruit bestaat dat specifieke beleid voor jongeren? U kunt zich beperken tot de hoofdlijnen.

3. In welk document (eventueel documenten) is dat specifiek beleid verwoord?

Wilt u naam en typering (verordening, beleidsplan, instructie e.d.) geven?

het beleid is niet vastgelegd

het beleid is vastgelegd in:

Als u een hieronder een antwoord geeft, vergeet de niet het rondje bij 'het beleid is vastgelegd in...' aan te vinken. Als u dit niet doet gaan de toelichtingen verloren.

Naam document(en):

Typering document(en) (verordening, beleidsregel, beleidsplan, instructie e.d.):

I. Gemeentelijk beleid

4. Heeft uw gemeente kwantitatieve doelstellingen opgesteld voor het toeleiden van jongeren naar werk en/of scholing?

Ja

Nee

[Verder met vraag 6](#)

5. Welke kwantitatieve doelstellingen zijn dat?

II. Doelgroepen

6. Heeft uw gemeente in het beleid gekozen voor een aparte benadering van bepaalde doelgroepen binnen de categorie jongeren?

Ja

Nee

Verder met vraag 8

7 Om welke doelgroepen gaat het?

jongeren die uit het speciaal onderwijs komen

Waaruit bestaat de aparte benadering

speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)

specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld

anders, namelijk:

jongeren met een opleiding op hbo-niveau of hoger

Waaruit bestaat de aparte benadering

speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)

specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld

anders, namelijk:

☐	jongeren die leren en werken willen combineren
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)
	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk:
	<input type="text"/>
☐	jongeren zonder startkwalificatie die beslist geen onderwijs meer willen volgen
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)
	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk:
	<input type="text"/>
☐	jongeren met een verslaving
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)
	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk:
	<input type="text"/>

☐ jongeren met schulden	
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)
	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk: <input type="text"/>
☐ jongeren met psychische problemen die hun entree op de arbeidsmarkt bemoeilijken	
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)
	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk: <input type="text"/>
☐ allochtone jongeren	
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)

9	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk: <input type="text"/>
☐ een andere onderscheiden doelgroep, namelijk	
Waaruit bestaat de aparte benadering	☐ speciale trajecten (ingekocht of in eigen beheer)
	☐ specifieke aandacht aan hun problemen besteden bij trajecten die óók voor andere jongeren zijn bedoeld
	☐ anders, namelijk: <input type="text"/>

III. Het eerste contact

8. Hoe moet een jongere in uw gemeente laten weten dat hij in aanmerking wil komen voor een uitkering?

- Door via UWV langs elektronische weg een aanvraagprocedure te starten (E-WWB-module);
Verder met vraag 10
- Door zich rechtstreeks tot de gemeente te wenden;
- De jongere kan kiezen of hij zich bij UWV of rechtstreeks bij de gemeente meldt;

Anders, namelijk

Als u een antwoord bij anders invult, vergeet dan niet het rondje links van 'anders' aan te vinken. Als u dit niet doet gaat het antwoord dat u bij anders invult verloren.

9. Waarom is voor deze wijze van melden gekozen?

10. Wie heeft meestal het allereerste individuele face to face contact met een jongere die zich meldt voor een bijstandsuitkering?

Een klantmanager van de gemeente;

Een medewerker van het jongerenloket of het leerwerkloket;

Anders, namelijk

11. Wanneer vindt dit eerste face to face contact meestal plaats?

Aan het begin van de zoekperiode (binnen enkele dagen);

Tijdens de zoekperiode;

Na afloop van de zoekperiode.

Anders, namelijk

12. Wat is de functie van dit eerste contact?

- Uitsluitend informatie geven;
- Beoordelen of de jongere zelfredzaam genoeg is om op eigen kracht werk of scholing te vinden;
- Beoordelen of de jongere aan de verplichtingen voldoet of heeft voldaan die tijdens de zoekperiode gelden;
- Beoordelen of de bijstandsaanvraag van de jongere kan worden toegewezen (in ieder geval voor zover het om het gedrag ten aanzien van het zoeken van werk of scholing gaat);
- Anders, namelijk

13. Is er een werkinstructie waarin staat beschreven hoe de medewerker bij dit eerste contact met jongeren te werk moet gaan?

- Ja. S.v.p. die werkinstructie (of een 'link' waarmee de inspectie het document kan openen) aan de inspectie mailen.
- Nee

14. Hoe geeft de gemeente voorlichting aan jongeren over de zoekperiode?

- Op de website van de gemeente of het jongerenloket
- Door melders via UWV naar de gemeente te verwijzen
- Tijdens een collectieve bijeenkomst met jongeren

☐	In individuele contacten met jongeren
☐	Met een folder
☐	In correspondentie met jongeren
☐	Anders, namelijk
<input type="text"/>	

IV. Ondersteuning in de zoekperiode

15. Heeft de gemeente in 2013 jongeren ondersteund bij het zoeken naar werk of scholing tijdens de zoekperiode?

☐	Nee
Verder met vraag 17	
☐	Ja, bij het zoeken naar werk
☐	Ja, bij het zoeken naar scholing
☐	Ja, zowel bij het zoeken naar werk als naar scholing

16. Voor wie was die ondersteuning bij het zoeken naar werk of scholing in 2013 beschikbaar?

☐	Voor jongeren waarvan de gemeente verwachtte dat zij niet in staat zijn om zelfstandig werk/ scholing te vinden
☐	Voor jongeren met complexe problematiek
☐	Voor alle jongeren die hier behoefte aan hebben
☐	Deze ondersteuning is verplicht voor alle jongeren
☐	Anders, namelijk voor:
<input type="text"/>	

V. Het plan van aanpak

17. Is het gemeentelijk beleid om voor alle jongeren meteen bij aanvang van de uitkering een plan van aanpak op te stellen, met daarin beschreven hoe de gemeente hun ondersteuning in hun individuele geval wil aanpakken?

Ja, de gemeente stelt voor alle jongeren een plan van aanpak op

Nee, de gemeente doet dit (vrijwel) geen enkele jongere
Verder met vraag 19

De gemeente doet dit voor een deel van de jongeren, namelijk :

Weet niet

18. Is er een document waarin de gemeentelijke werkwijze bij het opstellen van een plan van aanpak voor jongeren concreet wordt beschreven?

Nee

Ja. S.v.p. dit document (of een 'link' waarmee de inspectie het document kan openen) aan de inspectie mailen.

VI. Loketten

19. Is er een jongerenloket waar uw gemeente gebruik van kan maken?

Ja

Nee
Verder met vraag 23

20. Verwijst de gemeente jongeren door naar dat jongerenloket?

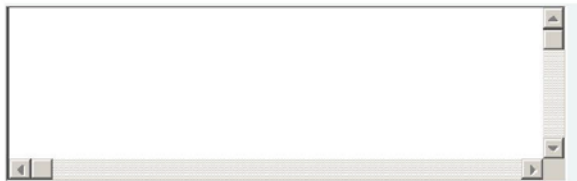
Nee

☐ Ja, (vrijwel) alle jongeren
☐ Ja, een deel van de jongeren

21. Voor ongeveer hoeveel jongeren waarmee de gemeente te maken heeft, is het jongerenloket nuttig?

☐ Voor veel jongeren is het nuttig Verder met vraag 23
☐ Voor een klein deel van de jongeren is het nuttig
☐ Voor (vrijwel) geen enkele jongere is het nuttig Verder met vraag 23
☐ Weet niet Verder met vraag 23

22. Wat zijn de kenmerken van jongeren voor wie het jongerenloket nuttig is?

23. Is er een leerwerkloket waar uw gemeente gebruik van kan maken?

☐ Ja, en het jongerenloket maakt daar deel van uit Verder met vraag 27
☐ Ja, en het is een ander loket dan het jongerenloket
☐ Nee Verder met vraag 27
☐ Weet niet Verder met vraag 27

24. Verwijst de gemeente jongeren door naar dat leerwerkloket?

Nee
Verder met vraag 27

Ja, (vrijwel) alle jongeren

Ja, een deel van de jongeren, namelijk jongeren die:

25. Voor ongeveer hoeveel jongeren waarmee de gemeente te maken heeft, is het leerwerkloket nuttig?

Voor veel jongeren is het nuttig
Verder met vraag 27

Voor een klein deel van de jongeren is het nuttig

Voor (vrijwel) geen enkele jongere is het nuttig
Verder met vraag 27

Weet niet
Verder met vraag 27

26. Wat zijn de kenmerken van jongeren voor wie het leerwerkloket nuttig is?

27. Verwijst de gemeente jongeren naar het RMC (Regionaal Meld- en coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters)?

Nee
Verder met vraag 29

Ja, (vrijwel) alle jongeren zonder startkwalificatie
Verder met vraag 29

Ja, een deel van de jongeren zonder startkwalificatie

28. Wat zijn de kenmerken van jongeren die de gemeente naar het RMC verwijst?

29. Is er een document waarin deze verwijzing(en) van jongeren concreet wordt of worden beschreven?

Nee

Ja, namelijk

VII. Actieplannen

30. In de arbeidsmarktregio's zijn Actieplannen Jeugdwerkloosheid uitgewerkt als invulling van de Plannen van Aanpak. Geldt dat ook voor de arbeidsmarktregio waarin uw gemeente ligt?

Ja

Nee
Verder met vraag 36

Onbekend
Verder met vraag 36

31. Heeft het Actieplan tot aanpassingen in de gemeentelijke uitvoering geleid?

Ja
 Nee
Verder met vraag 33

32. Wat waren die aanpassingen?

Verder met vraag 34

33. Waarom heeft de gemeente het beleid niet aangepast?

het beleid was al in overeenstemming met het Actieplan
Verder met vraag 36

wat het Actieplan verandert, is niet van heel veel betekenis voor de uitvoering
Verder met vraag 36

de tijd heeft er tot dusver voor ontbroken.
Verder met vraag 36

anders, namelijk
Verder met vraag 36

34. Is er een document waaruit die aanpassingen blijken?

Nee

Verder met vraag 36

Ja, namelijk:

35. Om welk type document gaat het?

verordening

beleidsregel

instructie

ander intern document

anders, namelijk

VIII. Scholingsplicht

36. Heeft uw gemeente nieuw beleid op papier gezet om, in verband met de wijziging van artikel 41, vijfde lid, nader invulling te geven aan de scholingsplicht voor jongeren (wijziging ingegaan op 1 juli 2012) ?

Ja

Nee

Verder met vraag 39

37. Welke onderwerpen worden in het beleidsdocument behandeld?

Wilt u het document (of een 'link' waarmee de inspectie het document kan openen) aan ons mailen?

☐	Uitwerking van dringende redenen om de jongere (tijdelijk) niet aan de scholingsplicht te houden
☐	Uitzonderingen op de scholingsplicht
☐	Over te leggen documenten over het zoeken van scholing tijdens de zoekperiode
☐	Toetsing van het zoeken naar scholing of opleiding
☐	Jongeren met en zonder startkwalificatie
☐	Overbrugging tot instroommoment in een opleiding
☐	Anders, namelijk
	<input type="text"/>

38. In welk type document is dit het meest concreet uitgewerkt?

☐	verordening
☐	beleidsregel
☐	beleidsplan
☐	instructie
☐	ander intern document
☐	anders, namelijk
	<input type="text"/>

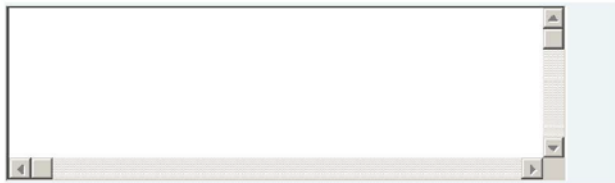
IX. Handhaving

39. Geldt er *na de zoekperiode* een specifiek handhavingsbeleid voor jongeren, of een handhavingsbeleid waarin speciale accenten worden gelegd?

☐	Ja
☐	Nee

Verder met vraag 41

40. Kunt u kort toelichten wat er specifiek voor jongeren aan is (en dus niet geldt voor oudere klanten)?

X. Samenwerking

41. Heeft u samenwerkingsafspraken met werkgevers binnen uw gemeente gemaakt om de arbeidsmarktkansen van jongeren te verbeteren?

Ja

Nee

Verder met vraag 43

42. Wat zijn die afspraken?

43. Neemt de gemeente in de regio actief deel aan het overleg in het kader van het regionaal arbeidsmarktbeleid?

Ja, structureel

Ja, incidenteel

Nee

44. Werkt u *buiten het overleg in het kader van het regionaal arbeidsmarktbeleid* samen met andere partners dan werkgevers ten behoeve van de arbeidsmarktkansen van jongeren?

Ja
 Nee
Verder met vraag 46

45. Om welke partners gaat het?

Werkgeversservicepunt
 UWV (anders dan WSP)
 Uitvoeringsorganisatie voor de Wsw
 Uitzendbureaus
 Voortgezet speciaal onderwijs
 ROC
 Andere onderwijsinstellingen of scholingsinstituten
 Jeugdzorginstellingen
 Schuldhelpverlening
 Reclassering
 Met het deel van het gemeentelijk apparaat dat de WMO uitvoert
 Andere gemeenten
 Anders, namelijk:

XI. Kennis van de arbeidsmarkt

46. Hoe bevordert de gemeente de deskundigheid van de klantmanagers op het punt van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt?

☐	zorgen voor nauwe contacten met het WSP op werkvloerniveau;
☐	zorgen voor nauwe contacten met het jongerenloket/leerwerkloket op werkvloerniveau;
☐	stimuleren dat klantmanagers banensites en dergelijke raadplegen;
☐	ervoor zorgen dat klantmanagers regelmatig een banenmarkt of netwerkbijeenkomst met werkgevers bijwonen;
☐	ervoor zorgen dat een aantal eigen medewerkers een eigen werkgeversnetwerk opbouwt;
☐	anders, namelijk
<input type="text"/>	

47. Hoeveel tijd geeft de gemeente de klantmanagers voor dit soort activiteiten, gericht op vergroting van hun kennis van de arbeidsmarkt?

Uur per klantmanager per maand:

XI. Aan de poort

48. Past u voor jongeren een vorm van work first toe in de tijd voordat over de toekenning van de uitkering is beslist?

☐	Ja
☐	Nee
Verder met vraag 50	

49. Wijkt de opzet van work first bij jongeren af van work first bij andere WWB'ers?

Nee

Ja, namelijk:

XI. Aan de poort

- 50.** Past u voor jongeren een vorm van 'verloning' toe in de tijd voordat over de toekenning van de uitkering is beslist?(waarbij jongeren geen uitkering nodig hebben, maar in plaats daarvan een vergoeding krijgen voor wat zij doen)?

Ja

Nee

Verder met vraag 53

- 51.** Wijkt de opzet bij 'verloning' die u voor jongeren toepast af van 'verloning' bij andere WWB'ers?

Nee

Ja, namelijk:

- 52.** Indien u voor jongeren zowel work first als 'verloning' toepast, gaat het dan om hetzelfde traject, dat als work first én als verloning kan worden beschouwd?

Ja, het gaat om een traject

Nee, het gaat om verschillende trajecten

Niet van toepassing

- 53.** Moeten (sommige) jongeren in de tijd voordat over toekenning van de uitkering is beslist een 'tegenprestatie' leveren?

Ja

Nee

[Verder met vraag 55](#)

- 54.** Kan de gemeente ook een tegenprestatie vragen aan instromers die 27 jaar of ouder zijn?

Ja

Nee

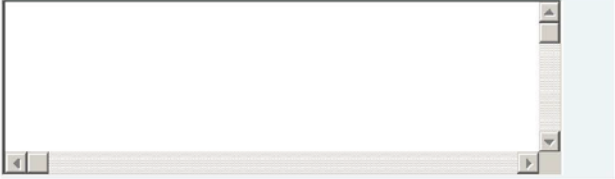
Driemaal in deze vragenlijst heeft de inspectie gevraagd om het toesturen van documenten. Het ging om een document waarin is beschreven hoe de klantmanager bij een eerste contact met jongeren te werk moet gaan (vraag 13), om een document waarin het opstellen van een plan van aanpak wordt beschreven (vraag 18) en om een document waarin de scholingsplicht voor jongeren is ingevuld (vraag 37). Wilt u deze documenten (of een 'link' waarmee de inspectie het document kan openen) toesturen aan:

JSteen@inspectieszw.nl

MChotkowski@inspectieszw.nl

Dank u wel, ook voor het invullen van deze vragenlijst!

- 55.** Als u nog opmerkingen of toelichtingen heeft, kunt u die hieronder aangeven.

Bijlage 4 Resultaten enquête in tabelvorm

Tabel 1. Gemeentelijk beleid

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Totaal	Aantal WWB-jongeren eind 2012			
			< 50	50-1000	> 1000	
1. Gemeenten met specifiek jongerenbeleid		63%	60%	72%	75%	80%
2. Inhoud van het beleid	***scholingsplicht	43%	43%	44%	33%	42%
	***prioritaire doelgroep	11%	4%	27%	0%	21%
	***specifieke instrumenten	14%	11%	21%	0%	16%
	***specifieke begeleiding	41%	39%	47%	0%	35%
	***samenwerking RMC/ROC	18%	14%	27%	33%	30%
	***werkleeraanbod	12%	7%	24%	0%	14%
	***rechten en plichten zoekperiode	13%	7%	24%	67%	31%
	***anders	18%	21%	12%	0%	12%
	n=	65	28	34	3	
3. Beleid is vastgelegd		87%	82%	97%	100%	97%
3a. In type document	***verordening	12%	17%	3%	0%	4%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	***beleidsplan	40%	35%	52%	0%	33%
	***beleidsregel	37%	39%	33%	0%	21%
	***werkstructuur	26%	22%	30%	100%	53%
	***anders	20%	17%	24%	33%	31%
	n=	59	23	33	3	
4. Er zijn kwantitatieve doelstellingen		32%	28%	43%	100%	68%

Tabel 2. Doelgroepen

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	
6. Er zijn bepaalde doelgroepen		33%	26%	53%	75%	66%
7. Onderscheiden doelgroepen	speciaal onderwijs	51%	50%	52%	33%	44%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	opleiding op hbo-niveau of hoger	16%	8%	24%	33%	27%
	leren en werken willen combineren	53%	58%	48%	33%	48%
	zonder startkwal. geen onderwijs meer	59%	67%	52%	0%	36%
	met een verslaving	20%	25%	12%	67%	41%
	met schulden	44%	50%	36%	67%	56%
	met psychische problemen	34%	25%	44%	67%	57%
	allochtonen	8%	0%	16%	33%	13%
	anders	30%	17%	44%	100%	67%
	n=	40	12	25	3	
7.1 speciaal onderwijs	specifiek traject	43%	33%	54%	100%	68%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	53%	67%	39%	0%	29%
	anders	15%	0%	31%	100%	55%
	n=	20	6	13	1	
7.2 met hbo-opleiding of hoger	specifiek traject	54%	100%	33%	0%	23%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	12%	0%	17%	0%	6%
	anders	46%	0%	67%	0%	84%
	n=	8	1	6	1	
7.3 leren en werken combineren	specifiek traject	52%	43%	67%	50%	64%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	36%	43%	25%	50%	33%
	anders	19%	14%	25%	50%	34%
	n=	20	7	12	1	
7.4 zonder startkwalificatie en geen opleiding willen	specifiek traject	14%	0%	39%	0%	43%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	83%	100%	54%	0%	48%
	anders	12%	0%	31%	0%	42%
	n=	21	8	13	0	
7.5 met verslaving	specifiek traject	54%	67%	33%	0%	10%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	70%	67%	100%	0%	41%
	anders	7%	0%	0%	100%	57%
	n=	8	3	3	2	

Tabel 2. Doelgroepen (vervolg)

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	
7.6 met schulden	specifiek traject	32%	33%	33%	0%	14%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	79%	100%	44%	50%	53%
	anders	13%	0%	33%	50%	41%
	n=	17	6	9	2	
7.7 met psychische problemen	specifiek traject	40%	0%	73%	0%	49%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	61%	100%	36%	0%	30%
	anders	14%	0%	18%	100%	46%
	n=	16	3	11	2	
7.8 allochtone jongeren	specifiek traject	45%	0%	50%	0%	13%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	10%	0%	0%	100%	70%
	anders	45%	0%	50%	0%	17%
	n=	5	0	4	1	
7.9 andere doelgroepen	specifiek traject	62%	50%	67%	67%	70%
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	specifieke aandacht bij traject	28%	50%	17%	33%	23%
	anders	92%	100%	92%	67%	85%
	n=	16	2	11	3	

Tabel 3. Het eerste contact

		Gemeenten				WWB-jongeren in gemeenten
		WWB-Jongereengroottesklasse				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	
steekproefomvang		98	47	47	4	16740
populatieomvang		406	294	108	4	28870
steekproef fractie			16%	44%	100%	58%
8. Meldingswijze	via UWV (E-WWB-module)	49%	51%	44%	50%	47%
	rechtstreeks bij gemeente	29%	30%	26%	25%	28%
	kiezen tussen UWV en gemeente	14%	11%	21%	25%	22%
	***melden bij jongerenloket	8%	9%	8%	0%	3%
10. Allereerste individuele face to face contact	klantmanager van de gemeente	57%	60%	49%	75%	54%
	medewerker van het jongeren-leer-loket	28%	28%	30%	25%	32%
	***poortwachter	3%	2%	6%	0%	5%
	***baliemedewerker/service desk	9%	11%	6%	0%	6%
	***anders	2%	0%	8%	0%	2%
11. Moment eerste face to face contact	begin zoekperiode	80%	79%	85%	75%	85%
	tijdens zoekperiode	4%	2%	8%	0%	5%
	na afloop zoekperiode	16%	19%	6%	0%	6%
	anders	0%	0%	0%	25%	4%
12. Functie van het eerste contact (meerdere antwoorden mogelijk)	uitsluitend informatie geven	56%	55%	55%	75%	62%
	beoordelen zelfredzaamheid	49%	51%	43%	50%	50%
	beoordelen verplicht. zoekperiode	14%	13%	17%	25%	17%
	beoordelen toek. bijstandsaanvraag	23%	26%	15%	25%	15%
	anders	7%	6%	9%	0%	4%
13. Er is een werkinstructie eerste contact		46%	45%	47%	100%	68%
	dan gaat het om n=	47	21	22	4	
***v13_1 De instructie is ontvangen		42%	43%	38%	75%	57%
	(van de n=	98	47	47	4)	
	dan gaat het om n=	41	20	18	3	
***v13_2 Typing van de ontvangen instructie	draaiboek	4%	5%	0%	0%	1%
	format	5%	5%	5%	33%	17%
	handboek	1%	0%	0%	33%	12%
	handreiking	4%	5%	0%	0%	1%
	instructie	78%	75%	90%	33%	65%
	procesbeschrijving	9%	10%	5%	0%	3%
	n=	41	20	18	3	
14. Methode voorlichting zoekperiode (meerdere antwoorden mogelijk)	website	55%	53%	60%	75%	68%
	via UWV naar de gemeente	31%	28%	38%	25%	34%
	collectieve bijeenkomst	23%	19%	32%	25%	25%
	individuele contacten	85%	85%	83%	100%	86%
	folder	31%	28%	38%	50%	43%
	correspondentie	36%	36%	36%	25%	30%
	anders	2%	2%	2%	25%	8%

Tabel 4. Ondersteuning in de zoekperiode

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	
15. De gemeente ondersteunt jongeren tijdens zoekperiode	nee	38%	40%	30%	75%	48%
	ja, alleen voor scholing	6%	4%	10%	25%	11%
	ja, voor werk en/of scholing	56%	55%	60%	0%	41%
16. Ondersteuning beschikbaar voor (meerdere antwoorden mogelijk)	niet-zelfredzame jongeren	28%	29%	27%	0%	39%
	jongeren met comp. probl.	11%	11%	12%	0%	22%
	alle jongeren daar behoefte aan hebben	62%	64%	58%	0%	54%
	alle jongeren (verplicht)	26%	25%	27%	0%	22%
	***jongeren zonder startkwalificatie	2%	0%	6%	100%	16%
	***anders	3%	4%	3%	0%	2%
	n=	62	28	33	1	

Tabel 5. Het plan van aanpak

		Gemeenten				WWB-jongeren in gemeenten
		WWB-Jongereengroottesklasse				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	
17. Het is beleid om bij aanvang uitkering een pva op te stellen	ja, voor alle jongeren	83%	81%	89%	100%	90%
	nee, voor (vrijwel) geen jongere	9%	11%	5%	0%	6%
	voor een deel van de jongeren	5%	6%	2%	0%	2%
	weet niet	3%	2%	5%	0%	1%
18. Er is er een document met werkwijze opstellen pva		31%	26%	42%	75%	56%
	n=	91	42	45	4	
	tot hele populatie:	29%	23%	41%	75%	53%
	dan gaat het om zoveel gemeenten:	33	11	19	3	
***18_1 Er is een werkinstructie PvA ontvangen		24%	21%	30%	50%	40%
	n=	98	47	47	4	
***18_2 Typing ingestuurd document	***format	73%	79%	64%	50%	59%
	***format plus	13%	21%	0%	0%	3%
	***handboek	1%	0%	0%	50%	18%
	***instructie	5%	0%	15%	0%	14%
	***instructie plus	7%	0%	21%	0%	7%
	n=	26	10	14	2	

Tabel 6. Loketten

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	
19. Er is een jongerenloket		54%	53%	56%	50%	57%
20. De gemeente verwijst naar dat jongerenloket	nee	10%	12%	3%	0%	3%
	ja, (vrijwel) alle jongeren	73%	72%	73%	100%	83%
	ja, een deel van de jongeren	18%	16%	23%	0%	14%
	n=	53	25	26	2	
21. Het jongerenloket is nuttig	voor veel jongeren	64%	60%	73%	100%	79%
	voor een klein deel van de jongeren	11%	12%	8%	0%	5%
	voor (vrijwel) geen enkele jongere	7%	8%	0%	100%	2%
	weet niet	19%	20%	18%	0%	15%
	n=	53	25	26	2	
23. Er is een leerwerklloket	ja, samen met jongerenloket	13%	9%	26%	0%	14%
	ja, los van jongerenloket	40%	40%	36%	75%	51%
	nee	46%	49%	38%	25%	35%
	weet niet	1%	2%	0%	0%	0%
24. De gemeente verwijst naar dat leerwerklloket	nee	16%	16%	13%	33%	17%
	ja, (vrijwel) alle jongeren	2%	0%	5%	33%	19%
	ja, een deel van de jongeren	83%	84%	82%	33%	64%
	n=	39	19	17	3	
24a. Dat deel van de jongeren betreft	***jongeren met onvold. opleiding	24%	25%	21%	0%	18%
(meerdere antwoorden mogelijk)	***maatwerk	13%	15%	14%	0%	12%
	***jongeren met werkpotentie	18%	19%	14%	0%	14%
	***jongeren met schooiingsvraag	25%	19%	43%	100%	46%
	***anders	29%	31%	21%	0%	25%
	n=	31	16	14	1	

Tabel 6. Loketten (vervolg)

		Gemeenten				Totaal	WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012					
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000		
25. Het leerwerkloket is nuttig	voor veel jongeren	35%	31%	47%	0%	23%	
	voor een klein deel van de jongeren	40%	44%	32%	0%	34%	
	voor (vrijwel) geen enkele jongere	4%	6%	0%	0%	0%	
	weet niet	21%	19%	21%	100%	42%	
	n=	39	19	17	3		
26. Dat kleine deel betreft	***jongeren met onvold. opleiding	54%	57%	40%	0%	48%	
	***anders	46%	43%	60%	0%	52%	
	n=	14	8	5	0		
27. De gemeente verwijst naar het RMC	nee	8%	11%	2%	25%	12%	
	ja, (vrijwel) alle jongeren (z. startk.)	61%	57%	70%	25%	62%	
	Ja, een deel (zonder startkwal.)	31%	32%	28%	50%	26%	
28. Dat deel betreft	***tot 23 jaar	44%	47%	31%	100%	56%	
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	***leerbaar	29%	27%	39%	0%	20%	
	***anders	41%	40%	46%	0%	32%	
	n=	30	15	13	2		
29. Er is een document met werkwijze verwijzingen		42%	36%	56%	75%	56%	
	n=	98	47	47	4		
29a. Dat document betreft	***(werk-)afspraak met RMC	4%	0%	12%	0%	4%	
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	***beleidsregels	10%	6%	15%	33%	20%	
	***gebeurd standaard door werkwijze	24%	35%	4%	0%	4%	
	***werkinstructie	22%	12%	39%	33%	35%	
	***anders	41%	47%	31%	33%	37%	
	n=	46	17	26	3		

Tabel 7. Actieplannen

		Gemeenten				Totaal	WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012					
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000		
30. In arbeidsmarktregio zijn Actieplannen Jeugd w. uitgewerkt	nee	2%	2%	2%	0%	1%	
	ja	85%	83%	92%	75%	89%	
	onbekend	13%	15%	6%	25%	10%	
31. Het Actieplan heeft tot aanpassingen in uitvoering geleid		56%	57%	56%	33%	57%	
	n=	85	39	43	3		
32. Die aanpassingen betreffen	***uitbr., intens. trajecten en instr.	52%	46%	67%	100%	74%	
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	***extra aandacht specifieke jongeren	16%	14%	21%	0%	7%	
	***meer formatie voor jongeren	14%	18%	4%	0%	5%	
	***aanpassing werkprocessen	25%	27%	21%	0%	25%	
	***overig	13%	14%	13%	0%	23%	
	n=	47	22	24	1		
33. Reden beleid niet aangepast	was in overeenst. met Actieplan	51%	53%	47%	50%	37%	
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	niet van veel betekenis	29%	29%	26%	50%	49%	
	tijd ontbroken	4%	6%	0%	0%	1%	
	***plan betreft instr.; geen beleid	20%	24%	11%	0%	7%	
	***anders	11%	6%	21%	50%	36%	
	n=	38	17	19	2		
34. Er is een document waaruit die aanpassingen blijken		55%	50%	67%	100%	84%	
	n=	47	22	24	1		
35. Dat document is een	verordening	2%	0%	5%	0%	10%	
	beleidsregel	10%	9%	14%	0%	5%	
	instructie	10%	9%	14%	0%	17%	
	ander intern document	25%	28%	19%	100%	36%	
	***actieplan	28%	28%	30%	0%	24%	
	***anders	24%	28%	19%	0%	8%	
	n=	28	11	16	1		

Tabel 8. Scholingsplicht

		Gemeenten				WWB-jongeren in gemeenten
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	Totaal
36. Er is nieuw beleid op papier tbv invulling scholingsplicht		41%	36%	53%	50%	49%
37. Onderwerpen beleidsdocument scholingsplicht <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	uitwerking dringende redenen	40%	41%	36%	100%	59%
	uitzonderingen op scholingsplicht	65%	71%	52%	100%	63%
	over te leggen documenten	55%	65%	40%	0%	38%
	toetsing van zoeken	51%	47%	60%	0%	53%
	jongeren met /zonder startkwal.	73%	77%	68%	50%	66%
	overbrugging tot instroommoment	48%	47%	48%	100%	60%
	anders	11%	6%	20%	0%	12%
n=	44	17	25	2		
38. Dat nieuw beleid staat in	verordening	3%	0%	9%	0%	9%
	beleidsregel	43%	47%	36%	0%	19%
	instructie	26%	24%	28%	100%	59%
	ander intern document	16%	18%	12%	0%	6%
	***informatiebrief voor jongere	8%	6%	12%	0%	5%
	***anders	5%	6%	3%	0%	1%
	n=	44	17	25	2	
	instructie	11%	9%	15%	50%	29%
n=	98	47	47	4		
***56. Gemeente heeft een werkinstructie scholingsplicht opgestuurd		36%	34%	43%	50%	42%
n=	98	47	47	4		
dat zijn er dus:	38	16	20	2		

Tabel 9. Handhaving

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	Totaal
39. Er is na de zoekperiode een spec. handhavingsb. voor jong.		20%	17%	28%	25%	24%
40. Specifiek voor jongeren is <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	***handhaving op scholingsplicht	45%	50%	33%	100%	56%
	***handhaving tav zoekperiode	39%	38%	42%	0%	18%
	***handhaving op plan van aanpak	6%	0%	17%	0%	8%
	***intensivering tav jongeren	23%	13%	42%	0%	28%
	n=	22	8	13	1	

Tabel 10. Samenwerking

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	Totaal
39. Er is na de zoekperiode een spec. handhavingsb. voor jong.		16%	13%	23%	25%	24%
40. Specifiek voor jongeren is <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	***handhaving op scholingsplicht	36%	40%	27%	100%	56%
	***verlenging zoekperiode	19%	20%	18%	0%	18%
	***handhaving op plan van aanpak	8%	0%	18%	0%	8%
	***intensivering tav jongeren	42%	40%	46%	0%	28%
	n=	18	6	11	1	

Tabel 11. Kennis van de arbeidsmarkt

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Aantal WWB-jongeren eind 2012				
		Totaal	< 50	50-1000	> 1000	Totaal
46. Bevordering deskundigheid klantmanager tov arbeidsmarkt door <i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	contacten met het WSP	64%	64%	63%	100%	77%
	contacten met jong.-leerwerkloket	51%	51%	52%	50%	59%
	stimuleren raadplegen banensites	45%	43%	54%	0%	44%
	stimuleren bijwonen banenmarkt	45%	40%	59%	0%	48%
	zorgen voor opbouw werkg.netwerk	51%	49%	59%	0%	49%
	***coaching/scholing	6%	4%	9%	25%	9%
	***anders	6%	6%	7%	0%	3%
47. Uren per maand per klantmanager voor bevordering desk.	wel specifieke tijd voor bevordering desk.	55%	60%	43%	25%	33%
	gemid. aant. uren per maand (van wel tijd)	10,6	10,4	11,3	2,0	
	n=	49	28	20	1	
	gemid. aant. uren per maand (van totaal)	5,8	6,2	4,9	0,5	

Tabel 12. Aan de poort

		Gemeenten				WWB-jongeren
		Totaal	Aantal WWB-jongeren eind 2012			
			< 50	50-1000	> 1000	
48. De gemeente past voor jongeren een vorm van work first toe		39%	39%	39%	25%	31%
49. De opzet van work first bij jongeren wijkt af		13%	12%	17%	0%	7%
	n=	38	18	18	1	
50. De gemeente past voor jongeren een vorm van 'verloning' toe		1%	0%	5%	0%	1%
51. De opzet bij 'verloning' voor jongeren wijkt af		0%	-	0%	-	0%
	n=	2	0	2	0	
52 Work first en 'verloning' betreft één traject	ja	50%	-	50%	-	57%
	nee	0%	-	0%	-	0%
	nvt	50%	-	50%	-	43%
	n=	2	0	2	0	
53. (Sommige) jongeren moeten 'tegenprestatie' leveren		3%	2%	7%	0%	3%
54. De gemeente kan tegenprestatie vragen aan anderen		100%	100%	100%	-	100%
	n=	4	1	3	0	

Bijlage 5 Lijst van afkortingen

AJW	Actieplan Jeugdwerkloosheid
BBL	Beroepsbegeleidende leerweg
BOL	Beroepsopleidende leerweg
BRP	Basisregistratie Personen
BSN	Burgerservicenummer
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Divosa	Directeuren van Overheidsorganen voor sociale arbeid
ESF	Europees Sociaal Fonds
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
Ggz	Geestelijke Gezondheidszorg
ID	Identiteitsbewijs
IOAW	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IP	Individuele Plaatsingsbevorderende subsidie
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
NUG	Niet-uitkeringsgerechtigde
NWW	Niet-werkende werkzoekenden
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiepunt
ROC	Regionaal Opleidingencentrum
SW	Sociale Werkplaats
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Wet SUWI	Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
W&I	Werk en Inkomen
WIZ	Werk, Inkomen en Zorg
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSP	Werkgeversservicepunt
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand